

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Danes na
5. strani:

STREZNJE-
VALNA
KLOFUTA

Četrtek, 24. decembra 1964
Št. 50, leto XXII.

OB RAZPRAVI O PRVIH PODATKIH PREHODA NA SKRAJŠAN DELOVNI TEDEN

Samo želje so premalo

Skrajšan delovni teden pred gospodarskim zborom skupščine SRS • Prvi podatki analiz o prehodu na 42-urni teden vzbujajo optimizem, a hkrati tudi opozarjajo • Skrajševanje potrebnega delovnega časa pomeni sočasen prehod na intenzivno gospodarjenje in notranje utrjevanje ekonomskih in družbenih odnosov v delovnih organizacijah

Do oktobra je 71 delovnih oragnizacij prijavilo prehod na skrajšani delovni teden. To število se je odlej še precej povečalo. Rezultati pa, ki so jih dosegli v teh kolektivih in seveda, če sploh že lahko govorimo o njih kot o trajnejših in zanesljivjših pokazateljih, so razpeti po vsej lestvici — od dobro, do manj dobro in slednjič — slabo. Pač najpogosteje odvisno od tega, kako so v kateri od delovnih organizacij razumeli prehod na skrajšani delovni čas, kako so se nanj pripravili in kakšni so bili njihovi ekonomski in družbeni ukrepi. In če bi že hoteli iz teh prvih in med seboj pogosto nasprotujočih si rezultatov izluščiti tudi prvo izkušnjo, potlej vsekakor: prehod na skrajšani delovni teden bo uspešen le, če bodo v delovnih organizacijah zamenjali ekstenziven sistem gospodarjenja z intenzivnim ter preverili svoje notranje ekonomske in družbene odnose.

Bržčas je res... da je čas še vse prekratek in bi bilo zavoljo tega preuranjeno posploševati rezultate, ki

so jih v prvem polletju in v devetih mesecih dosegle delovne organizacije s skrajševanjem delovnega tedna. In ne nazadnje, to obdobje je poizkusno! Zato bo pravzaprav šele podrobnejša analiza primerjalnih podatkov za celotno gospodarsko leto lahko dala dovolj trdno osnovo za ocenjevanje izkušenj, pomanjkljivosti in nalog ob prehodu na skrajšani delovni delovni čas.

Pa vendar... ne kaže v celoti sprejeti polletnih in devet mesečnih primerjalnih podatkov o rezultatih uvajanja skrajšanega delovnega tedna samo kot informacijo. Že zato ne, ker je do septembra 39.323 proizvajalcev ali 7,4 odst. od celotnega števila v republiki zaposlenih imelo skrajšani delovni teden. Ač acta pa ne kaže dajati teh analiz tudi zato, ker hkrati potrjujejo upravičenost skrajševanja družbeno potrebnega delovnega časa, ker potrjujejo možnost boljšega gospodarjenja in uveljavljanja boljših ekonomskih in družbenih rešitev in ker hkrati

razkrivajo nekatere zaviralne momente v tem procesu.

KONTRASTI, LAHKO TUDI DVE PLATI MEDALJE

Kaj so dosegli v posameznih delovnih organizacijah z uvedbo 42 urnega delovnega tedna — podatki o tem izpričujejo kaj nasprotujočo si podobo. Kontrasti, pravcati kontrasti: medtem ko so na pr. v mariborski TAM v prvem polletju ob 10 odst. povečanju zaposlenih dosegli za 18 odst. večji fizični obseg proizvodnje in za 62 odst. večjo vrednost celotne proizvodnje ter je produktivnost porasla za 11 odst., pa spet ljubljanska TONOSA v letošnjem prvem polletju sploh ni dosegla lanske polletne ravni fizične proizvodnje.

Želeli ali ne — medalja ima tokrat zares dve strani. Prva je razmeroma svetla. Tako na primer primerjava doseženega obsega in vrednosti proizvodnje v prvem polletju letošnjega leta z istim obdobjem lani razkriva ugodnejšo podobo, saj so skoraj vse delovne organizacije kljub skrajšanemu tednu dosegle bolj-

še rezultate in so se le-ti v devetih mesecih še povečali.

Druga plat medalje pa je precej bolj potemnjena. Podatki o gibanju zaposlenosti namreč razkrivajo, da je v prvem polletju v teh delovnih organizacijah porasla zaposlenost v povprečju za 11 odst., da se je sicer zmanjšala v devetmesečnem obdobju na 8 odst., da pa je še vedno večja od povprečja v delovnih organizacijah, ki niso skrajšale delovnega časa. Bistveno se je razen tega povečalo število nadur — v prvem polletju v povprečju za 11 odst. — tako je tudi razumljivo, da je bilo zmanjšanje razpoložljivega delovnega časa v devetmesečnem obdobju le 2 odst. in ne 12,5 odst., za kolikor se je približno skrajšal delovni čas v teh organizacijah. Vse to pa pomeni, da dejanski porast produktivnosti le ni bil tolikšen, kot se morda na prvi videz zdi in da v povprečju rast produktivnosti ni dovolj intenzivna.

Pa naj zaradi tega tudi že izrečemo nezaupnico skrajševanju družbeno potrebnega delovnega časa?

POJASNILA — ALI PA IZGAVOR

Veliko bolj pametno kot razmišljati o nezaupnici, bi se bilo vprašati o globljih vzrokih, ki so povzročili te ne preveč povoljne rezultate.

V delovnih organizacijah tako vedo naštetj celo kopico vzrokov. Po njihovem tudi povsem objektivnih razlogov. Tako so med drugim eden izmed glavnih vzrokov za počasnejšo rast produktivnosti okvare na zastarelih strojnih napravah in velika zastarelost proizvodnih sredstev. Razen tega sta po njihovem pripovedovanju tudi pomanjkanje strokovnega kadra in velika fluktuacija dva zelo odločilna argumenta. Dalje: slabe dobave reprodukcijskega materiala, devizne težave, naraščanje obolenj, pomanjkanje električne energije...

Verjetno je precej tega res. Da gre v marsičem res za objektivne vzroke — tudi tega ne kaže zanikati. Kljub vsemu pa se samo po sebi vsiljuje nekaj

(Nadaljevanje na 2. str.)

V OKVIRU

Kljub decentralizaciji samoupravljanja, kljub oblikovanju in razdeljevanju dohodkov po delovnih enotah, je delovna organizacija celovit organizem, ki lahko dobro deluje, če dobro in skladno delujejo tudi njene delovne enote. Prav zato je zelo škodljiva težnja v nekaterih podjetjih, kjer hote ali neho delijo proizvajalce v dve ali več različnih skupin, ki na povsem različnih osnovah oblikujejo svoje osebne dohodke.

Prav gotovo ni v prid dobri organizaciji in skladnemu delovanju enot, če v podjetju uporabljamo izraze kot: proizvodne in neproizvodne enote, produktivni in neproduktivni delavci, neposredna in posredna proizvodnja, kar vse postavlja nekakšno mejo med posameznimi skupinami proizvajalcev. To neho te krepki miselnost, da so nekateri v podjetju bolj pomembni, da je predvsem od njih odvisno, kolikšen bo dohodek ostalih delovnih enot.

Se huje pa je povsod tam, kjer so na osnovi takih pojmovanij začeli oblikovati različne sisteme razdeljevanja dohodkov. Čeprav je jasno, da ni mogoče za vse proizvajalce v delovni organizaciji izoblikovati enotnih meril nagrajevanja, poiskati za vsa dela in rezultate skupni imenovalec, je hkrati tudi jasno, da mora biti sistem nagrajevanja skupek različnih meril, ki pa je v svoji osnovi enovit. To se pravi, da ni prav, če nekatere delovne enote oblikujejo svoje dohodke na osnovi izvršenih norm, sku-

Ne dvojnih meril nagrajevanja

pinskih akordov, medtem ko na primer v upravno režijskih službah prejema proizvajalci stalne dohodke in si delijo dobiček. Taka dvojnost delitvenih načel nujno vnaša med proizvajalce nerazpoloženje, razvija grupštvo, deluje proti enotnosti skupnih interesov in programov, podpira neodgovornost, brezbriznost in meglji jasna razmerja medsebojnih materialnih odnosov.

Najslabše pa je seveda tam, kjer sta v veljavi celo dva pravilnika o nagrajevanju: eden za upravo, drugi za ostale delovne enote. Pri tem nas ne sme begati dejstvo, ali sta takšna dva pravilnika tudi formalno sprejeta, ali pa je le v praksi dosledno uveljavljena dvojnost meril nagrajevanja.

Vsa naša dosedanja izkustva in ves naš družbeni razvoj jasno teži k temu, da v delovnih organizacijah poskušamo uveljaviti čimbolj spodbudne sisteme nagrajevanja po delu, ki praviloma veljajo za vse proizvajalce. Zato nikakor ne kaže nasadati, še manj pa podpirati razlage in težnje, da je pri strojnem delu v kosovni proizvodnji zelo lahko in enostavno poiskati merila za nagrajevanje, medtem ko je za upravne in strokovne službe to povsem nemogoče. Nikakor ne kaže zanikati težav, ki jih mora iskanje meril za nagrajevanje premagovati. Toda verjeti v te težave, kapitulirati pred njimi pa pomeni, da smo pristali na nespremenljivo dvojnost v oblikovanju osebnega dohodka.

Ob tem, ko trdimo, da je za vsako delo mogoče najti tudi spodbudna merila, vemo, da za vsako delovno mesto in njegovo rezultat ne bomo vedno, zlasti pa ne v začetku, našli najbolj natančnih meril. Lahko pa poiščemo merila, ki bodo proizvajalca spodbujala, ki bodo nagrajevala večji rezultat njegovega dela, ki bodo delovala zoper mezdan miselnost, uravnilovske tendence ali pa iskanje meril na osnovi položajev, odgovornosti, ki krepke administrativno miselnost.

Ob vsem tem pa je še bistveno važno spoznanje, da mora delovna organizacija postavljati proizvajalce v enakopraven položaj. Toda ne enakopravnost po tem, da naj bi imeli vsi enake dohodke, temveč enakopravnost v tem, da imajo vsi proizvajalci možnosti, da si z boljšim delom, z večjimi proizvodnimi uspehi na delovnem mestu v delovni enoti in v celotnem podjetju lahko izboljšujejo svoj dohodek.

-vit

NAJVEČ NEZAKONITIH ODPOVEDI DELOVNEGA RAZMERJA JE V MARIBORU V GOSTINSTVU IN GRADBENIŠTVU

BREZ VZROKA ODPUŠČENI

Delovni inšpektor največje mariborske občine je v zadnjih devetih mesecih letos knjižil v svoj delovnik 111 pritožb zaradi nezakonitih odpovedi delovnega razmerja. Z izpisom teh podatkov pa število kršitev zakona o delovnih razmerjih najbrž še ni popolno, ker mnogi odpuščeni delavci niso iskali pravne zaščite.

V mnogih mariborskih podjetjih ne izbirajo sredstev pri čistkah »nezaželenih« delavcev iz svojih vrst, saj pogosto odpuščejo delovna razmerja na nezakonit in nečloveški način. Pogosto so vzroki za odpuščenje delovnega razmerja neprimerni delovni odnosi, samovoljna vodilnih uslužbencev, ki na lastno pest in brez delavskega samoupravljanja izdajajo nezakonite odločbe o prenehanju delovnega razmerja. Številni primeri zlorabe položaja so zaradi težkih posledic vredni splošne obsodbe. Poročila iz manjših podjetij, ki jih je delovni inšpektor zbral, govorijo, da so nekateri vodilni ljudje še vedno »mali bogovi«, ki vedrio in oblačijo po svoje.

PAST ZA STARO NATAKARICO

Največ nezakonitih odpuščenj beležimo v gostinskih in gradbenih podjetjih. Pri tem ima mariborsko gostinsko podjetje »Novi svet« kar precej izkušenj. Pogosti primeri samovoljnih odpuštov tudi kažejo, da odnosi med člani delovne skupnosti niso najboljši. Vodilni uslužbenci, predvsem poslovođa enega izmed gostišč tega podjetja, ne skriva položaja moči, da stoji na vrhu lestvice v podjetju.

Nekega dne je starejša natakarka ugotovila pri poslovanju poslovođa nekatere napake, ki mu jih je tudi v obraz povedala. Takoj je bil ogenj v strehi. Poslovođa so vsi v podjetju

poznali kot maščevalnega človeka.

Zvečer, ko so gostišče zaprli, so natakarki govorili:

— Ne praskaj se, kjer te nič ne srbí.

Natakarka je kmalu spoznala, da ga je polomila. Za njo se je začel pravi »lov na čarovnice«. Slučaj je hotel, da ji je v teh dneh umrl oče. Dobila je dva dni dopusta, za tretji dan pa se je dogovorila, da jo bo nadomeščala kolegica. Čeprav jo je kolegica točno nadomeščala, poslovođa s tem ni bil zadovoljen. Prijavil jo je zaradi neupravičenega izostanka in predlagal disciplinski postopek. Proti njej so res sprožili disciplinski postopek. Direktor jo je poklical na zagovor, vendar zaradi prepričanja, da ni ničesar kriva, ni odšla.

Zdaj je nastopil poslovođa in ji s silo vzel ključe od gostišča, kjer je delala. Menila je, da so jo na surov način pogнали čez prag. Bila je užaljena in ni več prihajala na delo. Po sedmih dneh pa so ji izročili odločbo o odpuščenju delovnega razmerja zaradi samovoljne zapustitve delovnega mesta.

Vsak komentar k tej zgodbi je nepotreben. Dodati moramo še nekaj poznejših dogodkov. Na njeno pritožbo so namreč ugotovili, da je dejansko izostala z dela sedem dni in s tem so bili pogoji za odpust dejansko podani. Odpoved je bila na papirju zakonita. Poslovođa si je opral roke, vendar je njegovo ravnanje vse prej kot pošteno. Izrazil je neznanje natakarkice kot ščit za svojo samovoljo.

FANT NA POSKUŠNJI

Posebno poglavje zasluži tudi vajeniško razmerje in sklepanje vajeniških pogodb. Posamezna gostinska in obrtniška podjetja učnih pogodb z vajenci ne sklepajo v predvidenem roku, če jih sploh sklepajo. Z

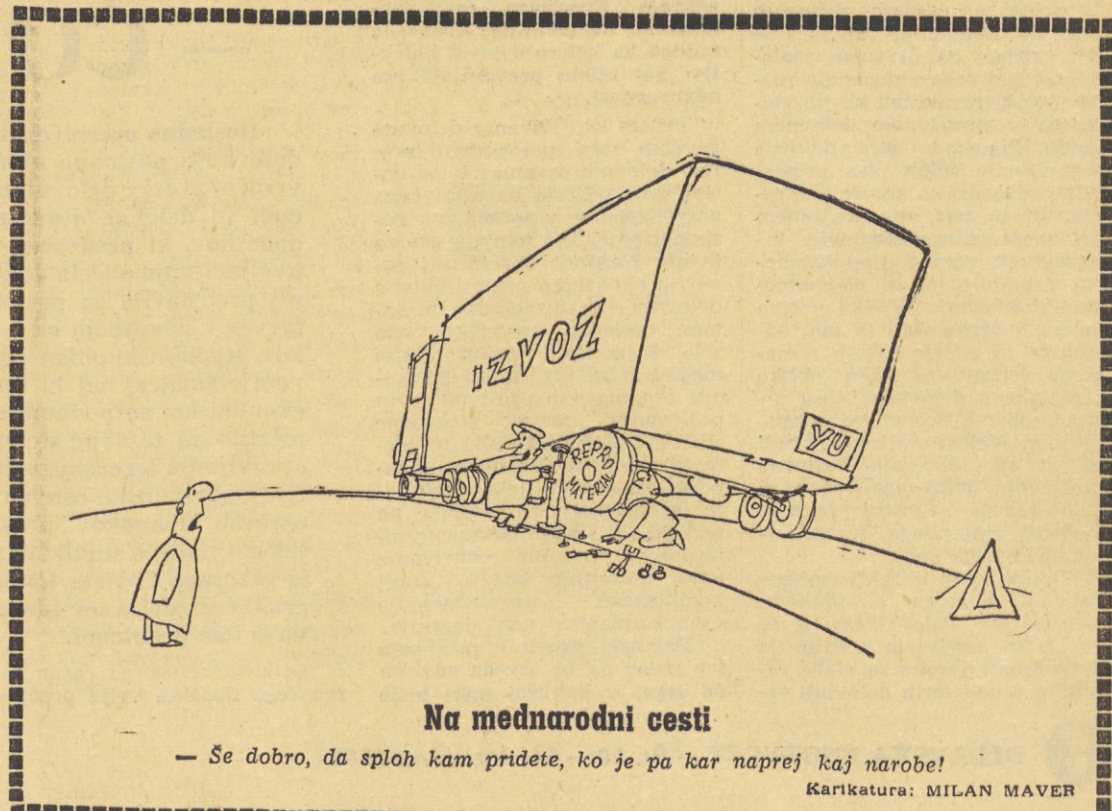
vajenci, ki nimajo pogojev za učno razmerje pa običajno sklenejo pogodbo, da jih lahko pozneje brez težav razveljavijo. Veliko je primerov v posameznih podjetjih, da učnega razmerja sploh ne sklenejo s pogodbo. Takšne vajence lahko ob vsakem času odslovijo.

Lep primer za potrditev te trditve smo zopet dobili v gostinskem podjetju »Novi svet«, kjer so letos sprejeli v uk fanta, ki je končal osnovno šolo. Imel je veselje do natakarskega poklica. Ob sprejemu so mu povedali, da ga bodo sprejeli za 15 dni na poskušnjo. Če se bo obnesel, ga bodo zaposlili. Ves mesec je pridno delal, pa kljub temu z njim niso sklenili učne pogodbe. Potem je moral na tabor predvojaške vzgoje. Ko se je vrnil, so mu zopet dali delo. Skrbnik je zahteval sklenitev učne pogodbe, vendar so ga zavrnili, češ da mora še enkrat na poskušnjo.

Minil je še en mesec in končala se je gostinska sezona. Skrbnik je vztrajal pri sklenitvi pogodbe, vendar so mu sporočili, da fant nima pogojev za natakarska dela. Celo ponoči je je že ves mesec delal najtežja natakarska dela. Celo ponoči je stregel, kar je po zakonu prepovedano. V podjetju so mu takrat ponudili za uk kuharsko stroko. V škripcih se je odločil za ta poklic. Vendar ponudba ni bila resna. Čez tri dni so mu namreč povedali, da ga kuharice v kuhinji ne marajo.

Fant se je potem zaposlil v hotelu »Slavija« v Mariboru. Tam so bili z njim zadovoljni. Ko pa je od prejšnjega podjetja zahteval odškodninski zahtevek, je prišlo do poskusov, da bi ga tudi v novi sredini onemogočili. V prejšnjem podjetju so mu namreč za dva in pol meseca napornega dela izplačali kot zaslužek pet tisočakov.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Na mednarodni cesti

— Še dobro, da sploh kam pridete, ko je pa kar naprej kaj narobe!

Karikatura: MILAN MAVER

Poledeneli pločniki so še posebno nevarni za kleparje, ki često nezavarovani na visokih lestvah popravljajo žlebove. Ponavadi se tega zavedejo šele takrat, ko je žal prepozno. Foto M. Sparovec

OB RAZPRAVI O PROBLEMIH PREMOGOVNIŠTVA NA RO SINDIKATA
DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA

ZA PREMOGOVNIKE SKRAJNI ČAS ZA REŠITEV

**Slovenski premogovniki v zagati • Del slovenskih rudnikov premoga ne zmore zagotoviti sredstev za normalno, kaj šele za razširjeno reprodukcijo
• Stališče sindikatov: pomoč premogovnikom.**

Letošnji proizvodni plani ne bodo realizirani... Da, vse tako kaže, da slovenskemu premogovništvu letos ne bo uspelo uresničiti svojih proizvodnih programov, pa čeprav so le za 3% višji od lanskih. Sprito čedalje večjih potreb po premogu, saj le-ta še vedno pomeni v strukturi slovenske energetike najpomembnejšo postavko, je ta vest še toliko bolj zaskrbljujoča. In morda prav zaradi tega tudi hočejo nekateri govoriti o krizi slovenskega premogovništva. Pa naj že to imenujemo kriza ali kako drugače, nekaj je gotovo: premogovniki so se zares znašli v zagati.

Vendar pa le ne kaže krivde za te »slabe« gospodarske rezultate v letošnjem letu pripisati samim premogovnikom. V svoj zagovor so namreč rudarji povedali tisto znano resnico, namreč da prazna vreča nikoli ne stoji pokonci. In priznati jim moramo, da imajo kar prav. Vsa ta leta so se proizvodni programi premogovnikov samo zviševali — navsezadnje, tudi prav je bilo, da so se — samo ko bi se pri tem v sorazmerju povečevala tudi sredstva rudnikov, ko bi se skladno razvijale tudi njihove proizvodne kapacitete. Nekako je doslej še šlo naprej, letos pa se je prvič zares zataknilo. V potrdilo to, da sta nilo. In zdaj si v premogovnikih zastavljajo tri vprašanja, na katera pa, kot pravijo, ne najdejo sami odgovora.

Kako povečati proizvodnjo premoga?... Perspektivni program do leta 1970 predvideva, da naj bi bil delež premoga v energetski bilanci Slovenije 67 odstotkov. To pa pomeni, da se bo morala povečati proizvodnja premoga v primerjavi z lanskim za celih 48%. A če se je zataknilo že pri letošnjem za 3% povečanem planu, potem je naj-

brž res, da po sedanjosti pot ne bo mogoče naprej. Izkoriščenost in tehnična zastarelost proizvodnih sredstev sta preveliki, da bi bilo možno realizirati ta program.

Rešitev vidijo rudarji v rekonstrukciji premogovnikov in v pospešeni mehanizaciji in avtomatizaciji del. Do sem vse v najlepšem redu, zadeva pa se začne zapletati ob vprašanju, kje vzeti sredstva za to. Premogovniške blaginje so namreč morala že pred časom dva od največjih in najbolj pomembnih slovenskih premogovnikov zaprositi republiški rezervni sklad za posojilo, da bi lahko pokrila izkazane primanjkljaje: rudnik Trbovlje za 148 milijonov in rudnik Zagorje za 84 milijonov dinarjev.

Kako dvigniti življenjsko raven rudarjev?... Analize izpričujejo, da so rudniki doslej iz leta v leto povečevali obseg proizvodnje, da se je povečevala tudi storilnost dela. Res, večali so se tudi osebni prejemki, vendar je zaradi nesorazmerne povečevanja življenjskih stroškov nazadovale realni standard rudarskega delavca. Zaradi pille akumulacije rudnikov je tudi stanovanjski problem rudarskih delavcev ostal tako rekoč v celoti nerešen. Kljub izredno težkim delovnim pogojem je zdaj življenjska raven delavcev v premogovništvu precej nižja od življenjske ravni delavcev v nekaterih drugih panogah gospodarstva. Rešitev tega problema pa vidijo v premogovnikih samo v primeru, če se bo v bližnji prihodnosti povečala stopnja akumulativnosti rudnikov.

Kako rešiti kadrovske probleme?... K vsemu še nov problem: kadrovske! Pravzaprav niti ni tako zelo nov, saj v premogovnikih že nekaj let opažajo, da se čedalje bolj zmanjšuje število zaposlenih. Plani so se povečali, stopnja mehanizacije v jaskih in na odkopnih čelih je ostala takorekoč nespremenjena, število zaposlenih se je zmanjšalo — rudarji pravijo, da v tem primeru komentar sploh ni potreben! Fluktuacija je prav tako izredno visoka. Samo ena tretjina mladih rudarjev se po odsluženem kadrovskega roka vrne v jamo, drugi dve tretjini si poiščejo v industriji lažje delo za višje osebne dohodke. Podatki so zares zgornji: v minulemu letu je bila stopnja fluktuacije strokovno usposobljenih rudarjev 13,3%, neusposobljenih pa celo 41,9%.

V premogovnikih so prepričani, da bi ta problem lahko rešili le s povečanjem osebnih dohodkov in z intenzivnejšo gradnjo stanovanj.

Premogovnikom je treba zagotoviti materialno osnovo za nadaljnji razvoj... Če hočemo, da bodo premogovniki tudi uredili naloge, ki jim jih nalaga

perspektivni program, potem jih moramo tudi za to usposobiti. Treba jim je zagotoviti materialno osnovo za nadaljnji razvoj. Ali z drugimi besedami povedano, povečati akumulativnost premogovnikov. Tako je tudi stališče sindikatov.

Pri tem pa gre za dvojce. Najprej: zagotoviti premogovnikom namenske kredite za povečano proizvodnjo premoga ter jim hkrati s sredstvi za kapitalno izgradnjo, se pravi hkrati z vlaganjem v osnovna sredstva dodeliti tudi finančna sredstva za dvig družbenega standarda. Predvideni sistem kreditiranja iz zveznih sredstev pa je za slovenske rudnike nespremenljiv, saj ne zmorejo potrebne lastne udeležbe v višini 40%. In potem: sedanje maksimirane cene premoga bi se morale formirati na ekonomskih osnovah. Cena premoga namreč predstavlja v devetmesečni realizaciji slovenskega gospodarstva samo 1,53% celotnih proizvodnih stroškov. Iz tega je razvidno, da se akumulacija neupravičeno preliva iz rudarstva v druge panoge gospodarstva. Razen tega pa pomenijo kontrolirane cene le za premogovnike s proizvodnjo, večjo od 400.000 ton, dezintegracijo v premogovništvu in ekonomsko stimulirajo samo majhne premogovnike.

Potrebna je pomoč vsega slovenskega gospodarstva... Skladno s perspektivnimi nalogami slovenskih premogovnikov pa bo potrebno v republiki tudi določene začitati politiko do nadaljnega razvoja premogovništva. Treba bo zagotoviti dolgoročno planiranje na osnovi realne potrebe premoga, treba bo rešiti eno izmed osnovnih vprašanj — medsebojno sodelovanje rudnikov — premogovnikov pri reševanju vseh problemov.

Sindikati pa tudi poudarjajo, da je reševanje problema slovenskega premogovništva stvar celotnega gospodarstva v republiki, kajti premog pomeni tudi v prihodnjem obdobju enega izmed najpomembnejših virov energije za gospodarstvo. Odtod tudi predlog, da naj celotno slovensko gospodarstvo pomaga premogovnikom pri zbiranju sredstev za udeležbo pri kreditih iz zveznih sredstev.

Se intenzivneje v odkrivanje notranjih rezerv... Čeprav je nadaljnji razvoj premogovnikov res odvisen predvsem od tega, v kolikšni meri in kdaj se bo uredil njihov ekonomski položaj, pa sindikati opozarjajo rudniške kolektive, da je v marsičem tudi od njih samih odvisno, ali bodo našli izhod iz zagate. Tako bo treba v prihodnje podreti pogosto tako zelo močnega revirske pločve in zagotoviti kar najbolj tesno medsebojno sodelovanje. Razmišljati bo treba tudi o združevanju, saj bi lahko našli veliko dokazov, da so majhni premogovniki najmanj

Brez vzroka odpuščeni

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zahteval je primerno plačilo kot nekvalificiran delavec. Ta zahtevek je povzročil, da so preko zvez naredili poskuse, da fanta ne sprejmejo v uk.

KAZENSKA PREMEŠČANJA

Zelo pogost pojav določene samovolje so tudi premeščanja z enega delovnega mesta na drugega s preračunanim učinkom, da delavcem zmanjšajo osebne dohodke. Ti pojavi so se udomačili tudi v industriji. V mariborski tekstilni tovarni so delavca, ki se je »zameril« delovodji, premestili na slabše delovno mesto, čeprav je imel ustrezno kvalifikacijo. Premestili so ga sicer na delovno mesto, kjer je predpisana enaka kvalifikacija kot na starem, vendar je bil njegov osebni dohodek za 20.000 dinarjev manjši. Pritožil se je zoper odločbo o premestitvi, vendar je bila kot neutemeljena zavrnjena. Tako mu ni preostalo nič drugega, kot da si je poiskal drugo zaposlitev.

V obratu tovarne »EM« na Košakih so mladega avtolčarja premestili v drug obrat samo zaradi tega, ker je, ko je bil izzvan od obratovodje, v samobrambi ugovarjal.

Veliko stvarnih vzrokov za odpoved delovnega razmerja ostane pogosto neznan. Sele ko jih proučimo, pridemo do različnih izvorov, ki pričajo o nevezdržnih in nezdružljivih odnosih na delovnem mestu. Niso redki primeri, da se delavci naveličajo nestrpnosti, izzivanja in zapostavljanja, pa raji sami odpovedo delovno razmerje, kot da bi bili večno na »zatožni klopi«. V gostinskem podjetju »Novi svet« so mlado poročnico tako dolgo izgrajevali, da je naposled odšla. Ko je rodila otroka, si je želela, da bi delala popoldne, ker je mož delal dopoldne, pa bi tako izmenično pazila na otroka. Vendar ji popoldanskega dela niso odobrili. Ker žena s svojo prošnjo ni uspela, je mož začel delati v drugi izmeni. Ko so v podjetju, kjer je bila zaposlena, zvedeli, da mož dela popoldne, so tudi njo zaposlili popoldne.

Naštetih primeri kažejo na neurejen položaj človeka v delovnem razmerju v nekaterih mariborskih podjetjih. Skrb za zakonit položaj proizvajalca pri delu bi morala postati dnevna naloga samoupravnih teles.

Z. TOMAŽEV

Samo želje so premalo

(Nadaljevanje s 1. strani)

vprašanj. Mar se niso s takimi in podobnimi težavami spoprijemali v delovnih organizacijah že v vseh prejšnjih letih? Mar je res možno programirati višjo proizvodnjo z večjo obremenitvijo izrabljenih naprav? Mar je možno programirati ukrepe na področju organizacije dela, na področju tehnologije, če za to v podjetju ni potrebnih stroškov-nikov niti si jih delovna organizacija ne prizadeva poiskati in zagotoviti njihovo pomoč onstran tovarniškega plotu?

Kaj pa če v nekaterih delovnih organizacijah le ni bila važna predvsem in samo želja po skrajšanju delovnega časa, medtem ko so organizacijski, ekonomski, tehnični in družbeni ukrepi ostali postranskega pomena?

In da je tudi v tako zastavljenem vprašanju precej objektivnosti, potrjuje nekaj značilnih ugotovitev iz analiz o uvažanju skrajšanega delovnega časa. Tako poskušajo v nekaterih delovnih organizacijah celo »ilegalno« uveljaviti skrajšani delovni čas, čeprav bi za to morale dobiti privoljenje občinskih organov. Drugod se jim spet ne zdi vredno, da bi sploh zasledovali, kaj šele podrobneje razčlenjevali rezultate, ki jih dosega v skrajšanem delovnem tednu. Ponekod spet delovne organizacije sploh niso pripravile podrobnejših analiz o ukrepih, ki bi naj ob skrajšanem delovnem tednu zagotovili intenzivnejši porast produktivnosti, rentabilnosti in ekonomičnosti poslovanja. Velika večina delovnih organizacij se tudi odloča za tri proste sobote v mesecu, čeprav za tako obliko skrajšanega delovnega časa nima nobenih ekonomskih argumentov. Velika večina se tudi odloča za takojšnje šesturno skrajšanje delovnega tedna in tako rekoč a priori zavrača možnost postopnega skrajševanja delovnega časa.

Takih, lahko bi rekli »spremljevalnih pojavov« ob prehodu na skrajšani delovni čas, je še nekaj. In predvsem v njih je treba iskati vzroke za slabe rezultate v nekaterih delovnih or-

ganizacijah. Kot po drugi strani ne more biti naključje, da so dosegli zares dobre rezultate ob prehodu na skrajšani delovni teden tam, kjer so ta prehod proučili vneprej in podrobno pripravili ukrepe na področju organizacije dela, ekonomičnosti poslovanja, ukrepi za izpolnitev ekonomskih in družbenih odnosov.

KAJ STORITI...

Prvi signali so prižgani: Opozarjajo na dobro in na slabo. Kaj storiti? Predvsem bi veljalo ponoviti staro resnico, ki pa jo vedno znova pozabljamo. Namreč da v tem procesu ne gre le za humanizacijo dela, ki je sicer končni cilj in globlji smisel skrajševanja delovnega časa, temveč tudi za sredstvo v izpolnjevanju dolgoročnih in pomembnih nalog: za intenzivnejše povečevanje delovne storilnosti, za stalno povečevanje ekonomičnosti proizvodnje, ki naj zagotovi delovnim organizacijam večje gospodarske uspehe in s tem trdnjšo osnovo za boljši materialni položaj proizvajalca. Torej je proces skrajševanja delovnega časa pomembna ekonomska družbena naloga, za katero delovni kolektivi kot celota prevzemajo vso odgovornost.

Proces skrajševanja delovnega časa zato tudi pomeni prehod delovnih organizacij od doslej tako pogosto ekstenzivnega gospodarjenja v intenzivno gospodarjenje. Pri tem pa gre za dvojce. Najprej: spremeniti samo »gospodarsko mentaliteto« v delovnih organizacijah. In potem: dosledno uresničiti vrsto zelo konkretnih nalog. Tako med drugim utrditi in izpolniti organizacijo proizvodnje in poslovanja, razviti strokovne službe, rešiti kadrovske probleme delovne organizacije, izpopolniti delitev dela, uveljaviti specializacijo in prehod na serijsko in veliko serijsko proizvodnjo, načrtno odkrivanje vseh notranjih rezerv. Torej kompleksno prevrednotenje vseh elementov gospodarjenja.

Deljanski uspeh v reševanju teh nalog pa bo seveda odvisen od tega, v kolikšni meri bodo

v delovnih organizacijah uspeli zainteresirati vse proizvajalce. Zato si tudi ne moremo zamišljati uspešnega prehoda na skrajšani delovni čas brez sočasnega izpopolnjevanja sistema formiranja in delitve dohodka, sistema nagrajevanja. Predvsem na ta elementa pa je večina delovnih organizacij — kot jasno razkrivajo analize — doslej pozabljala. In vendar vse dosedanje izkušnje potrjujejo, da sta vsaj tako odločilna kot vsi drugi organizacijsko tehnični ukrepi. Zato pomeni prehod na skrajšani delovni čas še eno možnost ali naloge, kot pač hoče kdo to razumeti: vsebinsko poglobljanje sistema samoupravljanja.

BOJAN SAMARIN

RAZLIČNA VREDNOST DINARJA MEGLI ČISTE RAČUNE

TERENSKI DODATEK — COKLA DELITVE

Dosledno uresničevanje delitve osebnih dohodkov po delu terja postopno ukinjanje vseh dodatkov, ki niso v vzročni zvezi z delovnimi uspehi posameznikov, delovnih enot in delovne organizacije kot celote. Eden takšnih dodatkov, ki predvsem v gradbeništvu ovirajo hitrejšo uveljavljanje načela delitve po delu, je terenski dodatek, saj predstavlja za posamezne kategorije gradbenih delavcev v povprečju od 7 do 36 odstotkov osebnih dohodkov. Republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije smatra, naj bi terenski dodatek v sedanjih obliki ekonomsko nespodbudnega izplačevanja ukinili, nadomestilo za težavne delovne in življenjske razmere pri opravljanju terenskega dela pa v ustrežajoči višini vključili v obračunske osnove za izračun cenikov del oziroma osebnih dohodkov posameznih delavcev. Razloge za takšno stališče sindikata gradbenih delavcev povzemamo iz razprave Lojzeta Capudra, predsednika RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije in s tem odpiramo razpravo o tem problemu.

Osnovni očitke na račun terenskega dodatka velja predpi-

som, ki regulirajo njegovo izplačevanje še vedno brez poslu-

ha za načelo delitve po delu. Delavec je z zvezno uredbo upravičen do terenskega dodatka pod pogojem, da je zaradi terenskega dela ločen od svoje družine in od kraja stalnega bivanja, oziroma če se vsak dan vrača domov dlje kot 4 km, delovne organizacije pa lahko vpišejo terenske dodatke med materialne stroške, če le ne izplačujejo višjih, kot je določeno z odredbo Državnega sekretariata za finance (za vodje terenskih enot 1105 din, za visokokvalificirane delavce 935 din, za kvalificirane delavce 637 din, za polkvalificirane 297 din in za nekvalificirane 255 dinarjev). Prav administrativno določena razlika med »cenejšim dinarjem«, vključnim v osebne dohodke, ki se lahko vstjeje v materialne stroške, in »dragim dinarjem«, obremenjenim z vsemi družbenimi dajatvami, ki je namenjen za

delitev osebnih dohodkov po delu, je glavni razlog za težave pri uveljavljanju načela delitve. Raziskave RO so namreč pokazale, da so v nekaterih delovnih organizacijah terenski dodatki za isto kvalifikacijo in za približno enake delovne razmere več kot štirikrat višji kot v drugih, da je v nekaterih delovnih organizacijah komaj tretjina zaposlenih upravičena do terenskih dodatkov, v drugih pa več kot 90% itd. Ker lahko po veljavnih predpisih dosega terenski dodatek pri nekvalificiranih delavcih 24% osebnega dohodka, pri polkvalificiranih 25%, pri kvalificiranih 36%, a pri visokokvalificiranih kar 43%, je razumljivo, da so omenjene razlike v obsegu in višini njegovega izplačevanja med delovnimi organizacijami eden glavnih vzrokov za slabe medsebojne odnose v kolektivih, katerih posledica je nezainteresiranost za povečevanje produktivnosti dela kakor tudi za fluktuacijo zaposlenih. Najbolj pa prizadene gradbenega delavca administrativno določanje znatnega dela osebnih dohodkov takrat, ko gre v pokoj. Po veljavnih predpisih se namreč terenski dodatek ne šteje v pokojninsko osnovo in ob tem je mogoče najbolj boleče občutiti razli-

Ribarnica

V važni mestni četrti na severu dežele so imeli ribarnico. V njo so prihajale gospodinjke na vsakdanji klepet in po ribe. Ribarnica je oskrbovala prebivalce z ribami, ki so v večjih mestih sestavni del ljudske prehrane. Gospodinjke so bile s preskrbo z ribami zadovoljne. Podjetje, ki je ribe prodajalo, pa ni bilo tako zadovoljno, ker so bile cene rib nizke, zaslužek pri ribah pa tvegan in majhen. Večkrat so se namreč ribe pokvarile in zasmrdele.

Potem so v podjetju sklenili, da bodo zaradi majhnega zaslužka ribarico zaprli.

Rečeno, storjeno!

Gospodinjke so na zborih volivcev godrnjale zaradi izgube važne prehranske pridobitve.

Podjetje je na tihem ribarnico preurejalo. Obložili so jo s keramičnimi ploščicami, vgradili so novo opremo, povečali izložbena okna in še vrsto izboljšav so predvideli. Gradbena dela so tekla v največji skrivnosti.

Potem so nekega lepega dne spremenili tudi napis. Iz Ribarnice so napravili Mesnico, ki je bila brez ribjega mesa. Tako so na zvit način spremenili poslovni predmet.

Toda na nesrečo je zraven mesnice že stala mesnica. Tako sta se dve mesnici držali za roke. Na srečo sta bili vsaka od drugega podjetja, pa so se mesarji črno gledali med seboj.

Gospodinjke so se na zborih volivcev že naprej pritoževale, ker so bile ob ribarnico, ki je bila v njihovem družinskem proračunu nenaдомestljiva. Toda mestni očetje niso našli rešitve. Podjetje se je izgovarjalo, da ima z ribami izgubo, meso pa je donosnejše.

Ni dvakrat reči, da bo podjetje, če bo spoznalo, da s prodajo klobukov pride do večjega zaslužka, preuredilo mesnico v klobučarno. Z. T.

ko med dinarjem, ki ga delovne organizacije prištevajo med materialne stroške, in dinarjem, ki prenaša vso pezo družbene obdavčitve in ki zato oblikuje pokojninsko osnovo. Ob povedanem je treba vedeti, da je delež terenskih dodatkov in skupnih osebnih dohodkih gradbenih delavcev Slovenije znaten. V gradbeništvu so v letošnjem prvem polletju izplačali nekaj nad 6 milijard dinarjev osebnih dohodkov, a od tega več kot 912 milijonov ali 14,9% v obliki terenskih dodatkov. Te številke so preračunane na vse zaposlene: posamezne kategorije delavcev pa lahko pred upokojitvijo prizadenejo v veliko večji meri.

KRITERIJI NE VZDRŽE RESNE KRITIKE

Predlog RO sindikata gradbenih delavcev, da bi terenski dodatek zamenjali z ustrežnejšim nadomestilom za težavne delovne in življenjske razmere pri opravljanju terenskega dela, temelji na logični razčlenitvi namena terenskega dodatka. Po predpisih sta kriterija za izplačevanje terenskega dodatka — delo na terenu in ločitve od družine, oziroma stalnega bivanja. Eden teh kriterijev ne vzdrži resne kritike: kriterij »mesto bivanja oziroma oddaljenost biva-

KAJ JE PRIPELJALO PODJETJE »INTERTRANS-GLOBUS« DO ZLOMA?

Samovolja, okoriščanje in nesposobnost samoupravnih organov

Neuspela združitev »Javnih skladišč«, mednarodne špedicije »Intertrans« in mednarodnega aviotransporta »Globus« Tri podjetja pa so v začetku videla v enotni delovni organizaciji veliko perspektivo

V glasilu združenega podjetja »Intertrans-Globus« so pred dvema letoma med drugim zapisali:

»Se posebej je združitev pomembna zavoljo tega, ker je tesno povezala tri dejavnosti, ki so odvisne in poslovno zelo navezane druga na drugo. Te dejavnosti so špedicija, transport in javna skladišča. Rezultat bi se moral odražati predvsem v hitrejšem poslovanju in obračunju sredstev, kar bi tudi komitentom znižalo stroške.

Ne smemo podcenjevati tudi dejstva, da je bila združitev izvedena spontano, na osnovi zrela ocenitve kolektivov. To je prvi tak primer v jugoslovanskem merilu (po Titovem govoru v Splitu, 20. 9.), ki skuša prilagoditi kroženje blaga zahtevam, ki jih zastavljata sodobna proizvodnja in trgovina.

Vendar je ostal to samo optimističen zapis.

ZAPOSTAVLJEN KOLEKTIV

Dogodki v kolektivu so se v zadnjih dveh letih odvijali povsem spontano od naprave, ki smo jih povzeli v uvodu. Kmalu so se namreč začela očitana v kolektivih javnih skladišč in mednarodne špedicije, češ da obrat mednarodnega aviotransporta ni rentabilen. Toda temu niso bili krivi šoferji, marveč močno izrabljeni tovarnjaki.

Sredstev za nakup novih avtomobilov pa ni bilo. Generalni direktor podjetja, namesto da bi se zavzel za to, da bi vozni park obnovili, je bil odločno proti in skušal stare tovarnjake prodajati. Tako je že v začetku kazalo, da imajo v podjetju glavno besedo vodilni ljudje.

»Zmerraj smo bili zapostavljeni,« pripoveduje zdaj nekdanji direktor omenjenega obrata. »Zato je bilo narobe, da so si vse stolčke v združenem podjetju razdelili vodilni uslužbenec iz javnih skladišč. Razen tega so nam očitali nerentabilnost. Da niso imeli prav, je dokaz naše sedanje poslovanje v okviru SAP. Plan smo namreč letos v enajstih mesecih presegli za okoli dvajset odstotkov. V obratu »Intertrans-Globusa« smo imeli najslabše osebne dohodke, komaj štiriinideset tisoč dinarjev. Danes pa so se ti povzpeli na okoli 80 tisočakov.«

O drugi plati zvona pa pripoveduje predstavnik prisilne uprave mednarodne špedicije:

»Zato ker se je mednarodni transport priključil mednarodni špediciji, je bila ta letno prikrajšana za okoli petdeset do šestdeset milijonov dinarjev, ki jih je dobila kot provizijo od železnice, na račun tega, ker je špedicija omogočala železniški prevoz blaga.«

Zaradi takih odnosov se je obrat avtotransporta po enajstih mesecih skupnega življenja v združenem podjetju odcepil.

ZNEBITI SE JE TREBA ŠE ŠPEDICIJE

Tako sta v podjetju »Intertrans-Globus« od junija lani ostala le dva obrata: skladišča in špedicija. Da bi si obrat skladišč zagotovil normalno poslovanje — račun špedicije je bil večkrat blokiran — je podjetje začelo poslovati z dvema tekočima računoma, posebej za skladišča in posebej za špedicijo. Ob tej priložnosti sta generalni in finančni direktor podjetja brez vednosti vodstva špedicije prenesla znesek 50 milijonov dinarjev z računa špedicije na račun skladišč, češ da toliko špedicija dolguje skladiščem.

Po tem dogodku so se odnosi med špedicijo in skladišči še bolj zostrili, posebej med generalnim direktorjem in vodstvom obrata špedicije. V kolektivu špeditiv v obratu javnih skladišč so srečali tudi skleno, da naj upravljanje mednarodne špedicije prevzame neposredno generalni direktor. S tem na je med obema obratoma prišlo do naravnost nevtridnih odnosov in generalni direktor je zahteval pred centralnim delavskim sve-

to so tudi vodilni uslužbenci neobjektivno pojasnjevali delavcem skladišč, da je špedicija pred finančnim polomom in omenjali, da ima približno 400 milijonov dinarjev primanjkljaja.

Po vsem tem, kar so delavci slišali, je logično, da so se izrekli za brezkompromisno odcepitev. Sklep o tem pa je podrobno analiziral tudi centralni delavski svet. Toda člani so si morali priznati, da ni dovolj tehničnih razlogov, da bi lahko potrdili zahteve delavcev iz javnih skladišč.

Zadeva pa se je pletla naprej. Ko je staremu delavskemu svetu potekla mandatsna doba, so pred novega takoj postavili odpušitev vodilnih uslužbencev iz špedicije. Skladišča so se hotela na vsak način znebiti špedicije. Ponujala so ji celo »odpravnino« 50 milijonov dinarjev, samo da bi se odcepila. V takih odnosih drugega izhoda za kolektiv špedicije skorajda ni bilo, kot da se odcepi in se sprijazni z »odpravnino«, ki pa jo — mimogrede povedano — še do danes ni dobil.

Občinska skupščina Moste-Polje je tudi potrdila odcepitev in postavila prisilno uravro obratu špedicije. Za prisilnega upravitelja so imenovali pomočnika generalnega direktorja, sicer uslužbenca javnih skla-

z »Interurope« iz Kopra in da bi v Sloveniji ustanovili enotno špedicijsko podjetje. Pobuda, ki pa jo je »Interurope« takoj izkoristila zase in 26. novembra letos, na zadnji strani »Borbe«, v plačani reportaži med drugim objavila: »Prav te dni je bilo priključeno »Interurope« tudi ljubljansko špedicijsko podjetje »Intertrans-Globus«, kar bo še holi povečalo obseg njenega poslovanja. S tem se »Interurope« nvršča med vodilna tovrstna podjetja v državi...«

To bi morda držalo, če bi bila vest resnična. Med poslovnimi partnerji ljubljanske špedicije pa je povzročila ta vest zmedo, kar pa je »vrglo« špediciji finančno izubo približno 30 milijonov dinarjev.

POIGRAVANJE S KOLEKTIVOM

Kje lahko iščemo vzroke za to? Za polom združenega podjetja »Intertrans-Globus« lahko iščemo razloge predvsem v preskromni ekonomski utemeljitvi združevanja. Saj razen »botrovanja« prejšnje občinske skupščine, ni bilo izdelanega nobenega elaborata za poslovanje in razvoj združenega podjetja. Razen tega tudi niso v združenem podjetju izoblikovali novega sistema delitve dohodka, ki bi zagotavljal posameznim obratom samostojnost in smotrnost v poslovanju in hkrati krepil težnje za enotnost združenega podjetja. To, neizoblikovan sistem samoupravljanja, nerazmjerne pravice, dolžnosti in pristojnosti posameznih obratov pa so omogočali samovoljo in ustvarjali neenakopraven položaj med obrati. Mimo centralnega delavskega sveta in obratnih delavskih svetov so lahko delali nekateri vodilni uslužbenci, kar so hoteli. Obrat javnih skladišč se je lahko okoriščal na račun drugih dveh obratov.

Vsemu skupaj je botrovala tudi prejšnja občinska skupščina Moste-Polje, ki je bila v tem primeru, spet zaradi koristol — od Javnih skladišč je dobila precej sredstev — vedno na strani tega kolektiva. Občinska skupščina zaradi tega tudi ni nikoli pomagala špediciji, da bi jo spravila v enakopraven položaj z javnimi skladišči.

Delavci reške poslovalnice »Intertrans-Globusa« so imeli prav, ko so v pismu Republiškem svetu sindikatov Slovenije med drugim napisali, da so se vodilni ljudje v združenem podjetju zaradi osebnih slabosti poigravali z usodo kolektiva mednarodne špedicije, ki šteje preko 450 delavcev in za katerimi je prav toliko družin. Poteptano je bilo osnovno načelo ustave, ki zagotavlja največjo skrb za delovnega človeka. Samo da je treba k temu dodati, da so se poigravali z usodo kolektiva tudi »zunanj botri«.

Kolektiv špedicije »Intertrans-Globus« je danes pred odgovornejšo nalogo kot kdajkoli poprej. V najbolj kritičnih trenutkih je pokazal voljo in se odločil, da potegne črto čez preteklost in se spet postavi na svoje noge.

MILAN ŽIVKOVIČ

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilu Republiškega sveta ZS, za Slovenijo izdala CŽP Ljubljana pravica v Ljubljani list je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik:

VINKO TRINKAUS

Nastop uredništva in uprave Ljubljana. Kopartreva ul. 2. oštini predal 313-VI. telefon uredništva 33-722 in 36-672. uprave 33-722 in 37-501. Računi pri Narodni banki v Ljubljani št. NB 600-11/1-365 — Posamezniki stane 20 din — Narodna list je četrtletna 250. poltina 300 in letna 1000 din — Rokopisov ne vračamo — Poštna plačana v gotovini — Risk in kili teži CŽP »Ljudska pravica« Ljubljana

Tudi to je mogoče

V tovarni »EM« (Elektroindustrija in splošna montaža) v Mariboru sicer nimajo pravilnika o izkoriščanju tovarniških garaž. Vendar pa kaže, da bi da potrebovali.

Resnica je preprosta. Zgradili so tovarniške garaže za tovarniška vozila. Zdad pa stojijo v tovarniških garažah avtomobili posameznih uslužbencev tovarne, ki imajo pogum svoja vozila postaviti pod streho, na prostem, na dežju in vetru pa stojijo še naprej tovarniški avtomobili. Tako tovarniške garaže več niso tovarniške, ker ne služijo svojemu namenu.

To protislovje najbrž ni samo posledica nagle motorizacije na Slovenskem. Z. T.

tom, da izglasuje odpust nekaterim vodilnim uslužbencem špedicije.

Medtem je podjetje prešlo že v drugo in hkrati zadnje leto poslovanja. Letos, neposredno pred volitvami v novi delavski svet, je kolektiv skladišč, pod močnim vplivom generalnega direktorja, ponovno zahteval, da se odstranijo vodilni uslužbenec špedicije, ali pa da se špedicija odcepi od matičnega podjetja. Javna skladišča so hotela to doseči za vsako ceno. Za-

dišč. Kolektiv špedicije je bil nad tem nemalo presenečen. Vsi poskusi, da bi našli zaščito vsaj pri občinski skupščini, so bili zaman.

APETITI »INTEREUROPE« IZ KOPRA

Ob robu vseh omenjenih dogodkov v »Intertrans-Globus«, se je na republiškem sekretariatu za promet porodila pobuda, da bi se »Intertrans-Globus« na enakopravni osnovi združil

enakih delovnih razmerah, pa so upravičeni tudi na enako nadomestilo za težavnost dela ali z drugimi besedami — kakor ni ekonomskega, tako tudi ni logičnega opravičila za izplačevanje terenskega dodatka v sedanjih obliki.

UČINKI PRAVIČNEJŠE DELITVE

Če bi nadomestilo za težke delovne in življenjske razmere pri opravljanju terenskega dela vključili v obračunske osnove meril delitve po delu in nadomestilo za ločeno življenje posebej proučili, bi po mnenju RO sindikata gradbenih delavcev v gradbeništvu dosegli naslednje:

— vse osebne dohodke bi izplačevali v vzročni zvezi s delovnim uspehom posameznikov in delovne organizacije kot celote;

— s povečanjem obračunskih osnov, ki služijo za izračun cenikov del, bi dosegli drugačno strukturo cene in s tem realnejše vrednotenje terenskega dela in pravičnejše oblikovanje pokojninskih osnov terenskih delavcev;

— z večjimi osebnimi dohodki, ki bi jih ne vpisovali več med materialne stroške, bi dobivali več sredstev tudi komu-

ne in zavodi za socialno zavarovanje in bi lahko več investirali v družbeni in zdravstveni standard;

— onemogočili bi različne spekulacije pri izplačilih osebnih dohodkov na račun materialnih stroškov in dosegli boljše medsebojne odnose v delovnih organizacijah in med njimi. S tem bi tudi zmanjšali fluktuacijo in zajezili druge negativne pojave, ki spremljajo sedanjo prakso izplačevanja terenskih dodatkov.

S tem, ko odpiramo razpravo o nespodbudni vlogi terenskih dodatkov v sistemu delitve po delu, nikakor ne mislimo, da delavci, ki opravljajo terensko delo in so upravičeni do terenskega dodatka, nezasuženo prejemajo previsoke osebne dohodke. Nasprotno: s to razlago samo skušamo dokazati, da se godi krivica tistim delavcem, ki prav tako delajo na terenu in po vseh kraterijih niso upravičeni do terenskega dodatka. Išče-mo le pot, kako bi to krivico odpravili in vabimo bralce, da nam pri tem pomagajo s svojimi predlogi.

SODELOVANJE

MED »SVILANITOM« IN »FROTIRKO« IZ DELA ČEVEGA V MAKEDONIJI

Tovarna Svilanit iz Kamnika je v Jugoslaviji največji proizvajalec frotirja in ima v tovrstni proizvodnji največ izkušenj. Pravijo tudi, da so Svilanitovi proizvodi najbolj kvalitetni. Zato je razumljivo, da drugi jugoslovanski proizvajalci frotirja iščejo strokovno pomoč in nasvete v kamniškem kolektivu.

V Delčevem, v Makedoniji, so kot obrat tekstilnega kombinata Makedonke iz Štipa zgradili tovarno frotirja Frotirka. Skoraj milijardna investicija. Vendar pa so si v Frotirki morali priznati, da z novimi avtomatskimi tkalskimi stroji ne znajo dovolj dobro upravljati. Zato so za pomoč in tehnično sodelovanje zaprosili kamniški Svilanit.

V Svilanitu so sodelovanje s Frotirko sprejeli z veseljem, in to iz dveh razlogov: da bi zmogljivosti v Delčevem čimprej izkoristili in da ne bi prišlo do nelojalne konkurence. Če bi namreč v Frotirki brez vsakih izkušenj začeli sami proizvajati frotir, bi bil ta nedvomno slabši in s tem tudi cenejši. Hkrati pa bi se na jugoslovanskem tržišču pojavilo več frotirja, kot pa so potrebe, saj ga pri nas porabimo le okoli 2 milijona kvadratnih metrov, toliko, kolikor ga proizvede Svilanit sam. Ko bo še v Frotirki stekla proizvodnja, bodo tu leta 1967 izdelali 2.100.000 kvadratnih metrov in istega leta v Kamniku 2 milijona 840.000 kvadratnih metrov frotirja. Potrošnja frotirja pa pri nas narašča letno le za približno 8 odstotkov.

Usmeritev na zunanja tržišča je zato nujna. Pri tolikšni proizvodnji bi namreč morali obe tovarni leta 1967 izvoziti za

Proizvajalci ne poznajo meja

okoli 1.300.000 dolarjev frotirja. Dejanska realizacija pa bo seveda odvisna predvsem od kvalitete izdelkov, ki je na zunanjih tržiščih razen cene eden od najpomembnejših elementov. V Svilanitu pravijo, da so jih o tem prepričale dolgoletne izkušnje in močna konkurenca na zunanjih tržiščih.

Prvi koraki v sodelovanju med Svilanitom in Frotirko so bili storjeni že letos v maju. Strokovnjaki v Svilanitu so zanj pripravili tudi podroben elaborat, ki sta ga oba kolektiva sprejela letos sredi oktobra. Tako naj bi bilo v prihodnje sodelovanje med obema kolektivoma usmerjeno predvsem na

● skupno izdelavo načrta za specializirano proizvodnjo in sodelovanje pri investicijah za razširjeno reprodukcijo,

● izobraževanje strokovnega kadra,

● razširitev razvojne vzorčne službe za obe podjetji,

● skupno prodajo proizvodov na domačem in tujem trgu,

● strokovno pomoč pri organizaciji proizvodnega procesa v Frotirki in pri uvajanju proizvodnje ter izmenjavi poslovne dokumentacije.

Iz vsega lahko zaključimo, da je osnovna naloga kamniške tovarne izobraževanje kadra. Tako se v Svilanitu že tri mesece izobražuje osem mojstrov iz makedonskega podjetja. Na posebnih tečajih se usposablajo za vsa dela, od montaže novih strojev do upravljanja z njimi. Pred dobrim tednom pa je prišlo iz Delčevega v Kamnik tudi deset tkalč, ki se priučujejo na šestih avtomatskih strojih, ki jih je Frotirka prav v ta namen donirala v Svilanitu. Odločili so se tudi, da bosta dva od teh strojev ostala še kasneje v Svilanitu in da bosta služila za nadaljnje priučevanje delavcev iz Frotirke in za izdelovanje vzorcev, ki jih bodo proizvajali v tovarni v Delčevem.

V Svilanitu zagotavljajo, da bodo osnovni kader nove makedonske tovarne usposobili tako, da ne bo zaostajal za njihovim. Zele tudi doseči, da bi bili proizvodi Frotirke prav tako kvalitetni, kot so v Svilanitu. Za novo tovarno pa so izdelali tudi organizacijsko shemo podjetja, pripravili analitično oceno delovnih mest in že v času gradnje obratov Frotirke konkretno predlagali, kako naj bi uredili proizvodne prostore. Razen tega so v Svilanitu organizirali prakso tudi za tri delavce iz Frotirke v planskem oddelku, v pripravi dela in v kadrovskem sektorju.

Predvidevajo, da bo proizvodnja v Frotirki stekla v začetku julija prihodnjega leta. M. Z.

TESNE VEZI

med Centralno tehnično knjižnico in gospodarstvom

Razgovor z univ. profesorjem
Friderikom Gerlom

Naše tovarne zadnja leta živahno razvijajo samostojne razvojne oddelke in celo samostojne raziskovalne institucije. Centralna tehnična knjižnica pa je po svojem delovnem konceptu namenjena prav razvojni dejavnosti gospodarstva in raziskovalnim institucijam, zato sem poskušala srečanje z univerzitetnim profesorjem Friderikom Gerlom ob petnajsti obletnici te knjižnice, ki ji kot predsednik knjižničnega odbora že dolga leta stoji ob strani, izkoristiti za razgovor, koliko služi Centralna tehnična knjižnica razvoju našega gospodarstva.

Na proslavi petnajstletnice Centralne tehnične knjižnice je bilo rečeno, da vedno več inženirjev in tehnikov prihaja k vam po literaturo. Obisk menda letno narašča za 34%. Morda veste, ali so to strokovnjaki iz proizvodnje ali iz razvojnih oddelkov?

»Te evidence nimamo, bržčas pa so operativci in raziskovalci. Zlasti radi prihajajo arhitekti k nam.«

Lovci na tuje domisleke, ki jih samo prerinujejo?

»Ni nujno, lahko iščejo samo ideje in jim dodajo kaj svojega. Čisto izvirnega je nasploh malo, ker razvoj sloni na že znanih dosežkih. To je le izpopolnjevanje znanega.«

Imate bogato knjižnico?

»Predvsem imamo dobre knjige, toda premalo. Na Češkem jih ima pet tovarn toliko kot mi. Te je nekaj! V sedanjih prostorih pravzaprav mi ne bi mogli izdatno povečati knjižnega fonda, ko je tolikšna gneča.«

Ali se gospodarske organizacije samoiniciativno poslužujejo vaših knjig?

»Da. Mi jih direktno samo s Seznammi opozarjamo na strokovne novitete, drugače pa objavljamo novice v Tribuni, Naših razgledih in Novi proizvodnji.«

Je reklama uspešna?

»Vedno ne. Ponekod naši Seznami končajo v sekretarjevem košu, preden jih dobe inženirji in tehniki v roke. Mislim, da jih ne bi smeli zastopati poštij. Kar je zastoj, se pri nas ne čeni.«

Se vsa podjetja obračajo na Centralno tehnično knjižnico, kadar potrebujejo tehnično literaturo in tehnični dokumentacijski material?

»Nekatera so nekoliko nespretna. Neko kranjsko podjetje je napravilo milijon deviznih dinarjev za fotokopijo, ko bi gradivo lahko pri nas zastoj prepisali.«

Ali ima knjižnica pregled nad opravljenimi znanstvenimi raziskavami in dosežki?

»Lahko informira, kaj je svet že raziskal, ne more pa dati podatkov o doma opravljenih raziskavah in o tem, kaj se raziskuje in kje, ker jih raziskovalci ali naročniki ljubosumno skrivajo. Če znanstvena dela niso publicirana, ne moremo vedeti zanje.«

Obrabljena in čudovito trdoživa pesem, o kateri se veliko govori, pa malo stori, da bi se končala. Dovolite hvaljevalno vprašanje: katera tovarna si pri vas izposodi največ strokovne literature?

»Litostroj. Včasih ima tudi sto naših knjig. Človek bi mislil, da bodo zato med prvimi podpisali pogodbo z nami o prispevkih za gradnjo novih knjižničnih prostorov, pa nas je ravno Litostroj pustil na cedilu.«

Verjetno že niso odločali tisti, ki si sposojajo knjige.

»O tem sem prepričan. Samoupravni organom sugerirajo sklep administrativni uslužbenci, ki se najbrž zaradi slabe povezave s strokovnjaki iz razvojnih oddelkov ne zavedajo pomena strokovne literature za gospodarski napredek podjetja.«

Morda so pa strokovnjaki preveč pasivni in zato njihovo mnenje ni uveljavljeno? Je več takih podjetij?

»Litostroj ni edino, ki ne mesečno prispevati za gradnjo po 4000 din na absolventa visoke šole ali fakultete in po 2500 din na srednje usposobljenega strokovnjaka.«

Imate dovolj deviz za nabavo inozemskih revij in strokovnih knjig?

»Teh ni nikdar preveč. Lani nam je uspelo dobiti skoraj 95 % naročenih periodik. Devizna sredstva za nakup literature pa so še zelo skromna. Ne dobimo vsega, kar naročimo.«

Pač splošne devizne težave! Če boste samo z nakupom inozemskih publikacij povečevali svoj knjižni fond, ne bo še nekaj časa tako hitro raste, kakor bi si želeli in kakor zahteva naš gospodarski razvoj.

»To vemo. Zato sestavljamo pregled nad vso strokovno literaturo v Sloveniji. Gospodarske organizacije imajo precej dragocenih knjig, ki bi tudi drugim raziskovalcem koristile. Zakaj jih ne bi posojale? Isto velja za raziskovalne in šolske institucije.«

Ze sestavljate ta pregled?

»Naš dokumentacijski center naj bi sestavljal centralni tehnični katalog, iz katerega bo razviden celoten knjižni fond o dosežkih znanosti in tehnike. Za zdaj samo evidentiramo novitete okoli 500 knjižnic in posredujemo, da jih prosilci dobijo. Kasneje naša intervencija ne bo več potrebna.«

Nekatera podjetja imajo lastne strokovne knjižnice. Kako ste povezani z njimi?

»Predvsem dajemo bibliotekarjem delovne napotke. Pri nas so bili že iz idrijskega rudnika živega srebra, iz goriskega Gostola, štorske železarne pa iz Lesonita.«

Potemtakem se podjetja zavedajo pomena strokovne literature za njihovo gospodarsko bodočnost?

»Ne bi posploševal. V velenjskem rudniku so poskušali upokojenega nadzornika postaviti v knjižnico, kakor da bi bil za ta posel vsakdo dober. Nisem pa pesimist in tudi ne bom, dokler se bo zatekalo vedno več neštudentov k nam. To je znak, da naše gospodarstvo stremi po razvoju in se vedno bolj zaveda pomena tehnične svetovne literature za napredek. Zato se bo vez med Centralno tehnično knjižnico in gospodarstvom še nadalje krepiła.«

OŽIVLJENI »NAŠI ZBORI«

OB PRVI ŠTEVILKI
XVII. LETNIKA

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene

Dejstvo, da po letu in pol prisilnega molka Naši zbori nadaljujejo z delom, je vredno pohvale, tolikanj bolj, ker je prevzela skrb zanje Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije. Nov uredniški odbor (R. Gobec, J. Gregorc, A. Gröbming, L. Lebič, J. Ravnik, R. Simoniti) in start odgovorni urednik (A. Gröbming) nam predstavljata v tej, po obliki bolj priročni, po opremljenosti bolj prijetnejši, po vsebini nič kaj novi številki menda predvsem material, ki je ostal prejšnjemu uredništvu Naših zborov, izbran z očitnim namenom, posredovati nekaj repertoarja tistim, ki so ga verjetno najbolj potrební: preprostim ali vsaj ne dovolj trdnim zborom. Tak začetek je opravičljiv, če ga bo nadaljevala široka uredniška politika in ne strogo »utilitaristični« (recimo raje starokopitni) kriteriji. O tem nas bodo prepričale naslednje številke; po tej, ki je izšla vsaj z dobrimi tremi meseci zamude, lahko baje kmalu pričakujemo še dve. Revija bo tako stekla v pravi tir, kar je življenjsko važna in prva nužnost. Neprijetno je prebirati med zapiski novice, ki so očitno vezane na datume pred nekaj meseci, a so vendar še nepopolne, tudi je neprijetno prebirati članek, kjer je ome-

njen »prihodnji mesec«, ne da bi bralec natanko vedel, za kateri mesec gre.

Ustavimo se torej ob književni prilogi. Prav je, da sta naslovna stran in osrednji članek posvečena Slovenskemu oktetu, vendar bi si želeli izvedeti kaj več kot nekaj znanih podatkov, imen in deklarativnih časopišnih izrezkov, želeli bi si delovno podoben tega ansambla: bolj bi pomagala pevcem in pevovodjem kot slavnostna skica, kakršnih smo brali že dovolj in jim ni mesto v drobni knjižni prilogi pevske revije. — Vrabčev premišljevanje »Ali so se pevski zbori res že preživeli« je zanimivo, čeprav ne seže globlje med pereča vprašanja, »Anomalije v naši glasbeni terminologiji« (Ctg) pa odkriva jo tisto plat našega zborovskega življenja, ki jo večkrat zasluţimo tudi med zapiski in novicami, tisto ozko, v drobnjarijah se izgubljaajoče mišljenje, ki se sicer zna ustaviti ob drobnih, neprijetnih terminoloških spodrseljah, a se mu zdi tudi sila pomembno polemizirati s pred vojno izdanimi skriptami in apelirati na dolžnosti glasbenih šol, da bi vendarle dokazalo svoj prav zoper izraze, ki jih je praksa že potrdila in obdržala. Bralcu se zdi, da je v naši zborovski

kulturi vse v najlepšem redu in vse kar najbolj prav, ko se moramo ukvarjati samo še s takimi nepravilnostmi. — O glasbenem delu, upoštevajoč njegov namen, ne moremo povedati nič slabega. Vsi štirje avtorji (Zorman, Rožanc, Arnič in Gröbming) obvladajo tehniko pisanja in z njo ne se-gljo čez okvire septakordov ali njih obrnitev. To je tradicionalna, v nenehnem štiriglasju iztekajoča se muzika, katere bistvo je melodija in običajno harmonsko »blagoglasje«.

Prva številka oživiljenih Naših zborov torej ne prinaša presenečenj ali prelomov, z izjemo lepše opreme (Prosvetni servis). Upajmo, da je to začetek in da bo revija res postala repertoarni svetovalec zborom ter skladateljska tribuna. Njena sedanja skromnost spominja na Prelovčeve »Zbore«; tudi njihov prvi korak je bil skromen, namenjen kolikor mogoče vsem. Toda ne pozabimo — tolikanj manj, ker imajo Naši zbori 16 let tradicije in ker živimo v drugi polovici XX. stoletja: v »Zborih« so natisnjena tudi dela, kakršna so suita »Sajljiv« Emila Adamiča ali »Pevsem revolucionarjev« Slavka Osterca.

Srečanje s Čkaljo

DOMAČI FILM
»POT OKOLI SVETA«

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije

Soja Jovanović, ki so ji posebno pri srcu značilne narodne literarne predloge, ki imajo v sebi satirično ost in sočen humor, je tokrat posegla po dokaj neznanem Nušičevem delu in izdelala nekaj revijsko glasbeni film o dogodivščinah trgovca Jovanča iz Jagodine na popotovanjih okoli sveta. Že v njenih prejšnjih delih, tako v humoreski »Pop Cira in pop Spira« in drugih, smo lahko opazili, da želi Soja stilizaciji svojih oseb in prizorov dodati čimveč naivnosti, šaljive igre in humorja. Prizori v filmu »Pot okoli sveta« so sestavljeni iz množice detajlov, ki niso povsem izvirni, temveč so povzetek življenja, tako v madžarskih nočnih lokalih, med gangsterji Divjega zahoda, lepoticami vzhajajočega sonca in drugod. Ničesar bistveno našega ne zasledimo v njih. Seveda pa je Soja tokrat gradila na drugih temeljih.

Vzdušja filma ni iskala predvsem v zunanjih elementih, sceni, svojstvenem okolju, čeprav igrajo vsi ti elementi v filmu pomembno vlogo. Režiserka je film gradila prvenstveno na ljudeh, konkretno na glavnem junaku, trgovcu iz Jagodine, ki ga igra Miodrag Petrović-Čkalja. Tako je vzdušje filma odvisno od akcije glavnega junaka in njegovega odnosa do celotnega dogajanja. Režiserka je ohranila značilnosti Nušičeve predloge, njegove komične elemente ter jih oživila v živem spektru barvitih scen in komičnih situacij. Seveda je pri tem ostala v mejah dokaj prelovi, ki niso povsem izvirni, temveč so povzetek življenja, tako v madžarskih nočnih lokalih, med gangsterji Divjega zahoda, lepoticami vzhajajočega sonca in drugod. Ničesar bistveno našega ne zasledimo v njih. Seveda pa je Soja tokrat gradila na drugih temeljih.

že precej stereotipna. Kljub posameznim duhovitim domisljam je film nekakšna zgodovinska slikanica brez resnično živih in aktualnih značilnosti, ki bi jih popotujoči Jovanče lahko našel v sodobnem svetu. Menim, da bi s humorističnim in satiričnim prikazom sveta — seveda bi se s tem oddaljili od Nušiča — kakršnega bi lahko Jovanče videl danes, film samo pridobil. Zal je ta možnost izostala in zato se smejemo, ker je smešno in hkrati pozabimo, ker smo podobne prizore in doživljanja v taki ali drugačni obliki že velikokrat videli. Živ in prepričljiv pa je Čkalja s svojimi soigralci, Radetom Markovićem, Daro Čalenicevo in nekaterimi drugim; kar gledalca pritegne. Omeniti je vredno tudi spretno, razgibanost in dinamično dogajanje, duhovit uvod ter risane vloške, ki vežejo posamezne prizore. I. B.

IDEJNA DRAMA

»ZLOČIN IN KAZEN«
F. M. DOSTOJEVSKEGA
V SLG V CELJU

Avtorja Z. Hübner in B. Gombáč, ki sta prebrala roman F. M. Dostojevskega »Zločin in kazen« v odrsko govorico, sta se lotila v svoji dramatizaciji drznega prijema. Šlo jima je namreč za to, da bi izluščila iz teksta tega ruskega pisatelja

je iztrgal iz povprečne ljudske večine, ga prično preganjati strah, slabost, gnus, dvom. Končno uvidi, da je pravzaprav umoril samega sebe. Toda zakaj? Ker pač ni imel pravice postati kak Napoleon, ker je le eden izmed mnogih, slab, povprečen. Moralno vprašanje umora mu ne grize vesti, z njim se sploh ne ukvarja.

Pač pa se ukvarja z upravičenostjo in neupravičenostjo zločina, tako z vidika morale kot pravnih norm, kot si jih je ustvarilo človeštvo z zgodovino (tako v romanu Dostojevskega kot tudi v dramatizaciji obeh že omenjenih avtorjev) družba, v kateri živi Razkolnikov. Naj že bodo predstavniki te družbe Razkolnikov »maliki« ali »veliki« ljudje, njegove napore odklanjajo, obsodijo in zločin kaznujejo. Če so torej v »Zločinu in kazni« zametki filozofije o nadčloveku, Dostojevski sam to filozofijo tudi tehtno ovrže in razvrednoti, kajti v vsakem pogledu je družba, naj že bo taka ali drugačna, močnejša od Razkolnikova.

»Zločin in kazen« v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju je režiral Branko Gombáč kot idejno dramo, notranje napeto, zadržano, vendar s precizno izluščeno in podano problematiko. Pri tem ga je močno podpirala skladna, preprosta in funkcionalna scena poljskega gosta Zbyszeka Bednarowicza in vrsta igralcev, ki so se lepo prilagodili režiserjevemu konceptu. Predvsem lepa sta bila lika Sandija Koširja (Razkolnikov) in Janeza Škofja (Porfirij).

A. P.

Janez Škof in Sandi Krošelj v »Zločinu in kazni« v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike in ocene kritike informacije ocene

STREZNJEVALNA KLOFUTA

Mestni svet v Ljubljani še ni rešil prejšnje prošnje za podražitev mleka v prodaji na drobno, ko so Ljubljanske mlekarne že korigirale predlagano ceno za 10 dinarjev navzgor. Liter mleka naj bi stal 95 dinarjev. Po mnenju prosilcev bi se šele ob tej ceni znebili izgub z mlekom.

Strinjamo se z vodstvom podjetja, da jih politika cen ne sme ovirati pri gospodarjenju in jih osebno prikrajševati. Preden se mleko podraži, pa bi vseeno želeli dokaze, da sami ne morejo zmanjšati izgub. Po podatkih, ki nam jih je doslej uspelo zbrati, bo takšno dokazovanje hudo trd oreh...

Veren zapis razgovora:

»Ljubljanske mlekarne imajo letno več milijonov zgube s prodajo mleka. Odkupne cene so morale povišati za družbena posestva in zasebnike, drugače ne bi dobile dovolj tega pomembnega živila. Urejena preskrba z njim pa je glavna naloga tega podjetja, ki jo zgledno opravlja. Nobeno naše mesto ni tako dobro oskrbovano z mlekom kakor Ljubljana. Plačilo za to zaslugo pa je — čista zguba, ki jo prizadevni delovni kolektiv poravnava z dohodkom od stranske proizvodnje: brezalkoholnih pijač, sladoleda, jogurta ipd. S tem pa zmanjšuje sredstva za razvoj podjetja, za stimulativno delitev osebnih dohodkov, pa tudi za družbeni standard, predvsem za stanovanja.«

Preden skočite iz potrošniške kože in v svojo škodo privolite v podražitev mleka, bi navedla še neki podatek iz istega vira: Ljubljanski mestni svet se je letos v oktobru odredel dopolnilnemu proračunskemu prispevku Ljubljanskih mlekarn, ki bi letno ob sedanjih osebnih dohodkih znašal osemnajst milijonov. Prihranjeni denar naj bi podjetje porabilo za razširjeno reprodukcijo.

Ze ta podatek postavlja predlagano podražitev v sumljivo luč. Zbrala sem pa še druge. Prepričana sem, da jih bo komisija občinskega sindikalnega sveta Bežigrad, ki bo v kratkem pregledala med drugim tudi gospodarjenje Ljubljanskih mlekarn, še dopolnila in jim dokazala — prevelik apetit...

Od krave do potrošnika vsaj 150 spornih kilometrov

Dokazati sicer ne morem, zdi se mi pa, da preskrba z mlekom le ni tako zgledno urejena, kakor trdijo v Ljubljanskih mlekarnah. V mislih imam organizacijo odkupne in prodajne mreže.

Sprašujem se, na primer, čemu mleko iz okolice Novega mesta potuje vsak dan v Ljubljano in opravi vsaj 150 km poti, preden ga spiže novomeški delavec ali otrok?

Poprej je novomeška kmetijska zadruga odkupovala mleko, ga sama pasterezirala in prodajala. Zadrugniki so trdili, da jim mleko povečuje zgubo, ker pasterezirni stroji niso izkoriščeni in ker nimajo polnilnega stroja. Mimo tega je sanitarna inšpekcija zahtevala, da uredijo čistilne naprave za odtok iz mlekarne. Ker zadruga nima denarja, bi jim ga slej ko prej morala preskrbeti občinska skupščina. Ta pa ima že drugih skrbi veliko preveč. Zato je rada prepustila Ljubljanskim mlekarnam odgovornost za odkup in prodajo mleka, zlasti, ker je s tem ubila še eno muho: Industrija motornih vozil je prišla do dodatnih delovnih prostorov v bivši zadrugi mlekarne.

Reorganizatorji kupo-prodajne mreže pravijo, da jih prevažanje mleka iz Novega mesta v Ljubljano in nazaj nič ne stane, ker hodijo ponj tudi v Brežice in mimogrede naložijo še novomeško, in se celo hvalijo z večjo ekonomičnostjo, češ da so kamioni zdaj v obe smeri bolj izkoriščeni. Številni Novomeščani in nekaj članov Ljubljanskih mlekarn pa z menoj vred tega ne verjamejo. V Brežicah imajo Ljubljanske mlekarne samo izravnalni obrat, ki v deficitarnih mesecih oskrbuje Ljubljano z mlekom, drugače ga predeluje. Mlečnih izdelkov pa najbrž ne pošilja vsak dan matičnemu podjetju.

Slišala sem, da stane mesečni prevoz novomeškega mleka v Ljubljano in nazaj toliko, kakor bi stale čistilne odtočne naprave. Prihranjeni prevozni stroški bi zatorej kmalu zadoščali za nakup polnilnega stroja, drugega »krivca« te poslovne reorganizacije. Se s to proizvodno dopolnitvijo pa bi se priprava mleka za trg veliko bolj pocenila, kakor jo »pocenjujejo« kamionski transportni stroški do pasterezirnih in polnilnih naprav v Ljubljani.

Kakor rečeno, so to samo domneve, ki jih kaže preveriti. Upam, da so tega vredne, če gre Ljubljanskim mlekarnam za to, da zmanjšajo poslovno zgubo z mlekom.

Kakor strela z jasnega

Možnosti za boljše gospodarjenje pa je dovolj tudi v matičnem podjetju in v prodajni mreži.

Verjetno že veste, da je v 26. poslovalnici Ljubljanskih mlekarn nastal 10-milijonski primanjkljaj. Najbrž je to glavni povzročitelj prikazane zgube z mlekom, na podlagi katere je vodstvo podjetja zaprosilo za povišanje maloprodajne cene. Če je tako, potem mestnemu svetu mirne vesti lahko priporočamo, naj ne dovoli podražitve, dokler Mlekarne ne izboljšajo poslovanja.

Podrobnejše preiskave te očividne malverzacije kažejo namreč vrsto slabosti, ki zmanjšujejo gospodarski uspeh podjetja: šibkost strokovnih služb, šibkost upravnega vodstva pa tudi premajhno aktivnost samoupravnih organov in političnih delavcev pri urejanju gospodarskih vprašanj in razvijanju medsebojnih odnosov.

Delavci so se na zboru kolektiva pred dvema mesecema upravičeno spraševali, kako je mogla poslovodkinja, ki je zdaj pod ključem, tri leta krasti, ne da bi ji kdo prišel na sled.

Direktor in računovodja sta jim pojasnila, da je obračunski referent za malo prodajo zavestno prikrival primanjkljaj, in sicer tako, da je zgubo poslovalnice 26 vsako leto izravnal s čistim dohodkom drugih poslovalnic. Obračunskemu referentu so zaupali, ker je bil predsednik upravnega odbora in sindikalni funkcionar in je nasploh ustvarjal videz poštenjaka, to zaupanje pa je malopridno izkoriščal.

Sentimentalno opravičilo!

Razum mu težko verjame, če ve za nekatere podrobnosti.

Mislím, da je bil očitek upravičen, saj se je podobno pritoževal tudi edini kvalificirani kontrolor v tem podjetju. Njegova opozorila je direktor maloprodaje metal v koš, prav tako se ni delavski svet resneje ubadal z njimi, odkar so prišle na sodišče in jih je le-to zavrnilo zavoljo pomanjkljivih dokazov.

Pred kakim letom se je kontrolor zaman obrnil še na predsednika sindikalne podružnice in ga opozoril na nered v poslovalnicah.

Zdaj se vsi »obtoženci« izgovarjajo, češ zakaj taisti kontrolor ni že ob koncu 1961. leta, ko je zaprta poslovodkinja že kradla, uvidel tega in jim prinesel dokaze in zakaj ni bil pri kasnejšem dokazovanju bolj vesten, ampak je v poročilih povprek nametal, kar je slišal, ne da bi se dokopal do verodostojnih podatkov.

Recimo, da je to res. Ali pa kontrolor ne bi tega naredil, če bi mu kdo strogo ukazal? In ali ne bi mogla tega posla prevzeti posebna komisija? Če so jo v Ljubljanskih mlekarnah lahko sestavili za ugotavljanje medsebojnih odnosov v poslovalnici 26, zoper katere se je pritožila zaprta poslovodkinja, bi jo nemara lahko tudi za preverjanje gospodarjenja v tej poslovalnici.

Tega niso naredili. Še več: kontrolno službo nad malo prodajo so popolnoma ukinili. Zadnjega pol leta sta bila oba kontrolorja kazensko premeščena k drugemu delu.

Nezreli odgovori

Prodajni lokali Ljubljanskih mlekarn skrajno primitivno poslujejo. Iztrženi denar gre v predal pod pultom, ki ni zaklenjen. Če so prodajalke nepoštenne, se lahko osebno okoriščaj z njim. Kdo na primer tudi ve, koliko surovega in kuhanega mleka je prodala kaka poslovalnica. Cene so seveda različne...

Opravičilo za to pa je:

»Nimamo denarja za modernizacijo trgovine.«

Marsikatera poslovalnica je modernizirana: police in pulti so obnovljeni, ponekod so tudi prostori predelani. Torej nekaj denarja je že bilo za modernizacijo, pač pa ga je zmanjkalo za nakup — registrskih blagajn, s katerimi bi znatno izboljšali nadzor nad malo prodajo.

Zakaj so na to pozabili, mi ni znano. Morda je kriv primitivizem, morda tudi kaj drugega.

Ko sem poskušala ugotoviti, zakaj ob takem primitivnem poslovanju niso zaostri vsaj kontrole nad poslovalnicami, sem dobila tole v odgovor:

»V poslovalnicah so primanjkljaji in

bodo, če je veliko kontrolorjev ali noben.«

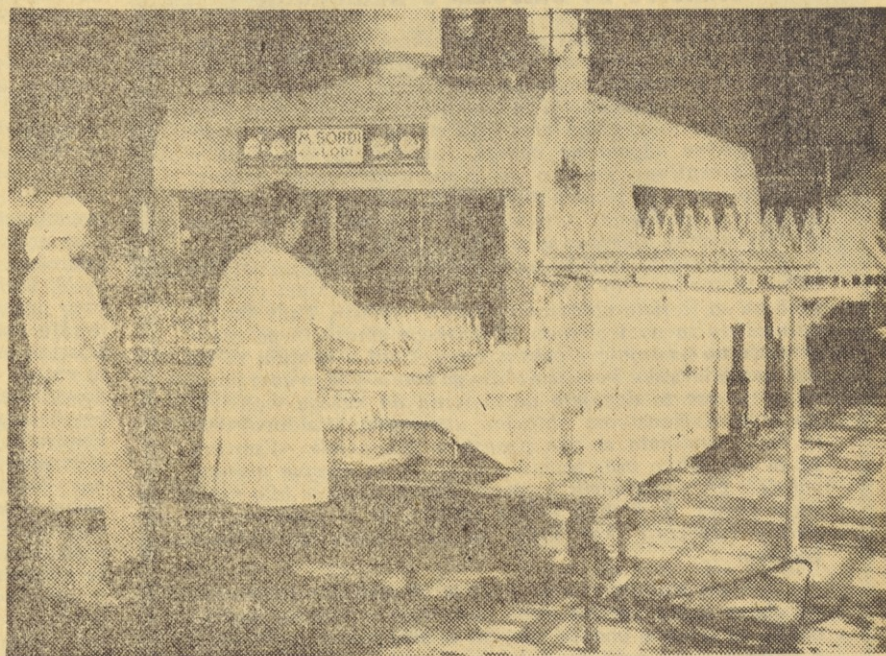
»Z odgovorom se nisem zadovoljila, pa sem še predsednika sindikalne podružnice pobarala o tem:

»Natanko ne vem (t), mislim pa, da zaradi razširitve maloprodajne mreže kontrolorji niso več zmogli dela, potrebovali so jih tudi za druge reči, kakor za nabavo opreme, organizacijo dostave mleka na dom in podobno...«

Sekretar podjetja pa se je izvil:

»Po sistemizaciji (očitno je nesprenmenljiva: op. nov.) je predvideno samo eno kontrolorsko mesto. Imeli smo p dva kontrolorja. Oba smo premestili toda brez škode. Tisti, ki je bil strokovno dovolj usposobljen, je bil preveč pristranski pri delu, drugi pa ni bil za to posel.«

Trije odgovori brez zadovoljivega odgovora.

Škarje in platno v istih rokah

Ko bi v Ljubljanskih mlekarnah letne inventure skrbno opravljali, bi primanjkljaje ob koncu leta odkrili. Toda glede inventur so bili doslej ravno tako malomarni kakor glede redne kontrole nad poslovanjem. Šele zdaj so namreč ugotovili, da so večinoma same poslovodkinje popisovale inventar in zaloge. Popis so prilagodili računovodskim podatkom in zadeva je bila na papirju rešena, dejanskih zalog pa tako ni nihče natančno primerjal z računovodskimi, saj od 60 poslovalnic lani 43 ni bilo pregledanih.

Računovodja se izgovarja, da ni vedel za sleparijo obračunskega referenta, ki je na lastno pest jemal v njegovem oddelku kartice z obračuni blaga in jih na lastno pest pošiljal poslovodnicam pred inventuro. Ne more pa se izgovoriti za svojo glavno slabost: nadzor nad obračunom je njegova službena dolžnost, ki bi jo moral tako vestno opravljati, kakor jo morajo polnilci steklenic, prevozniki in spremljevalci mleka, če nečje biti kaznovani.

Obračunski referent je lahko prikrival zgubo, če je imel škarje in platno v svojih rokah! Dnevne obračune je sam sestavljal, letni obračun je sam sestavljal in še letne inventure je v glavnem sam vodil. V tako neurejenih razmerah

strokovnjakov, medtem ko delavci ne kažejo pravega interesa.

Tako so mi rekli v Mlekarnah in še dodali, da z delovnimi enotami ni nič, ko še njihovi sveti ne delajo. Prav siliti so jih morali, da razpravljajo o novi organizacijski shemi podjetja, kakor da se to njih ne tiče. Podobno mrtvilo da je tudi v centralnem delavskem svetu, z nekaj častnimi izjemami.

Kaj pa so te politične sile naredile, da bi jih razgibale? Osnovna organizacija ZK je štirikrat opozorila, da sklep o boljšem informiranju delovnega kolektiva ni izveden, po odkritju primanjkljaja v poslovalnici 26 je sestavila komisijo, ki naj zbere podatke o samoupravljanju, informiranosti in notranjih odnosih, kaznovala računovodjo in direktorja male prodaje z ukorom ter sklenila, da drugega premešči, tik pred zdajci pa je direktor mlekarne izvedbo preprečil, sklicevaje se, da je direktor male prodaje sposoben in zaslužen človek, ki naj ga kazen zadene, kadar bo krivda jasno dokazana; krivice da mu ne sme nihče delati. In pri tem je ostalo.

Te uvidevnosti do vodilnega službenca v mali prodaji pa bo zdaj najbrž konec. Izvršni odbor sindikalne podružnice v Ljubljanskih mlekarnah je na zadnji seji predlagal, naj delavski svet suspendira direktorja male prodaje, za kar je dovolj razlogov, četudi varnostni organi ne odkrijejo nepravilnosti.

Ali bo predlog prodrl, ni moč dvomiti, saj razen nekaj vodilnih ljudi iz uprave vsi obsojajo direktorja male prodaje ne le zaradi tega, ker je zavestno prikrival primanjkljaj in ker signalov o nepravilnem poslovanju ni upošteval, ampak tudi zaradi samovoljnega in protizakonitega kazenskega premeščanja delavcev. S tem bo v Ljubljanskih mlekarnah prvič dokazano, da za ožje strokovno vodstvo veljajo enaki zakoni kakor za delavce. Doslej so namreč delavce hitro disciplinsko prijel, če so ga polomili, medtem ko so z odgovornejšimi ljudmi ravnali v rokavicah.

To bo marsikaterega delavca, ki je imel doslej občutek, da se ne spleča kritizirati, če jih nočeš dobiti po glavi, zbudilo iz navidezne brezbrčnosti za gospodarjenje. Se bolj pa nemara, kadar bodo k temu materialno bolj stimulirani. Sedanja delitev osebnih dohodkov, ki ni neposredno povezana z gospodarjenjem, in slaba informiranost delavcev o vsem, kar se godi v podjetju, sta po mojem glavna krivca mrtvila v delovnih enotah in v centralnem delavskem svetu, ne pa premajhna osveščenost, kakor razlagajo celo politični predstavniki Ljubljanskih mlekarn.

Zbor delovnega kolektiva pred dvema mesecema je jasno pokazal, da delavci marsikaj vidijo, kar v Mlekarnah ni v redu in da bi dali tudi koristne predloge, če bi jih kdo vprašal zanje. Toda sindikalni sestanki so zelo redki, delovne enote se ne sestajajo in tako niti ne morejo prispevati k boljšemu gospodarjenju.

V Ljubljanskih mlekarnah je torej že nezorana ledina bogatih gospodarskih rezerv, ki med drugim povečujejo zgubo tudi pri mleku.

Postskriptum k prošnji za podražitev mleka je za zdaj končan. Verjetno ga bomo čez čas dopolnili še z ugotovitvami občinske sindikalne komisije, ki bo stanje v Ljubljanskih mlekarnah še bolj proučila in skoraj zagotovo podčrtala, kar sem zapisala v uvodu: delovni kolektiv naj najprej izkoristi lastne možnosti za zmanjšanje zgube pri mleku, potem naj se zateče k najlažji in obenem najbolj sporni rešitvi: k podražitvi.

MARIOLA KOBAL

Priprave za občne zборе

● PTUJ:

Članstvo bo odločalo o kandidatih

Se nobeno leto doslej se v Občinskem sindikalnem svetu Ptuj nismo toliko ukvarjali s kadrovske politiko, kot to leto ob pripravah na občne zборе sindikalnih podružnic, občinske odbore sindikata in Občinski sindikalni svet. Peti kongres ZSJ in osmi kongres ZKJ sta postavila pred sindikate izredno odgovorne naloge. Kako bodo te naloge v praksi uresničene, pa je v veliki meri odvisno od kadrov, ki bodo izvoljeni v nova sindikalna vodstva. V kadrovske politiki v sindikalni organizaciji moramo storiti videen premik naprej. Dosedanja praksa v delovnih kolektivih je bila marsikje ta, da je kandidatno listo za novi izvršni odbor sestavljal zelo ozek krog ljudi v direktorjevi pisarni, nato pa so to listo običajno članstvu »vsilili«. Tudi kandidatna lista za novi plenum Občinskega sindikalnega sveta je običajno nastajala v ozkem krogu ljudi v komuni in na seji kandidacijske komisije občnega zbora. Vse to nam pove, da se je vse to dogajalo daleč stran od našega članstva. To je med članstvom običajno ustvarjalo nezadovoljstvo in člani sindikata so vse pogosteje poudarjali: »Vprašali pa bi nas lahko vsaj za mnenje, če že ne smemo vidneje odločati pri izbiri naših predstavnikov!« Tako je bilo marsikje doslej, to je bila velika slabost, ki jo moramo do sledno odpraviti, kar velja za vse nivoje sindikalnih vodstev.

Občinski sindikalni svet Ptuj je ob sedanjih pripravah na občne zборе začel novo usmeritev v politiki kadrovanja, ki mora v bodoče izhajati iz sindikalnih podružnic, v katerih mora priti do polne uveljavitve odločilne vloge celotnega članstva.

Kako smo se v Ptuj lotili te naloge? Prvo, kar smo poduzeli, je, da so sindikalne podružnice začele urejati evidenco aktivnih, razgledanih in sposobnih članov sindikata, ki so si v družbenopolitičnem delu že pridobili nekatero izkušnjo in znanja. V sindikalnih podružnicah se članstvo sindikata dogovarja, kdo izmed njih ima najboljše pogoje, da postane član plenuma Občinskega sindikalnega sveta, kdo za člana občinskega odbora sindikata in kdo za člana izvršnega odbora, prav tako pa tudi za organe delavskega in družbenega samoupravljanja. Z ureditvijo evidenc kadrov bo članstvo na svojih predvolilnih konferencah javno razpravljalo o kandidatih za nove izvršne odbore in o kandidatih za delegate za občni zbor občinskega odbora sindikata. Na predvolilni konferenci tako ne bo več predložena kandidatna lista, ki so jo doslej sestavljali v zaprti pisarni, temveč bodo člani sindikata sami predlagali iz svojih vrst ljudi, v katere imajo največje zaupanje in za katere so prepričani, da so dovolj sposobni za opravljanje odgovornih nalog in dolžnosti sindikalnega delavca. O izbiri kandidatov se bodo člani sindikata dogovarjali na sestankih po oddelkih, delovnih enotah in izmenah, tako predvidevamo številne sestanke, na katerih bodo člani sindikata v prvi vrsti razpravljali o svojem akcijskem delovnem programu, za katerega potrebujejo v svojem vodstvu sposobne ljudi.

Kako pa izbor kandidatov za plenum Občinskega sindikalnega sveta in Občinski odbor sindikata? Tudi ta izbor smo prenesli med člane sindikata. Članstvo sindikata bo na svojih občnih zbora razpravljalo o kandidatih za plenum Občinskega sindikalnega sveta in za Občinski odbor sindikata. Kadrovska komisija Občinskega sindikalnega sveta bo sindikalnim podružnicam predložila predlog, koliko mest v plenumu bodo imeli delavci iz sindikalnih podružnic industrije, določene bodo skupine sindikalnih podružnic, ki izberejo svojega kandidata. Tako bodo na primer člani sindikalnih podružnic iz zdravstva razpravljali o tem, kdo izmed njih ima najboljše kvalitete za člana plenuma Občinskega sindikalnega sveta in kdo za člana Občinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti, podobno bodo razpravljali člani sindikata ostalih dejavnosti. Večji delovni kolektivi, kot na primer Tovarna glinice in aluminija Kidričevo, bodo imeli v plenumu dve mesti, občni zbor sindikalnega odbora bo izbral dva ali več predlogov za kandidate za plenum Občinskega sindikalnega sveta. Tako bo članstvo sindikalnih podružnic predložilo kandidacijski komisiji svoje predloge, ki bo iz vrst številnih predlogov sestavila predlog kandidatne liste. Tako bo v praksi prišla do izraza volja članstva. Prednost pa je tudi v tem, da se bodo novoizvoljeni sindikalni delavci v bodoče čutili pred članstvom odgovorne, kako opravljajo svoje naloge in ne samo to, čutili bodo potrebo, da so stalno med svojim članstvom, članstvo pa se bo tudi zanimalo, kako pravzaprav delajo člani plenuma na zasedanjih, kako posredujejo njihova stališča, mnenja, predloge itd.

Drugo vprašanje, ki ga želimo rešiti ob sedanjih občnih zbora, je vprašanje preobremenjenosti sindikalnih delavcev, ki jo poznamo v dveh oblikah: prva oblika je v obliki številnih funkcij, druga pa v obliki izrednega študija. Mnenja smo, da naj se aktivni sindikalni delavci, ki so se vpisali na srednje in višje ali visoke šole kot izredni študentje, v celoti posvetijo študiju, ko pa študij končajo, naj se spet aktivno vključijo v delo sindikalne ali drugih organizacij.

Glede obremenjenosti s funkcijami smo mnenja, da tisti člani sindikata, ki so izvoljeni v sindikalna vodstva, v času mandatne dobe ne sprejemajo nobenih drugih funkcij v ostalih organizacijah. O tem se dogovarjamo z občinskimi političnimi vodstvi, ki so enakega mnenja. Smo za do sledno uveljavitev načela: »En človek, ena funkcija!«

Odločno se zavzemamo za to, da bodo v bodoče člani plenuma Občinskega sindikalnega sveta opravljali v času mandatne dobe le to funkcijo, dodatne dolžnosti pa bi smele biti le tiste, ki so vezane na naloge v sindikalni organizaciji, enako naj bi veljalo tudi za člane občinskih odborov sindikata in predsednike ter tajnike sindikalnih podružnic.

Ta naša nova usmeritev v kadrovske politiki ima za cilj, da v bodoče pritegnemo v delo sindikalne organizacije čim širši krog aktivnih in sposobnih članov sindikata na eni strani, na drugi strani pa je cilj, dvigniti kvaliteto političnega dela sindikalnih delavcev, ker bodo imeli več časa za poglobljeno proučevanje obstoječih problemov, za tesnejšo povezavo s člani sindikata in za lastno družbenopolitično izobraževanje, s katerim morajo dvigati svoje znanje, če hočejo kvalitetno opravljati funkcije, ki jim jih zaupa članstvo.

Z javno razpravo o vseh kandidatih za sindikalna vodstva na vseh nivojih želimo zagotoviti, da bodo v nova sindikalna vodstva izvoljeni tisti člani sindikata, ki jih je članstvo resnično svobodno izbralo in ki jih bo tudi lahko javno odpoklicalo, če ne bodo vestno opravljali svojih dolžnosti in zaupanih nalog. FB

● ZASAVJE:

Dosežki na področju družbenih služb ter naloge in problemi

Medtem ko je gospodarstvo v vseh štirih zasavskih občinah v zadnjih nekaj letih hitro napredovalo, saj se je od leta 1957 do leta 1963 za več kot triinpolkrat povečal družbeni bruto produkt, z delom pa so začele tudi številne nove delovne organizacije, tega ni mogoče trditi za področje družbenih služb, čeprav je znano, da posvečajo občinske skupščine vseh štirih zasavskih občin in nekatere delovne organizacije precejšnjo pozornost prav v zadnjem času temu področju.

V Trbovljah npr. si prizadevajo izboljšati položaj na področju družbenih služb, zlasti v šolstvu, zdravstvu, kulturi, telesni vzgoji, varstvu itd., da bi tako dosegli skladnejši razvoj družbenih služb z gospodarstvom. Predvsem naj bi povečali zmogljivosti vzgojno varstvenih ustanov; šolstvu bi bilo treba dati večja materialna sredstva in razmišljati že o začetku gradnje nove šole, ker so osnovne šole že prenapolnjene. V zdravstvu je odprto vprašanje nadaljnje gradnje bolnice, pri čemer prav zdaj iščejo način, kako v prihodnjem letu začeti z deli, pri tem pa računajo na pomoč širše družbeno-politične skupnosti. Mimo drugega pa želijo v Trbovljah pospešiti tudi kulturno in telesnovzgojno dejavnost, zaživeli pa naj bi še družbeni centri.

V Hrasniku si je občinska skupščina že v letošnjem letu prizadevala, da kolikor toliko omili nevzdržno stanje na področju družbenih služb. V ta namen je zbrala nekaj dodatnih

Nekatere noveletne izložbe so res lepo urejene in mikavne. Kaj pa cene?

Foto: M. Šparovec

sredstev za šolstvo, zvišala je socialne podpore in sprejela odlok o priznavalninah borcev. Ker še niso rešeni vsi problemi, želijo dati v Hrasniku v prihodnje prednost predvsem družbenim službam.

Tudi v Zagorju ob Savi so letos že dosegli prve vidne uspehe na področju družbenih služb. Računajo, da bodo dosežki prihodnje leto še večji. V februarju bodo izročili namenu novo šolsko poslopje sredi Zagorja, računajo pa tudi, da bodo lahko

zagotovili šolam več sredstev za nakup pripomočkov in druge najnujnejše opreme. V načrtu je razširitev mreže vzgojno varstvenih ustanov, zagotoviti bo treba večje število zdravstvenega kadra za preventivno dejavnost; zaživelo pa bo tudi delo medobčinskega zdravstvenega centra za Zasavje, katerega sedež je v Zagorju ob Savi.

Z rebalansom proračuna so letos v Litiji namenili nekoliko več sredstev za družbene službe. Ker je občina gospodarsko šibka, računajo v Litiji pri reševanju problematike na področju družbenih služb na pomoč širših družbenih skupnosti, da se zagotovi občanom vsaj osnovne pravice na področju šolstva, zdravstva, varstva in zaštite.

V Zasavju menijo, da bodo morali na področju družbenih služb v prihodnje predvsem doseči, da uskladijo osebni standard z rasto našega gospodarstva in primerno vrednotijo kader, ki dela na tem področju. V vseh štirih zasavskih občinah — v Trbovljah, Hrasniku, Zagorju ob Savi in Litiji — imajo za prihodnje leto precej načrtov za izboljšanje položaja na področju družbenih služb, vendar se poraja vprašanje, kakšen bo položaj komun po uvedbi novega načina financiranja družbeno-političnih skupnosti, saj bo od materialnega položaja komun odvisno, kako hitro bo mogoče uresničevati načrte za izboljšanje stanja v družbenih službah.

—k—

● GG MARIBOR:

Brezplačne gledališke predstave

Z namenom, da nudijo delovnim članom kolektiva ter gozdnim kooperantom tudi nekaj kulturnega razvedrila je delavski svet pri Gozdnem gospodarstvu v Mariboru preko svoje sindikalne podružnice ter sporazumno z vodstvom SNG organiziral brezplačen ogled opere »Prodana nevesta«.

Ta oblika kulturnega razvedrila je pri GG že tradicionalna. Letos je bilo toliko prijavljencev, da je bilo za vse gledališče premajhno ter so si zato morali nekateri ogledati predstavo med tednom. Mnogi so, posebno s Pohorja, Haloz, Slovenskih gor in od drugod bili tokrat prvi v gledališču in so po predstavi povedali, da si takšnih oblik kulturnega razvedrila še želijo in da jim je bila tudi predstava zelo všeč.

Prav in lepo bi bilo, če bi tudi drugi delovni kolektivi, posebno v zimskem času, organizirali za člane kolektiva obiske tovrstnih predstav, ki so koristnejši kot pa razni sindikalni izleti, ki se po že tradicionalni navadi končajo z opivanjem, glavobolom itd.

Letos so si gledališko predstavo lahko ogledali tudi tisti kmetje-kooperanti, ki sodelujejo z gozdarji pri proizvodnji lesa, česar so bili vsi prav veseli.

F. Hovnik

● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASO

ŽELEZAR

Kdo nam odjeda osebni dohodek?

V zadnjem času smo v železarni lahko opazili pojave, ki so vplivali na splošno razpoloženje delavcev in na njihov delovni uspeh. Od obojega pa je odvisen obseg proizvodnje in slednja je merilo osebnega dohodka. Zato nastaja vprašanje, ali smo vedno in zmeraj prijetelji.

7. decembra je »nekdo« sprožil v predelovalnih obratih vest, da je novembrska norma presežena samo za 4%. Pregled novembrske proizvodnje je prispel v obrat 9. in vmes so bili trije polni dnevi ugibanj, negotovanj in spontaniziranih ožjih sestankov med delovnim časom. V času, dokler je trajala negotovost, je proizvodnja znatno nazadovala. Po nekaterih ocenah za okrog 100 milijonov dinarjev. Zmanjšanje proizvodnega uspeha se bo odrazilo v osebnem dohodku za december in slišati je že bilo, do utegne znašati znižanje osebnega dohodka pri posamezniku do 5000 dinarjev.

10. decembra je bil dobro obiskan zbor ekonomske enote predelovalnih obratov, na katerem so položaj razjasnili. Izkazalo se je, da je presežek norme znatno višji in da je vest, ki je sprožila negotovanje, daleč od

resnice. Na zboru ekonomske enote se je vsakdo lahko vprašal, ali ni takšna vest najmanj škodoželjna, če ne delovnemu človeku sovražna. V vsakem primeru je prezgodaj nasadati kakršnikoli takšna »paroli«, dokler niso na voljo stvarni podatki. Tri dni negotovosti, razburjanje med delovnim časom, nejevolje in kritiziranja vse vprek, ko nihče ni mogel vzeti v roke argumentov in vesti ne dokazati ne ovreči, se je torej obrnilo proti vsem članom ekonomske enote. Prav bi bilo, da bi glas tistega delavca, ki je jasno povedal, da je treba ne le obračunati z lažnimi parolami, pač pa tudi z ljudmi, ki jih namerno ali nenamerno širijo, poslušali.

Drug, najmanj tako poučen primer izhaja iz istih dni in se je pripetil v martinarni. Kaže, da obstaja v obratu dvom, ali so podatki o obračunani proizvodnji točni ali ne. Dvom ni oprt na stvarne številke, pač pa na občutek, kolikšna je proizvodnja v posameznem mesecu. Na osnovi dvoma je prišlo do ugibanja, kolikšen bo procent presežene norme in seveda kolikšen bo zaslužek. Obratovodstvo je izobesilo na javnem mestu listo nekaterih najglasnejših ljudi iz martinarne in javno prikazalo zaslužek v oktobru in novembru. Podatki na listi so bili premočen argument proti dvomu in govoricam, zato je lista dvakrat zapored kmalu po izobešenju izginila.

V dvom se meša vse polno medsebojnih podtikanj, neosnovanih kritik javne ali prikrita rivalitete za vodilna delovna mesta in to je najbrž dovolj

kaljivo seme, da se do konca skale odnosji za določen čas. K sreči vse to v martinarni ni vplivalo na obseg proizvodnje in zaradi tega ne bo nihče oškodovan na osebnem dohodku. Lahko bi pa bili prav tako kot v predelovalnih obratih.

Zato ne bo odveč, če bomo malo bolj pazili na to, komu nasedamo in kaj mu verjamemo. Verjeti je treba stvarnim podatkom. Prikazani naj bodo tako, da bo vsak lahko preračunal njihovo verodostojnost. Če se zgodi pri obračunu kakšna napaka, je treba zahtevati ponovno preverjanje. Razpravljati pa je treba na delavskem svetu ekonomske enote ali na zboru, ne pa med delovnim časom. Delovni čas je namenjen proizvodnji in na osnovi njenih rezultatov doseganja ustreznega osebnega dohodka. Kaj čudno pa izgleda, če so se delavskih svetov komaj sklepčne, če se nocoj zanimati za stvarne probleme, za resnične podatke in za stanje proizvodnje, nasedamo pa nepreverjenim vestem, ki nas kaj hitro udarijo, kot je bil primer v predelovalnih obratih. Zato je čas, da začnemo urejati stvari tam, kjer je mesto zanje in na način, s katerim se da kaj doseči. Z naslednjem lažnim vestem pa tega nikakor ne bomo dosegli. Čas je tudi, da se zavemo, kdo je komu sovražnik, kdo zavira višjo proizvodnjo in višji osebni dohodek. P. G.

NAŠE DELO

Ali nas je res preveč?

Delavski svet je na svoji seji obravnaval poslovno poročilo za 9 mesecev letošnjega leta in med drugim ugotovil, da se je število zaposlenih v zadnjih mesecih nenormalno povečalo, zlasti če primerjamo stanje zaposlenih konec septembra s predvidevanji dokumentacije za uvedbo skrajšanega delovnega tedna. Elaborat za uvedbo skrajšanega delovnega tedna namreč predvideva, da bo za normalni potek proizvodnje potrebno 727 zaposlenih delavcev, mi pa smo jih imeli konec septembra 746 oziroma konec oktobra že skoraj 750. Ob takem stanju je zaskrbljenost delavskega sveta povsem upravičena, ker je v nevarnosti uspeh poslovanja, zlasti pa produktivnosti dela, ki ga pri nas ugotavljamo na podlagi opravljenih ur in nadur. Pri obravnavanju tega problema smo slišali tudi nekatere očitke na račun kadrovskega oddelka, češ da ne vodi politike zaposlovanja v skladu z elaboratom in da nesmotno zaposluje ljudi. Kaj se je pravzaprav zgodilo in kje so vzroki za povečanje števila zaposlenih? Ali nas je res preveč?

Kratke, hitro narejene analize kažejo naslednjo podobo.

• KOČEVJE:
Obrat »Saturnusa«?

Zaradi nenačrtno vloženi
investicijskih sredstev za gradnjo
mlinskega poslopja v Kočevju,
v katero se je pred osmimi leti
investiralo nekaj nad 260 milijonov
din, je bilo v zadnjih letih izrečeno
precej upravičene kritike. Ta
investicijska naložba namreč ni
upravičila svojega namena, ker
poslopje ne služi namenom, za
katere je bilo zgrajeno, temveč
se uporablja za občasna vskla-
diščenja in drugo.

V želji, da bi se prostori Mli-
na v Kočevju končno bolj načr-

ZA VSO DRUŽINO-
ZANJO: moda, film
ZANJ: vohunske
zgodb
ZA NAJMLAJŠE:
strip
ZA VSE: Roman
humor, uganke

V VSAKO DRUŽINO

to
va
riš

no uporabiti, je pričela skupšči-
na občine Kočevje dogovore z
ljubljsko tovarno Saturnus o
ustanovitvi posebnega obrata te
tovarne v Kočevju. Po doseda-
njih pripravah sodeč in tudi po
odločitvi centralnega delavskega
sveta tovarne Saturnus Ljub-
ljana kaže, da bo v doglednem
času ustanovljen v Kočevju obrat
tovarne Saturnus iz Ljub-
ljane. To bo obrat za proizvodnjo
termičnih teles (kuhalnikov,
kaloriferjev, grelcev in drugih
tovrstnih proizvodov). Za začete-
tek obratovanja tega obrata bi
potrebovali nekaj nad pol mili-
jarde sredstev, predvsem za na-
bavo potrebne strojne opreme.
Po dosedanjih izračunih bi se
vložena sredstva kmalu obre-
stovala, saj bi obrat zaposloval
nekaj nad 250 delavcev, pretež-
no ženske, vrednost proizvodnje
pa bi znašala preko 2 milijardi
dinarjev. Ustanovitev obrata
je dobrodošla za ljubljanski Sa-
turnus, ki ima težave zaradi po-
manjkanja prostorov, pomeni pa
veliko tudi za Kočevje in oko-
lico, saj bi dobile v tem obratu
zaposlitev predvsem ženske, ki
se težko zaposlijo: —vd

• JESENICE:
Posnemanja vredni
proizvodni uspehi

Proizvodnja plemenitih elek-
trojekel v obločnih elektrope-
čeh je ena mlajših panog meta-
lurgije. Pri nas je bila dana v
pogon prva elektropeč šele ok-
tobra 1939 leta. Prav ta peč, ki
je bila nabavljena pri firmi
BROWN BOVERY že pred 25
leti pa obratuje še danes s pol-
no zmogljivostjo, kar je za to-
vrstne elektroobločne peči, ki so
še starejše konstrukcijske iz-
vedbe, redek primer. Posnema-
nja vredni pa so proizvodni
uspehi, doseženi v 25 letih na
tem agregatu. Leta 1940 so pro-
izvedli le 2.418 ton elektro jek-
la. Do leta 1945 je bila dosežena
najvišja letna proizvodnja 5.800
ton, v letih po osvoboditvi pa je
letna proizvodnja naraščala. Iz
leta v leto, tako da je ta proi-
vodni agregat omogočil v letu
1963 že 12.635 ton proizvodnje,
kar je petkrat več kot leta 1940.
Zasluga za take proizvodne us-
pehe gre vsekakor kolektivu, ki
je s smotnim in načrtnim de-
lom, brez kakršnihkoli investicijskih
sredstev ali dodatnih objek-
tov tako povečal zmogljivost
peči, saj je originalna zmogljivi-
nost peči znašala le 6,5 tone jek-
la. Z nekoliko povišanim kot-
lom peči pa so omogočili, da se-
daj zakladajo 9 ton vložka in
tudi več, čas trajanja ene šarže
pa se je v primerjavi z letom
1940 celo skrajšal.

To je značilen primer in do-
kaz, da se tudi z drobnimi iz-
boljševalnimi predlogi in izved-
bami lahko dosega zavidljive
proizvodne uspehe. Z druge

strani pa nam zgornji primer
dokazuje, da se s smotnim de-
lom, rokovanjem in vzdrževa-
njem kljub večjim obratovalnim
zahtevam lahko obdrži še bolj
občutljiv proizvodni agregat v
dobrem stanju, saj ta peč obra-
tuje brez večjih okvar z istim
transformatorjem že polnih 25
let. Kolektivu obrata Elektropeč
gre za tako prizadevno delo
vsekakor priznanje, saj je tako
omogočil, da je Železarna Je-
senice v teh letih lahko plasi-
rala na tržišče 173.388 ton iska-
nega kvalitetnega elektrojekla.

Premalo snega je ostalo za sne-
ženega moža. Do šolskih počit-
nic pa bo, upajmo, že bolje
Foto M. Sparovec

• TOVARNA KEMIČNIH
IZDELKOV HRASTNIK:
Izredna seja
samoupravnih organov

Na izredni seji sta delavski
svet in upravni odbor Tovarne
kemičnih izdelkov v Hrastniku
skupaj s predstavniki družbeno-
političnih organizacij hrastniške
občine, okrajnega komiteja ZKS
Ljubljana in Gospodarske zbor-
nice razpravljala o gospodarje-
nju v delovni organizaciji.

Predsednik delavskega sve-
ta je uvodoma orisal zgodovino
tovarne, ki je šla skozi 104 leta
svojega obstoja skozi različne
faze poslovanja. Pred leti so za-
čeli z rekonstrukcijo. Od časa,
ko je bil program za rekon-
strukcijo potrjen in so ga začeli
tudi izvajati, je prišlo do pre-
cejšnjih sprememb v gospodar-
skem sistemu, spremenile so se
carine in davki, uveljavljen je
bil nov tečaj dolarja itd., zaradi
česar je bila predvidena investicijska
vsota prekoračena za ne-
kaj več kot 1 milijardo din, za-
radi česar se je kolektiv znašel
v precejšnjih težavah.

Na razširjeni izredni seji sa-
moupravnih organov v Tovarni
kemičnih izdelkov v Hrastniku
je bilo poudarjeno, da kolektiv
za nastalo stanje ni kriv, po-
udarjena pa so bila pri tem pri-
zadevanja članov kolektiva To-
varne kemičnih izdelkov Hrast-
nik in sploh vseh pristojnih or-
ganov v Hrastniku, da se ubla-
žijo posledice težav, v katerih
se je znašel kolektiv Tovarne
kemičnih izdelkov.

• »MEHANIKA«
TRBOVLJE:
Letni proizvodni plan
že dosežen

Delovni kolektiv trboveljske
Mehanike je že v začetku no-
vembra dosegel pomembno de-
lovno zmago — dosegel je letni
plan proizvodnje, nekaj dni po-
zneje pa tudi plan fakturirane
realizacije 700 milijonov din, ki
je za 76 milijonov din večji od
lanskoletne realizacije. Letošnji
uspehi Mehanike so predvsem
rezultat večje produktivnosti
dela in pa stimulativnejšega si-
stema nagrajevanja. Uspehi pa
bi bili še večji, če ne bi pri-
manjkovalo nekaterih vrst re-
produkcijskega materiala, pred-
vsem keramike in barvnih kov-
vin. —k-

• AGROKOMBINAT
KZ LENART:
Nova farma

Med kolektivi, ki so za dan
republike predali svojemu na-
menu nove objekte, je tudi de-
lovni kolektiv Agrokombinata
— kmetijske zadruge Lenart v
Slovenskih goricah. V Šetarovi
je ta kolektiv zgradil novo far-
mo za paitanje mladih govedi.
Farma je sodobno urejena, v
njej pa ima prostor 900 mladih
govedi, ki jih bodo lahko pitali
na industrijski način.

Darilo dedka Mraza za mlajšo sestro

Foto M. Sparovec

Stiške klobase že od nekdaj slove po svoji kvaliteti in izredni aro-
mi. Zanimivo je, da mesno podjetje iz Stične uporablja za dimlje-
nje klobas prostore, ki so vgrajeni v starem obrambnem stolpu.
V teh prostorih, ki so prekriti z krove koliko let starimi sajami,
je prostora za 25.000 klobas in prav to dobe znamenite klobase
svojo značilno barvo in okus.
Foto M. Sparovec

Za gradnjo farme se je kolek-
tiv odločil zato, ker želijo pove-
čati prirejo mesa in ker je na
njihovem področju dovolj telet
za nadaljnje paitanje. Tudi krme
pridelajo dovolj. Z dograditvijo
farme v Šetarovi bodo pri
Agrokombinatu — kmetijski za-
druzi Lenart priredili letno 450
tisoč kilogramov več žive teže
mladih govedi kot doslej. S tem
povečanim paitanjem bodo lahko
dali na trg letno milijon kilo-
gramov žive teže govedi iz las-
ne reje in toliko iz pogodbenega
sodelovanja.

Farma je sodobno urejena,
saj so poleg hlevov tudi silosi,
seniki in koruzniki. Vsa gradbe-
na dela je opravilo, kot je bilo
rečeno ob priliki otvoritve, v
rekordnem času in zelo solidno.
Gozdno gospodarstvo Maribor
obrat za gradnjo. Gradnja pa je
veljala 140 milijonov dinarjev.

Izgradnja farme v Šetarovi
je šele začetek večjih investicij
v živilno-rejske objekte pri le-
narskem kombinatu. V načrtu
imajo do leta 1968 zgraditi še
dve farmi s po 200 stojišči za
krave molznice in farmo s 1000
stojišči za paitance — mlada go-
veda. Tako bodo precej povečali
dohodek živilno-reje, zlasti pri-
dobivanje mleka in prirejo
mesa.

-nik-

• IDRİJA:
Lep uspeh
mladega kolektiva

Tovarna kolektorjev Idrija
bo prešla z novim letom iz po-
skusnega v redno obratovanje.
Kljub temu, da so imeli težave
predvsem pri nabavi materiala
iz uvoza ter zaradi domačih ko-
operantov in dobaviteljev, kar
je neugodno vplivalo na proiz-
vodnjo, so časovni plan že v pr-
vih devetih mesecih presegli ko-
ličinsko za 9 odstotkov, vredno-
stno pa za 7. Od planiranih
131.700 kolektorjev v vrednosti
300 milijonov dinarjev, so jih že
izdelali 143.106 v vrednosti 322
milijonov dinarjev. Zaradi de-
lovne prizadevnosti so občutno
zmanjšali izmet, in sicer pri
polizdelkih od 3,5% na 1,8%,
pri kolektorjih po domači kon-
trolli od 5,9% na 2,2%, pri ko-
lektorjih, vrnjenih od kupcev
pa od 2,6% na 0,8%. Ti delov-
ni uspehi so jim pomagali, da
so povečali povprečne osebne
dohodke od lanskih 28.000 na
35.635 dinarjev. Redek je pri-
mer, da tako mlad kolektiv v
zelo kratkem obdobju doseže
takšne rezultate.

-ik

IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH

Elaborat za uvedbo skrajšanega
delovnega tedna je predvidel, da
bo vsak zaposleni opravil po-
prečno 157 efektivnih ur in 5
nadir na mesec. Dejansko pa je
vsak zaposleni v prvih 9 mese-
cih letošnjega leta opravil 158
rednih ur in 2,7 nadur na me-
sec. Zaradi poostrenih ukrepov
upravnih organov proti oprav-
ljanju nadur so se te zmanjšale
skoraj za polovico od predvide-
nih. Glede na število zaposlenih
bi po predvidevanjih elaborata
v prvih 9 mesecih letošnjega
leta morali opraviti 32.625 na-
dur, dejansko smo jih pa opra-
vili 17.786. V razliki 14.839 pre-
videnih, a neopravljenih nadur
se skriva povečano število za-
poslenih za 10 ljudi na mesec,
ki so opravili poprečno 158 efek-
tivnih ur. Torej eden od vzro-
kov za povečanje števila zapo-
slenih je ravno v politiki zmanj-
ševanja nadurnega dela, ki je
prišlo do izraza zlasti v zadnjih
mesecih.

Drugi vzrok za povečanje za-
poslenih je prizadevanje za bolj
intenzivno izkoriščanje dopu-
stov in to zopet v zadnjih me-
secih obravnavanega obdobja.
Glede izrabe dopustov je znano,
da zaposleni gredo neradi na
dopust v prvih mesecih, temveč
raje v poletnih ali jesenskih
mesecih. Ta težnja zaposlenih je
razumljiva, vprašanje pa je, če
je to tudi za proizvodnjo dobro,
oziroma lahko z gotovostjo re-
čemo, da to vnaša motnje v
normalni potek proizvodnje. Če
dodamo, da so nekatere enote
imele neizrabljene dopuste iz

lanskega leta, ki so ga izkori-
stili v prvih mesecih letošnjega
leta, potem nam je jasno, da
smo poletje dočakali z zelo ma-
lo že izkoriščenimi dopusti. Tež-
nja, da dopuste prihranimo za
poletne in jesenske mesece, nam
vsako leto dela izredne težave.
Vsako leto ob koncu leta se
znajdemo pred problemom, da
podaljšujemo izkoriščanja dopu-
stov v naslednje leto, pri čemer
zaviramo uporabnost dopustov
tekočega leta. Če je to v dobi
investicijske graditve bilo do
neke mere nujno, pa v sedanj
situaciji ni upravičeno. O tem je
tudi delavski svet že sprejel
sklep, da se dopusti ne smejo
prenášati na naslednje leto. Da
bi ta sklep uveljavili, je bilo
nujno pospešiti izkoriščanje do-
pustov bolj kot je normalno, po-
sledica pa je bilo povečano šte-
vilo zaposlenih. V prvih poletnih
mesecih smo ta problem reše-
vali z zaposlovanjem dijakov
med počitnicami, po njihovem
odhodu pa smo morali zaposliti
redne delavce, če smo hoteli in-
tenzivnost izkoriščanja dopu-
stov zadržati na zadovoljivi rav-
ni. Kljub vsem tem prizadeva-
njem se bomo verjetno tudi le-
tos ob koncu leta srečali s pro-
blemom neizrabljenih dopustov,
zlasti v proizvodnji papirja in
kartona.

Tretji vzrok pa je po mojem
mišljenju nezadostno uvajanje
in nepravilno izkoriščanje že
uvedene mehanizacije, zlasti na
transportu. Elaborat za skrajša-
nje delovnega časa namreč
predvideva, da bomo ob uvedbi

mehanizacije za vsa transportna
dela potrebovali 47 ljudi, de-
jansko pa jih na transportu dela
okrog 60. Čeprav smo za spravl-
janje transportnih del nabavili
nekaj viličarjev, se zaradi tega
ni zmanjšalo število zaposlenih.
Merodajni za organizacijo dela
bi lahko kaj več povedali, o tem.
Zanimivo pa je, da kadrovske
oddeleke še naprej dobiva zahte-
ve za zaposlovanje novih delav-
cev na transportu. Podobno je
tudi s kalorično centralo.

Naslednji vzrok je v nenor-
malno povečanem bolniškim
staležu, zlasti v tretjem kvarta-
lu. Vtem ko smo do junija
imeli dnevno v bolniškem sta-
ležu 15—20 ljudi, se je to šte-
vilo v avgustu in septembru
povzpelo na 25—30 dnevno.

To so po mojem mišljenju
glavni vzroki, ki so privedli do

Ekonomska enota	Predvid. elaborata	Dejansko zaposl.	Razlika + —
EE I. Kalorična centrala	41	46	+ 5
EE II. Vzdrževalne delavnice	78	80	+ 2
EE III. a Proizvodnja kartona in papirja	172	185	+ 13
EE III. b Dodelava papirja in kartona	128	116	— 12
EE IV. Izdelava in dodelava lepenke	131	122	— 9
EE V. Uprava in transport	177	200	+ 23

Skupno

Manj zaposlenih v III.b eko-
nomske enoti je v glavnem za-
radi izvršenega normiranja in
delno spremenjenega načina pa-
kiranja, v IV. enoti pa jih je za-
to manj, ker ni v celoti izpelja-
no štirizmensko delo. Povečanja
v V. ekonomski enoti gredo v
glavnem na račun transporta
(14 več od predvidenih) in pa
dvorišča (5 več od predvidenih),

tega, da se je število zaposlenih
v zadnjih mesecih tako poveča-
lo. To pa ne pomeni, da so ti
vzroki že sami zase zadostno
opravičilo za to in da se mo-
ramo z ugotovitvijo strinjati.
Nasprotno, nujno bi bilo te
vzroke bolj podrobno analizirati
in odpraviti tisto, kar se v na-
ših pogojih da odpraviti. Na
primer z boljšo organizacijo
dela in izrabljanjem delovnega
časa odpravljati nadurno delo
brez povečanja delovne sile. Ali
pa poskusiti vsaj z delnim pla-
niranjem dopustov in podobno.

Iz dosedanjega izvajanja je
videti, da bi nas moralo biti še
več kot nas je, zato dajem v
naslednjem primerjavo med
predvidevanji elaborata za skraj-
šan delovni čas in dejansko za-
poslenimi po ekonomskih eno-
tah:

Ekonomska enota	Predvid. elaborata	Dejansko zaposl.	Razlika + —
EE I. Kalorična centrala	41	46	+ 5
EE II. Vzdrževalne delavnice	78	80	+ 2
EE III. a Proizvodnja kartona in papirja	172	185	+ 13
EE III. b Dodelava papirja in kartona	128	116	— 12
EE IV. a Izdelava lepenke	131	122	— 9
EE IV. b Dodelava lepenke	177	200	+ 23

Skupno

nekaj pa tudi na račun pove-
čanja voznikov viličarjev (4).
Pravilnik o razdeljevanju
osebnih dohodkov, ki med dru-
gim določa tudi število delov-
nih mest, je delavski svet spre-
jel pol leta pozneje kot pa elab-
orat za skrajšani delovni čas.
Zato bo zanimiva naslednja pri-
merjava med njima:

Ekonomska enota	Predvid. elaborata	Po pravilniku	Razlika + —
EE I. Kalorična centrala	41	47	+ 6
EE II. Vzdrževalne delavnice	78	91	+ 13
EE III. a Proizvodnja kartona in papirja	172	172	—
EE III. b Dodelava papirja in kartona	128	123	— 5
EE IV. Izdelava in dodelava lepenke	131	125	— 6
EE V. Uprava in transport	177	195	+ 18
Skupno	727	753	+ 26

Ze sam pravilnik o razdelje-
vanju osebnih dohodkov daje
možnost zaposlovanja nad pre-
videnim. Zanimiva bo tudi pri-
merjava med številom delovnih
mest, ki jih po ekonomskih eno-

Ekonomska enota	Po pravilniku	Dejansko	Razlika + —
EE I. Kalorična centrala	47	46	— 1
EE II. Vzdrževalne delavnice	91	80	— 11
EE III. a Proizvodnja kartona in papirja	172	185	+ 13
EE III. b Dodelava papirja in kartona	123	116	— 7
EE IV. a Izdelava lepenke	54	54	—
EE IV. b Dodelava lepenke	71	68	— 3
Splošni sektor	67	73	+ 6
Tehnični sektor	12	12	—
Komercialni sektor	33	33	—
Transport	59	61	+ 2
Računovodstvo	24	21	— 3

EE V. skupaj

Vsi skupaj

Iz te primerjave celo izhaja,
da so 4 ljudje premalo. Kot je
iz primerjav razvidno, sta elab-
orat za skrajšan delovni čas in
pravilnik o razdeljevanju oseb-
nih dohodkov neusklajena, ker
je oba dokumenta sprejela isti
organ, pravilnik o razdeljevanju
osebnega dohodka pa je poznej-
šega datuma, zato smemo skle-
pati, da bolj zrcali dejanske

Po pravilniku	Dejansko	Razlika + —
47	46	— 1
91	80	— 11
172	185	+ 13
123	116	— 7
54	54	—
71	68	— 3
67	73	+ 6
12	12	—
33	33	—
59	61	+ 2
24	21	— 3

195

753

200

+ 5

749

— 4

potrebe. Ali je to tudi v našem
primeru res, se ne bi upal trdi-
ti.
To so v kratkem nek-
dejstva v zvezi z zaposlovanjem
ljudi. Ali so moja mišljenja po-
vsem utemeljena, ne bi mogel
trditi, vem pa, da bi se izpla-
čalo o teh problemih več raz-
mišljati in jih bolj dosledno re-
ševati.
M.

Samo za strokovnjake

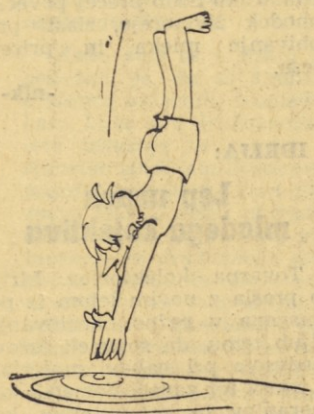
V naši beli Ljubljani ni več dilem glede športa.

Koncepti so jasni, priporočila telesnokulturnega kongresa postajajo stvarnost. Temeljna telesna vzgoja, rekreacija, vrhunski šport... vse gre lepo po vrsti. Prav tako, kot da ne bi bilo res.

Pa je!

Pred leti smo samo sanjali o tem, kaj bi moral znati vsak naš otrok. Plavati, smo dejali, smučati, kolesariti, kako igro z žogo... No, vse, kar bi bilo prav in dobro. Vprašanih okoli temeljne telesne vzgoje smo se lotili načrtno in — uspešno!

Prepričan sem, da se celo šolniki v nekaterih najbolj razvitih deželah na svetu ne morejo pohvaliti s tem, s čimer se lahko na primer osemletke občine Center v Ljubljani. Če se ne veste: vsak dijak — preden konča obvezno šolanje — zna plavati in smučati! Da ne bo pomote: »tako plavati kot na prin štirikratni olimpijski rekorder Don Schol-

lander, ali smučati kot francoski reprezentanti. Ne tako. Samo toliko, da zadovoljuje za začetek, da imajo otroci veselje in korajžje za nadaljevanje.

Teden dni v Savudriji ob toplem morju je za začetek dovolj. Pouk na prostem in nekaj ur šole plavanja pod vodstvom izšolanih metodikov, naredi svoje. Neplavalci splovajo, tisti, ki so se že prej nekako držali na vodi, pa se tako privadijo mokrega elementa, da se potlej kar težko spet prilagodijo življenju kontinentalca.

Podobno je v zimskih mesecih, ko gredo otroci za teden dni na smuči. Tisti, ki nimajo svoje opreme, jo dobijo od šole. Smuk po blagi strmini navzdol, smuk poševno in morda še kak pluzni zavoj se nauče otroci, preden ponovno sedejo v svoje šolske klopi.

Torej, napredek, da je veselje!

Pri vsej stvari človeka rahlo moti le to, da istčasno, ko uvajamo na šole obvezno plavanje, obvezno smučanje in ne vem kaj še

vse, ne moremo nuditi otrokom prav skromnih pogojev za redno šolsko telesno vzgojo.

Na primer podatek, da je na področju Poljan v Ljubljani 15 šol, ki imajo vse skupaj le dve telovadnici (eno predvojno), ne zveni tako veselo kot pravkar našete stvari. Vendar moram priznati, da se v podrobnosti teh vprašanj ne upam spuščati, saj za to nisem strokovnjak.

Kdo namreč ve, če je telesna vzgoja na šoli sploh še potrebna, ko pa otroci, preden končajo osemletko, absolvirajo enoletni tečaj za plavanje in enako dolg tečaj za smučanje?

To vprašanje prepuščam strokovnjakom.

ŠILO

TRETJA STOPNJA ŠTUDIJA NA VŠTK

RAZISKOVALNO DELO — POMEMBNA NALOGA

Pretekli teden je bila v Ljubljani na Visoki šoli za telesno kulturo posebna slovesnost. Uradno so bili odprti novi prostori na Kodeljevem, danes najmodnejši za to vrsto študija v Jugoslaviji. Slovesnost je bila združena s trodnevnim znanstveno-strokovnim sestankom športnih zdravnikov Jugoslavije in znanstveno-strokovnim posvetom raziskovalcev telesne kulture.

Ob tej priložnosti objavljamo povzetek referata docenta Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani Adija Klojčnika, ki govori o tretji stopnji študija na VŠTK v Ljubljani.

Med prizadevanja šole za razvoj raziskovalnega dela na področju telesne kulture v SRS sodi tudi uvedba tretje stopnje študija. Študij na tretji stopnji je zaradi težkega kadrovskega vprašanja na šoli izredno pomemben. Le 50% učiteljskih mest zasedajo habilitirani učitelji, ostala mesta izpolnjujejo učitelji brez habilitacije (večinoma honorarni predavatelji) ali pa asistenti kot samostojni predavatelji. Nihče od učiteljev nima asistenta in opravlja poleg predavanja tudi vaje, in to v povprečju pri več kot dveh pomanjkanja učiteljev na šoli je njihova delovna obveznost za 50% višja kot na drugih sorodnih šolah. Zato je trenutno najbolj aktualna naloga šole ta, da se kadrovske okrepiti. To okrepi, prav priča učiteljevi prav iz vrst diplomantov tretje stopnje, ki pomenijo trenutno edino potencialno moč za razvoj šole. Z razširitvijo nalog VŠTK na znanstveno-strokovno področje je potrebna tudi preorientacija obstoječega učiteljskega na šoli v to smer. Zato se je ves mlajši učiteljski kader vključil v študij na tretji stopnji.

Ta smoter je pogojeval tudi vsebinsko študija na tretji stopnji. Ugotavljamo namreč, da so pri današnjem stanju telesne kulture pedagoško raziskovalni problemi najbolj pereči ter ključnega pomena za razvoj stroke, zato smo se na tretji stopnji za to smer tudi odločili. Poleg tega je bilo mogoče poskrbeti trenutno edino za to področje študija predavateljski kader in ne nazadnje vzbuditi dovolj veliko zanimanje slušateljev, ki jim to področje, glede na prejšnjo izobrazbo in izkušnje, najbolj ustreza.

VŠTK v Ljubljani ni postavila nobenih posebnih pogojev za vpis na tretjo stopnjo, razen diplome druge stopnje visokih šol za telesno kulturo. Pri tem je bila uprava šole mnenja, da diploma druge stopnje daje zadostno strokovno osnovo za študij na tretji stopnji, ostalo znanje pa, ki je posredno potrebno

za raziskovanje, je vključeno v sam program študija. Tu mislimo na znanje dveh tujih jezikov in poglobljanje v ožjo stroko telesne kulture. S tem je šola omogočila študij tudi tistim kandidatom, ki so po končanem študiju na drugi stopnji pri poklicnem delu ugotovili potrebo, občutili veselje in pokazali smisel za raziskovalno delo.

Uprava šole je posvetila veliko skrb temu, da bi pritegnila kar najboljše predavatelje. Šola je bila pri tem za sedaj v celoti odvisna od visokošolskih učiteljev izven svoje ustanove. Pri študiju na tretji stopnji sodelujejo v prvem letu kot predavatelji visokošolski učitelji ljubljanske univerze: za pedagogiko dekan filozofske fakultete redni profesor dr. Stanko Gogala, ki je hkrati član komisije za tretjo stopnjo študija na VŠTK, za didaktiko asistent na filozofski fakulteti dr. Franc Strmčnik, za sociologijo redni

profesor na Visoki šoli za politične vede dr. Jože Goričar, za znanstveno-strokovno metodologijo redni profesor na filozofski fakulteti dr. Vlado Schmidt, za statistiko docent na filozofski fakulteti dr. Janko Jamnik, za psihologijo docent Visoke šole za fizičko odgoj v Zagrebu dr. Konstantin Momirovič, za interdisciplinarni seminar docent medicinske fakultete dr. Miroslav Kališnik, ki je hkrati predsednik komisije za tretjo stopnjo študija na VŠTK, za angleščino prof. Stefan Višner in za ruščino prof. Izidor Klemen. Z učitelji za predmeta »biologija in medicina« ter »aktualni problemi telesne kulture« in z mentorji je šola trenutno še v dogovorih. Tudi te učitelje mora šola iskati izven vrst svojih učiteljev in pričakuje predvsem pomoč od visokih šol za telesno kulturo v Beogradu in Zagrebu. V zvezi s kadrovsko problematiko bi kazalo morda uskladiti potrebe vseh treh visokih šol za telesno kulturo, predvsem pri angažiranju predavateljev iz zamejstva. VŠTK sodi, da bi formiranje komisije za tretjo stopnjo študija na vseh treh visokih šolah prispevalo k tesnejšemu sodelovanju med šolami in medsebojni pomoči v problematiki postdiplomskega študija.

Za zaključek naj omenimo, da je šola vložila v priprave in izvedbo študija velike napore. Zavedamo pa se, da obstajajo še mnoge pomanjkljivosti, ki se pojavljajo povsod tam, kjer se orje ledina. Študij na tretji stopnji je težak preizkusni kamen za predavatelje, za slušatelje, predvsem pa za šolo kot ustanovo, ki uvaja novo stopnjo študija.

A. KLOJČNIK

S slovesne otvoritve novih prostorov VŠTK na Kodeljevem v Ljubljani

»ŠTIPENDIJE«

Poznam ljudi, ki prejemaajo za to, da so člani določene športne organizacije, vsak mesec prav čeden kupček denarja. Da se razumemo: čeden kupček za vse tiste, ki tako rekoč ne delajo ničesar; ki niso niti v službi, niti ne študirajo, da sploh ne omenjam njihovih siromašnih rezultatov v športni areni, s katerimi se ne bi mogli pohvaliti najbolj skromni amaterji.

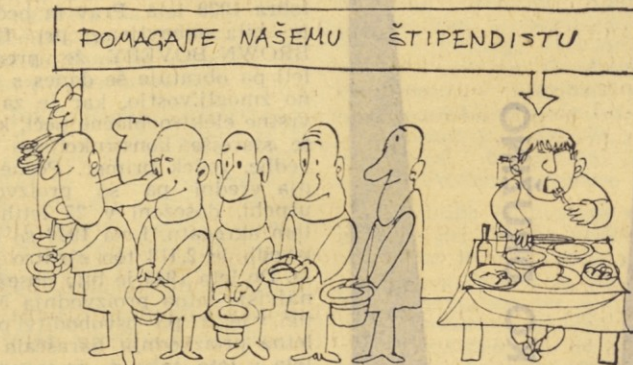
Take podpore imenujemo »štipendije«. Od pravih štipendij se razlikujejo v tem, da so precej obilnejše in da jih ne prejemaajo socialno šibki mladi ljudje, ki bi radi nekaj postali, temveč oni, ki se ukvarjajo s športom. Tisti, za katere trdijo v klubu, da »nekaj pomenijo«, so seveda vajeni uživati tudi druge ugodnosti. Klub jim plačuje izbrano hrano, pogosto jim priskrbi stanovanje in včasih tudi službo; pri mlajših članih pa po potrebi poskrbi za to, da se vsako leto na jesen lahko vpišejo na kako visoko šolo in tako uživajo status študenta. Seveda, dokler gre.

Verjetno ni potrebno posebej poudarjati, da taki študentje ne uspevajo ravno najbolj vzorno. Godi se jim namreč tako dobro, da jih kaj malo skrbi, kako bo čez nekaj let. Seveda si s takimi vprašanji tudi klub ne beli glave. Le čemu...?

Se posebej zanimivo pri vsej stvari je to, da številni športniki niti za las ne odstopajo več od svojih »pravice«. Če ne prejemaajo v svojem klubu dovolj, potlej gredo drugam; kot da bi imeli zakonito pravico do »štipendij«.

Na ta način so marsikatera društva ob vsa sredstva, saj znaša letni proračun kluba v povprečju le toliko, kolikor porabi tri- ali štiričlanska družina v dvanajstih mesecih. Sicer pa, »če že moramo podpirati nekatere socialno šibke športnike, delajmo to! Dobro pa bi bilo vedeti, komu dajemo sredstva in — zakaj jih dajemo«.

U.

VSI ZA ENEGA — EDEN ZA VSE

ŽE PETIČ V VODAH MALEGA LOŠINJA

ZA ČAST IN NAGRADE

Samo še teden dni nas loči od novega leta. Vsi ga pričakujemo več ali manj nestrno. Prav gotovo pa ne tako kot prebivalci Malega Lošinja, ki bodo letos na starega leta dan organizirali že petič zapovrstjo znameniti »Novoletni lov«.

Morda bo zunaj do kosti brila ledena burja, ko bomo v toplih sobah in ob žlahtni kapljici spremljali na televizijskih ekranih več kot dve sto vročih mož (in dve ženski) v črnih neopren oblekah, vse od skoka v hladno morje, ki ga bo naznanila znamenita rdeča raketa, pa tja do polnočne podelitve priznanj v dvorani »Heliola«. Takrat bo imel marsikdo solzne oči. Hrabri tekmovalci zaradi izkazanih časti, nekateri zaradi »športne smole«, mi ob ekranih pa od praznične količine maliganov.

KRIM — ZDA

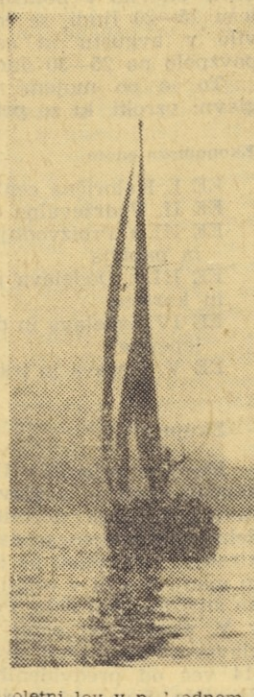
Društvo »Udica« iz Malega Lošinja pripravlja letos posebno presenečenje. Vzorno pridnim organizatorjem je namreč uspelo, da se bo srečala pri nas v vodah Punta Križe vrsta najbolj znanih mojstrov potapljanja in poznavalcev ribjega sveta, zbranih od Krima v ZSSR pa tja do teritorialnih voda ZDA. Mirno lahko rečemo: po kvaliteti tekmovalcev bo letošnji novejletni lov naša najbolj kvalitetna športna prireditve v letošnjem letu sploh!

Gostje Malega Lošinja bodo letos evropski prvak v podvodnem ribolovu Guido Tralleani, svetovni prvak v potapljanju Enzo Majorca, znani lovec Paolo Benzini iz Livorna, naš državni prvak Jože Turk in njegov odlični sotekmovalec Krešo Petrovič in potlej še kakih dvesto najboljših lovec iz Avstrije, Švice, Italije, Francije, Španije, Malte, Švedske, Finske, Maroka, Grčije, Čehoslovaške, Madžarske, Bolgarije, Poljske, Sovjetske zveze, Nemčije, Belgije, Norveške, Anglije, ZDA in seveda Jugoslavije. Glede na število prijav bo letošnje tekmovalstvo najbolj množično v Evropi v zadnjih letih.

IDEALNA PROPAGANDA

Pravilčno lepe zalive v Malem Lošnju obišče v poletnih mesecih več kot 6000 turistov. Možnosti za perspektivni razvoj turizma pa so tu še ogromne, zato predvideva sedemletni načrt nove kapacitete z dodatnimi 2000 posteljami. Turistične možnosti na Lošnju — danes bi jih lahko še imenovali nekatere »skrite rezerve« — so predvsem v odličnih klimatskih in prirodnih pogojih za razvoj zimskega turizma v Jugoslaviji.

O novejletnem lovu in pa o turizmu v Malem Lošnju menijo domačini takole:

Novoletni lov v podvodnem ribolovu prinaša velike koristi ne

samo nam, temveč vsej domovini. Predstavniki številnih mest iz vsega sveta širijo glas o Jugoslaviji po vseh kontinentih. Dosedaj smo se izkazali kot dobri organizatorji in prav tako gostitelji. Seveda nas ta prireditve stane veliko denarja, pa tudi časa. Prav gotovo pa pomeni učinkovito propagando za turizem in podaljšanje sezone. Tako se nam vložena sredstva in trud v organizacijo novejletnega lova vračajo večkratno.

PREDNOST — DOMACE DVORIS

Kot kaže, bosta zastopala letos Slovenijo na novejletnem lovu samo dva tekmovalca: Jože Turk in Krešo Petrovič. Čeprav bo torej naše zastopstvo številčno precej šibko, nas lahko tolaži dejstvo, da bo po kvaliteti in možnostih za osvojitve visokega mesta med tistimi jugoslovanskimi ekipami, ki se smejo nadejati največ.

Za tiste, ki vedo, da sta Jože in Krešo »kontinentalca«, da ne živita ob morju, je morda naša prognoza malce domišljava. Za vse one pa, ki poznajo uspehe naše »ribiške dvojice« in njune nesporne kvalitete v potapljanju in prav neverjetno visoko razvitemu čutu za poznavanje »pravega terena«, ki vedo, da sta letos osvojila državno prvenstvo in nekaj dni pozneje spet zmagala na velikem tekmovalstvu za »Memorial Edi Zele«, ter tako dala v koš vse svoje dalmatinske tekmece — za vse one so naše prognoze realne.

Huda bo borba s prekaljenimi Italijani, Španci, Francozi in drugimi tekmovalci iz inozemstva, ki poznajo ta šport že »od nekdaj«, medtem ko beležimo pri nas prve korake v podvodnem ribolovu šele po

vojni. Upanje na uspeh pa nam vlija velika prizadevnost in nardjenost naših tekmovalcev in pa to, da je običajno »vsak petelin na svojem dvorišču najmočnejši«.

MALO PA DOBRO

Petroviča in Turka sem vprašal, kje od poletja dalje pravzaprav trenirata. Povedala sta mi, da nikjer drugje, kot v morju.

Pravi trening je možen samo tam, kjer so ribe in kjer imaš pod seboj vsaj 30 metrov vode. Seveda sta na morju povprečno le dva dni na teden, kar je razmeroma malo. No, pa takrat bolj »pritisneva«, da nadoknadiva izgubljen med tednom. Tepe naju to, da so možnosti za trening več sto kilometrov daleč od najinega doma.

Naj povem še to, da Jože in Krešo tudi v Ljubljani ne mirujeta. Jože zadržuje dih ob vsaki priložnosti, oba skupaj pa pridno nabirata kondicijo v majhnem plavalnem bazenu Visoke šole za telesno kulturo v Ljubljani. Njun svetovalec je Ivo Sink, asistent na Visoki šoli.

Vidimo se večkrat na teden, pravi asistent Sink. — Dam jima plavanje pod vodo, razne naloge na dnu bazena in drugo, s čimer pričakujem, da bosta obdržala tudi čez zimsko potrebno kondicijo, ki je na šesturnih tekmovaljih bistvenega pomena.

Torej, zaenkrat kaže vse dobro. Upajmo, da ne bo nič drugače tudi na Novo leto v vodah Punta Križe in da bosta Jože in Krešo na slavnosti v »Heliolu« najmanj tako vedra, kot ju poznamo v vsakdanjem življenju.

U.

50. komuna LITIJA

Zahodna zasavska predstraža

Zemljepisna lega in prirodno zaledje sta oblikovala LITIJSKI KOMUNI svojevrsten življenjski prostor. Značaj križpotja daje njenemu glavnemu mestu ugoden položaj za razvoj trgovine, za razvoj gostinstva in turizma; delavska tradicija in prirodna gravitacija okoliških naselij pa spreminjajo mestece v gospodarsko, kulturno in družbeno-politično središče pokrajine, ki je z vencem okoliških gora pravzaprav odrezana od večjih slovenskih naselij. Vse doslej je bila edina primernejša zveza Litijske z ostalimi kraji železnica; z dograjeno novo cesto pa Litijska uresničuje dolgoletno željo, saj bo z njo neprimerno bližja Ljubljani na eni in Zasavju na drugi strani. Mesto je doživelo nagel priliv prebivalcev po letu 1880, ko so se zvrstile rojstne letnice današnje Predilnice, Apnenice v Kresnicah, Tovarne usnja v Šmartnem. Danes šteje mesto okoli 3500 prebivalcev, s številom zaposlenih na strožjem mestnem območju pa skoraj še enkrat toliko, saj se vozijo na delo v Litijsko številni iz Ljubljane, Jevnice, Save, Zasavja... Tolikšen priliv delavcev drami občinsko skupščino k skrbi za hitrejšo stanovanjsko gradnjo, za komunalno urejevanje mesta, ki se nam predstavlja v povsem novi podobi ob vzhodnem robu starega naselja, za hitrejši razvoj šolstva in zdravstva, skratka za uveljavitev vseh tistih dobrin, ki lahko vplivajo na počutje stalno zaposlenega.

Pri tem predstavlja dokaj solidno osnovo narodni dohodek gospodarskih organizacij — Predilnice, Lesne industrije, Kresniške industrije apna, Tovarne usnja v Šmartnem — ter hkrati z njim razumevanje delovnih kolektivov, ki ustvarjajo na območju komune, za potrebo smotrnost pri nadaljnji izgradnji Litijske kot sedeža komune.

Te štiri gospodarske organizacije pa ne pomenijo zgolj ugoden vir narodnega dohodka ter s tem svojim nadaljnjim razvojem možnost zaposlovanja domačinov v neposredni bližini njihovega praga, pač pa tudi uvrščajo litijsko komunjo med slovenske občine z razmeroma ugodnim vplivom na dotok deviz v našo državo. Predilnica Litijska je letos za dva in polkrat povečala izvoz.

Naposled ne smemo mimo značilnosti Litijske kot centra komune. Mesto je bilo v svoji preteklosti vezano na različna upravna središča in ni bilo pravzaprav nikoli popolnoma samostojno v svojem razvoju. Šele po vojni pa postane Litijska samostojna samoupravna teritorialna enota in prav zavoljo tega dejstva beležimo v povojnih, predvsem pa v poslednjih letih tako vitalno rast Litijske kot središča komune. Omembe vreden je zlasti napor občinske skupščine pri uveljavljanju družbenih služb: trenutno so v ospredju problemi šolstva, ki jih občina rešuje z vsem razumevanjem in četudi so očitne vrzeli v sicer za razvoj šolskega omrežja potrebnih sredstvih. Ob tem pa je treba poudariti vlogo gospodarskih organizacij, ki namenjajo letno nad 6 milijonov za izobraževanje, za pridobivanje kvalifikacij zaposlenih. S tem se strokovna struktura domačinov nagloa zboljšuje, z njo pa seveda celoten ritem dela in življenja v mestu samem, v naseljih komune.

S podrobnostmi o delu in življenju delovnih kolektivov, ki žive na območju komune, pa seznanja pričujoča beležka.

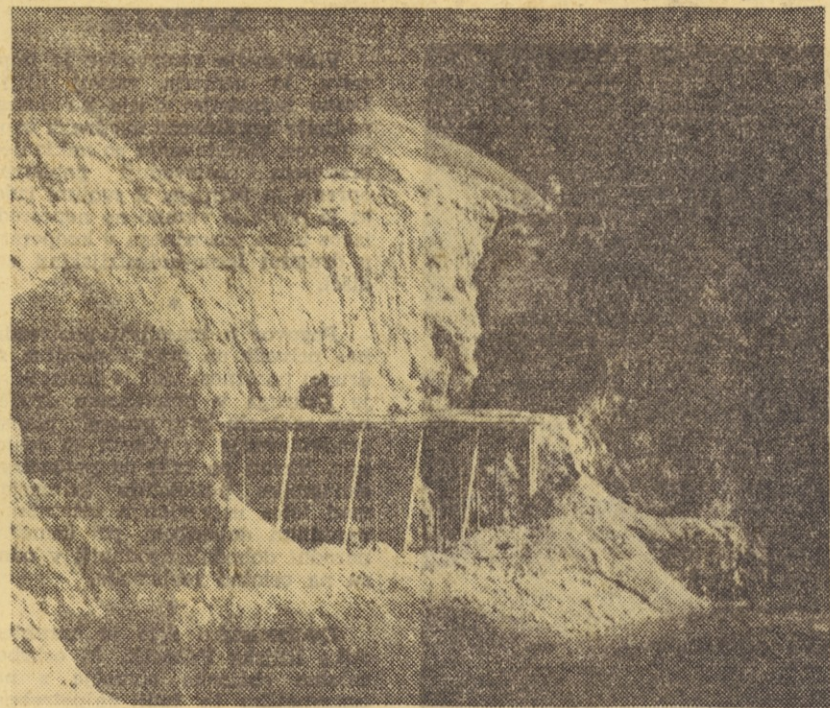
DROBNE DEJAVNOSTI VELIKEGA POMENA

Cistoča in urejenost Litijske z bližnjo okolico je zaupana Komunalnemu podjetju, delovni organizaciji s šestimi ekonomskimi enotami: za javno razsvetljavo, za kanalizacijo, za vzdrževanje cest četrtega reda, za nizke gradnje, enoto pleskarjev, ki je organizirana kot servis in do-

nosno enoto, ki črpa savski pred in mivko za potrebe gradbene industrije. Kot posebna enota posluje v podjetju še pogrebni zavod.

Komunalno podjetje predstavlja 80-članski delovni kolektiv. Z vsakodnevniimi akcijami — od izgradnje kanalizacijskega omrežja v Gradecu do ureditve naselja ob novih mestnih stolpih v Litijski, od urejevanja komunalnega montažnega naselja do črpanja savskega peska — dosega kolektiv iz leta v leto ugodnejšo realizacijo. Dovolj ilustrativen je podatek, da je Komunalno podjetje realiziralo leta 1962 komaj 21. letos pa bo po realnih predvidevanjih že doseglo 125 milijonov dinarjev.

S preureditvijo starega hleva v razmeroma solidne poslovne prostore, s pridobitvijo skladišč ter z dograditvijo samskega doma si je podjetje ustvarilo dobre temelje za nadaljnji razvoj. Zdaj veljajo razmišljanja nakupu strojev, ki jih potrebuje podjetje predvsem v gradbeniški dejavnosti ter pri črpanju gramoza. Predvsem v povečanem obsegu črpanja gramoza je laskava perspektiva podjetja, saj je za odlični savski pesek — od prodaja do mivke — v naši in celo v sosednji republiki dovolj interesentov.

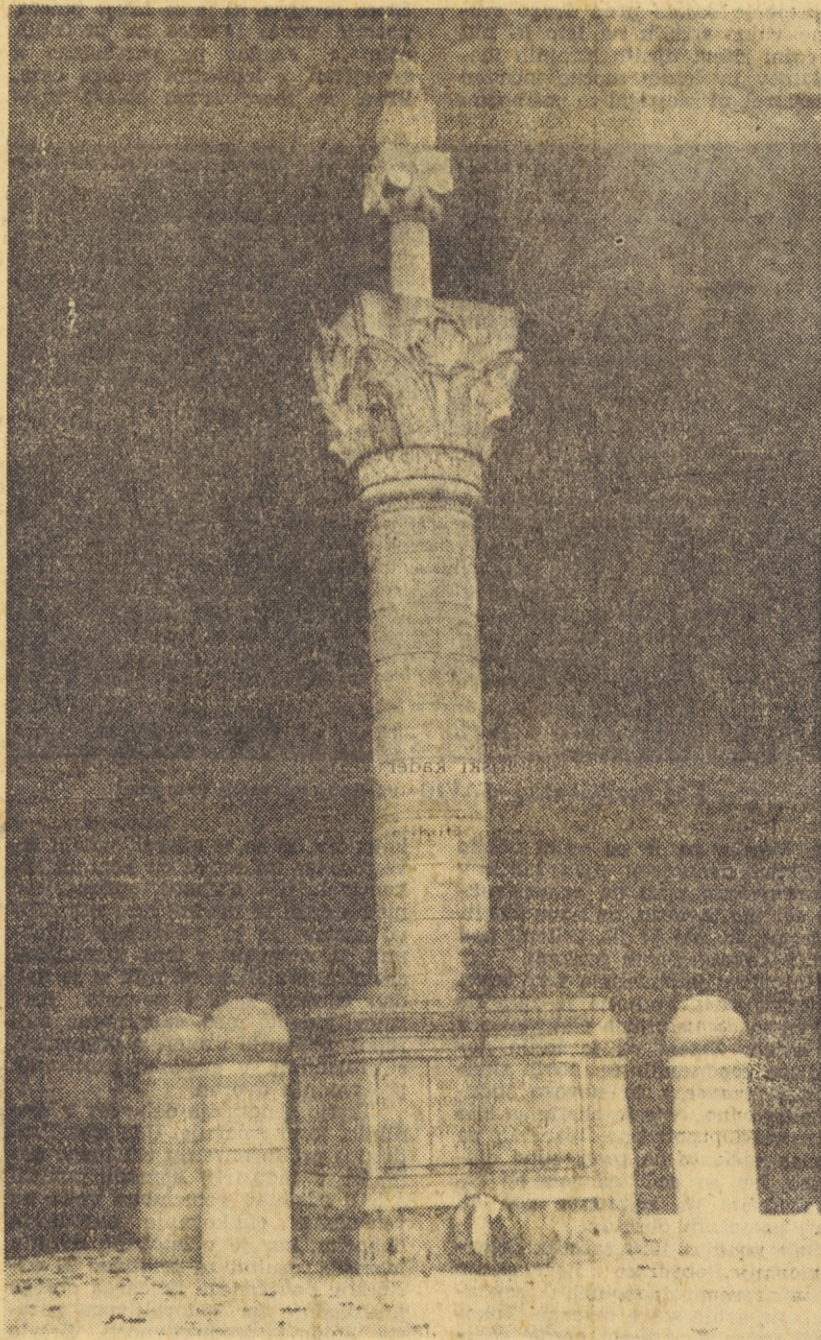
Zasavska cesta je življenjskega pomena za litijsko komunjo. Na sliki je odcep zasavske ceste »TOLMUNI« — eden izmed najtežjih odsekov, ki ga gradi domače GRADBENO PODJETJE LITIJA

Ob proizvodnji pa je upoštevanja vreden pomen podjetja za komunalno urejevanje mesta. Ne samo glede na novogradnje, pač pa predvsem v njegovi vzdrževalni funkciji. Z njo nas seznanja Litijska: je čisto in urejeno mestece z vsemi značilnostmi razvijajočega se občinskega središča. Pri tem pa je poudarjena iniciativa domačega Komunalnega podjetja, ki ni le izvrševalec naročil, ampak v mnogih primerih popolnoma samostojen v svojih akcijah, ki zadevajo mestni videz.

SOLIDNOST ODPIRA VRATA V PERSPEKTIVO

Med najmlajše gospodarske organizacije v litijski komuni lahko uvrstimo komaj pred dvema letoma ustanovljeno »Gradbeno podjetje« Litijska. Nastalo je ob združitvi manjšega remontnega podjetja »Gradbenik«, Splošnega obrtnega podjetja in Splošnega mizarstva. Danes zaposluje 175 članski delovni kolektiv ter je edino tovrstno podjetje v komuni.

Organizacija dela v podjetju je dokaj kompleksna, saj obsega visoke in nizke gradnje, proizvodnjo vseh vrst betonskih elementov, opeke ter seveda proizvodnjo stavbnega pohištva. S to kompleksnostjo podjetje lahko zmanjšuje svoje gradbene stroške, saj s koordinacijo posameznih dejavnosti lahko dokaj smotno opravlja večja in manjša naročila. S svojim solidnim delom pa se ni uveljavilo samo na območju litijske komune, pač pa je že dobilo svoje ime tudi v drugih komunah ljubljanskega okraja. Gradi v Zagorju, v Novem mestu, v Ljubljani, njegove delavnice srečamo pri gradnji najtežjih objektov na Zasavski cesti — dveh predorov in mostu; podjetje razpolaga z zmoglostmi, da se še bolj angažira pri gradnjah na območju mesta Ljubljane, pri rekonstrukciji ceste Trebnje—Mirna, na območju lastne komune pa predvsem z letos začeto gradnjo stanovanj za tržišče. Zlasti ta gradnja, je vredna poudarka, saj ne predstavlja v svoji predvideni vrednosti 114 milijonov samo pomoč pri reševanju stanovanjskih vprašanj, ampak tudi gradbeno dejavnost v korist povečanja števila poslovnih lokalov, ki jih je podjetje predvidelo skupno s stanovanji. Omembe vreden je podatek, da kvadratni meter povsem opremljenega stanovanja po vseh predračunih ne bo stal več kot 85.000 dinarjev, kar je pod povprečjem v naši republiki.

V SPOMIN NA PRVE BOJE PARTIZANSKIH ČET — II. GRUPE ODREDOV — Z OKUPATORJEM PRAZNUJE VSAKO LETO 24. DECEMBRA OBČINA LITIJA SVOJ OBČINSKI PRAZNIK. OB LETOŠNJEM OBČINSKEM PRAZNIKU ČESTITAJO VSEM OBČANOM V REPORTAŽI IMENOVANA PODJETJA IN USTANOVE TER DRUŽBENO-POLITIČNE ORGANIZACIJE.

Svojo osnovno dejavnost podjetje še dopolnjuje v mizararskem obratu s proizvodnjo znanih SVEA kuhinj, značilno konstruiranih po principu visečih omaric. Te kuhinje dela v kooperaciji, po naročilu in seveda za opremo stanovanjskih poslopij, ki jih gradi. Obenem pa se je ta poslovna enota gradbenega podjetja Litijske še posebej specializirala za izdelovanje specialne pohištvene opreme — za laboratorije ipd., — kar seveda opravlja po željah naročnika.

Tolikšen obseg proizvodnje omogoča podjetju razmeroma sunkovito vzpenjanje njegovih proizvodnih diagramov. V prvem letu je podjetje realiziralo 220, lani 303 in letos po predvidevanjih 450 milijonov, s čimer prekoračuje plan za 23 odstotkov. Tej strokovnosti lahko pripisemo razmeroma kratek čas, da se je podjetje dodobra znebrilo z družiti vijo podedovanih dolgov. Celovč: podjetje je potrošilo znatna sredstva v mehanizacijo, s čimer je dobilo pravico za opravljanje vse svoje dejavnosti.

Danes je podjetje razdeljeno na 9 obračunskih enot: uprava s skladiščem, enota za visoke in enota za nizke gradnje, betonarna, mizararska delavnica in pomožni obrati železokrivnica, transport in ročna mizararska delavnica ter enoti režijska skupina za adaptacije in opekarna.

Takšen organizacijski sestav podjetja omogoča smotno zaposlovanje stalne delovne sile, ki se zaposluje v nesezonskih mesecih, ko so dela na gradbiščih težje izvedljiva, v lastni betonarni, mizararski delavnici ali pa v opekarni. Kolikor pa v času nesezone ostajajo delavci doma, jim pravilnik o delitvi osebnega dohodka zagotavlja 75 odstotkov v povprečju. Ta stalnost delovnega kolektiva ugodno vpliva na mnoge elemente dobrega gospodarjenja. Produktivnost se je povečala letos v odnosu na lani za 20 odstotkov, podjetje je letos povečalo sklade za 3 odstotke, višino osebnih dohodkov pa je približalo povprečju 46.000 dinarjev. Interes posameznih delavcev do nadaljnjega razvoja podjetja kaže že samo podatek, da letno okoli 20 članov delovnega kolektiva obiskuje razne tečaje za kvalifikacijo. Ob tem pa poklanja podjetje dokajšnjo mero pozornosti splošni politiki štipendiranja, s čimer si hoče zagotoviti strokovno usposobljen tehnični kader, ki bo lahko kos predvidevanim nalogam. Podjetje ima namreč v planu, da do leta 1970 še z novimi 114 kvalificiranimi močmi preseže v bruto dohodku milijardo dinarjev. Izvedljivost tega namena je prepričljiva, saj je pogojena s presenetljivo ugodnimi delovnimi uspehi podjetja v dveh letih njegovega obstoja.

Pričakovanja tretje generacije litijskih tekstilcev

Srečanje s **Predilnico Litija** vselej nekoliko preseneči. Preseneči zavoljo preprostega dejstva: prestevaš stare številke letnic minulega stoletja ter v mislih ponavljaš zgodovino tovarne, hkrati pa ti ljudje pripovedujejo o nečem najmodernejšem, s čimer se Predilnica ukvarja, o sintetični, o sintetičnih vlaknih. Res, Predilnica je bila zgrajena leta 1886. Najpoprej s 3250 vreteni, ob koncu istega desetletja že z nad 20.000 vreteni. Čas in konjunktura — tedaj smo hiteli z izgradnjo tekstilne industrije v svetu in pri nas v Litiji, Trzinu, Gorici, v Varazdinu... — sta ji dodala ob koncu stoletja tkalnico z 80 statvami. Vendar pa je takratni lastnik leta 1909 prestavil tkalne stroje v Gorico, litijski Predilnici pa je prepustil zgolj samo funkcijo predilniške industrije kot bazne industrije za razvijajočo se tkalno industrijo.

Predilnica je imela vsa leta oprava z bombažem. 2000 ton enojne preje je dajala pred drugo svetovno vojno tržišču na leto in niti po vojni ritem njenih strojnih mehanizmov in četudi močno iztrošen in zastarel, ni zaostajal za potrebami

zabeležila Predilnica s 4674 tonami preje rekordno proizvodnjo, letos je dosegla v prvih devetih mesecih blizu 4300 ton, kar opozarja na dokajšen porast proizvodnih diagramov.

Hkrati pa zaznamuje Predilnica bistvene spremembe v strukturi proizvodnje. Tradicionalnemu bombažu kot surovini dodaja tekmeča — sintetično, katere preja je visoko cenjena na domačem in na tujem tržišču. Z njo se uvršča Predilnica med moderna tekstilna industrijska središča.

Obenem pa Predilnica zagotavlja s trezno premišljenimi številkami uveljavitev skrajšanega delovnega časa, pri čemer poudarja izvedljivo finančno povečanje obsega proizvodnje, porast celotne produkcije na delovno uro, porast tehnične produktivnosti v predilnici in sukalnici skladno z močnim porastom osebnega dohodka zaposlenih in četudi ob skrajšanem delovnem času.

To so superlativi, ki presenečajo. Stara tovarna, ki je za Litijo pojem, postaja nova. Letnice na pročeljih ostajajo, vendar pa pomladene z novejšimi, z letnicami našega časa. Misel ne more mimo obiska upo-

uspehov predilniškega kolektiva v mnogočem prepričuje o ugodnih gibanjih raznih diagramov. Predilnica je bazna industrija ter so od njenih zmogljivosti odvisna mnoga druga tekstilna podjetja in seveda tudi naša ponudba bombažne ter sintetične preje na tujih tržiščih. Ravno zategadelj je kolektiv Predilnice prepogosto vezan na opravljanje nadurnega dela ter je tako v prvih mesecih letos samo v predilnici enojne preje presegel proizvodni plan za 18,8 odstotka, saj je v nadurnem delu proizvedel približno 138 ton preje. Z uvedbo novih zmogljivosti sukalnice pa bo plan do konca leta še ugodneje realiziran.

Višje ustvarjen plan v predilnici je nehote potegnil za sabo proizvodnjo tekstilnih cevč, ki je tudi nad pričakovanim nivojem.

Intelektualni proizvodnje so vsekakor vzpodbudni:

Obdobje	Verižni indeks	Indeks 1961 — 100
prvo devetmesečje		
1961	100	100
1962	103,8	103,8
1963	108	112,1
1964	131,1	147,1

Zlasti visoka razlika v indeksu primerjave med letošnjim in lanskim letom gre seveda na račun nekajletne investicijske politike, katere rezultati so prišli letos do polnega izraza.

S temi številkami prihaja do izraza nad 21 odstotkov višja produktivnost delovne skupnosti Predilnice. Ta je v dokajšnji meri rezultat pridnosti zaposlenih in njihove strokovne sposobnosti. V precejšnji meri pa tudi rezultat dobre surovine, kar je razumljivo ugodno vplivalo na zniževanje pretrgov in višjo produkcijo na vretensko uro. Vsekakor je zanimiva dinamika produktivnosti v minulih 4 letih ob medsebojni primerjavi prvih 9 mesecev. Če začnemo z indeksom 100 leta 1961, spoznamo naslednje leto indeks 108,5, nato indeks 105,3 in letošnji indeks, ki je že 128,7. Pri tem moramo vsekakor omeniti uspešnost v poslovanju nabavne službe, ki je znala pravočasno ter v zadostnih količinah oskrbeti proizvodne obrate s surovino.

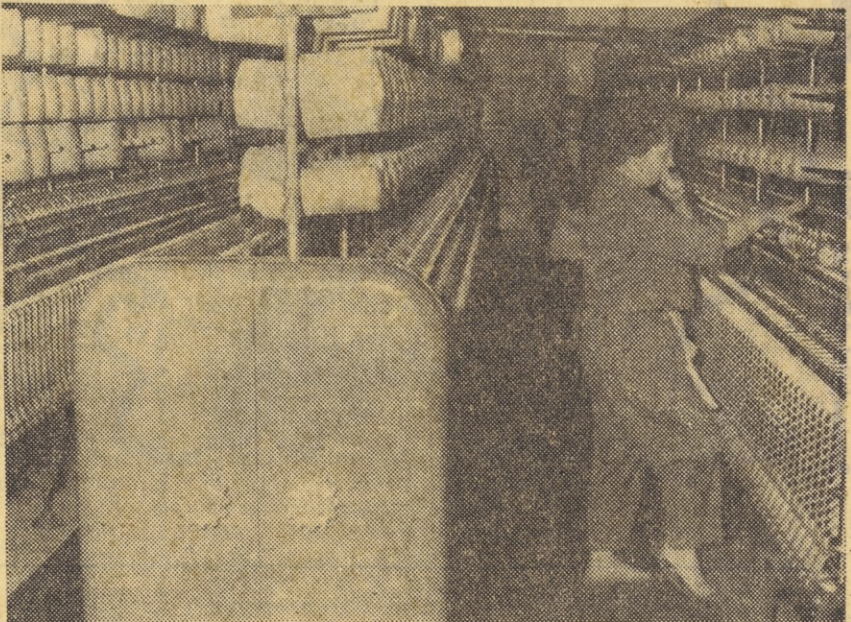
Posebno poglavje je uvajanje najsodobnejše proizvodnje sintetične. Sintetična vlakna se v Jugoslaviji še ne proizvajajo in je zavoljo tega Predilnica vezana na uvoz. Nedvomno pa je za kolektiv proizvodnja sintetične dokaj bolj mikavna, saj je višje cenjeno tržno blago kot bombažna preja.

Začetek proizvodnje v Predilnici je pravzaprav v predilniških obratih. Konec proizvodnje za Predilnico pa predstavlja delovna skupnost Sukalnice — previjalnice. Tudi v tej delovni skupnosti so letos zabeležili solidni uspehi, saj je ta obrat proizvedel kar 340 ton sukane preje več ko lani. K temu podatku sodi podatek, da je Sukalnica povečala strojne zmogljivosti za skoraj 40 odstotkov, s čimer je omogočila za skoraj 15 odstotkov višjo produkcijo na vretensko uro. Ugodnejši številk, ki bi nas seznanjale s takšnim porastom produktivnosti, s kakršnim nas seznanja delovna skupnost Predilnice, pa delovna skupnost Sukalnice za zdaj še ne daje, ker je pač letos znatno povečala število zaposlenih. Umevno, nova delovna sila pa je še in bo še nekaj čar v fazi priučevanja; vsekakor pa je za 1,6 odstotka višja produktivnost le stimulativni podatek.

Naposled je tu še delovna skupnost Stročnarne. Njena proizvodnja je v tesni povezanosti s predilniško proizvodnjo, zategadelj so tudi indeksi njenih proizvodnih uspehov podobni indeksom porasta proizvod-

čal za približno isto vrednost kot neto produkt. Z zaposlitvijo novih delavcev v Sukalnici so se osebni dohodki povečali za dobrih 45 %.

Če začnemo z rekonstrukcijo, se zadržimo ob dejavnostih komer-

Obrat SUKALNICA — novi sukalni stroji

nje v Predilnici. Zlasti je omembe vreden prihranek na proizvodnih stroških, ki jih je dosegel kolektiv Stročnarne s skrbnejšim prebiranjem cevč.

V celoti pa nas podatki seznanjajo z izredno ugodnimi izkoristki strojnih zmogljivosti v Predilnici Litija ter hkrati s trdno osnovo za razmišljanje o možnosti uvedbe skrajšanega delovnega časa.

Obdobje prvih 9 mesecev	Stopnja organizacije	Verižni indeks	Indeks 1961 — 100
1961	69,14	100	100
1962	74,93	108,4	108,4
1963	75,54	100,8	109,3
1964	89,00	117,8	128,7

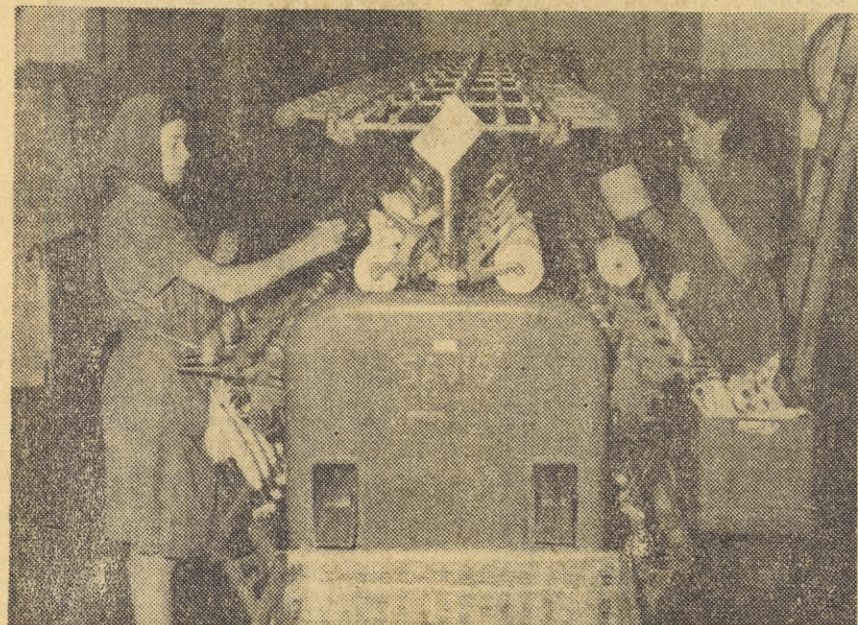
Računovodska statistika nas naposled seznanja s 605 milijoni večjim celotnim dohodkom ter z 239 milijonov večjim neto produktom. Ker se poslovni stroški niso bistveno spremenili, se je tudi dohodek pove-

cialno nabavne službe, nadaljujemo z uvedeno sodobno tehnologijo ter z organizacijo dela na zadovoljivem nivoju, potlej lahko uvrstimo Predilnico v Litiji med perspektivne tekstilne tovarne pri nas. Razpoložljivi podatki prepričljivo govorijo prid možnosti uvedbe skrajšanega delovnega časa. Hkrati pa dejstva v organizaciji podjetja še zmerom opozarjajo na možnost nadaljnega povečanja strojnih zmogljivosti ob neizpremenjenem številu zaposlenih. To pa bo bržkone prej ali slej nujnost, ki jo narekuje nadaljnji razvoj naših tkalnic in proizvodna odvisnost mnogih tekstilnih tovarn od zmogljivosti Predilnice Litija. V kolektivu z veseljem povedo, da sprti prodajo prav vsi prejo in da, če bi lahko več proizvedli, bi tudi lahko več prodali.

Ob 75-letnici Predilnice Litija smo pripovedovali o njenih perspektivah, s kakršnimi nas je seznanjala takratna rekonstrukcija. Zdaj je rekonstrukcija mimo, proizvodni rezultati pa so v popolnosti zadovoljili naša pričakovanja in pričakovanja delovnega kolektiva Predilnice.

Ob prstančnem predilnem stroju

Nov dvojni stroj »SAVIO« za dvojenje vseh vrst prej

časa. Vendar pa je po vojni odbilo Predilnici dvanajsto: njen kolektiv je upravičeno upal na rekonstrukcijo celotne tovarne, na nove številke letnic, ki naj bi jih prilepil nad portali novozgrajenih poslopij.

Najpoprej je obveljala skrb energetskega virusa. Podjetje je zgradilo daljnovid od kalorifčne elektrarne v Trbovljah. Zatem se je lotilo dograditve predpredilnice, novih skladišnih prostorov in novega industrijskega tira. Vse te akcije so bile sicer nadvse potrebne, bistveno pa le niso vplivale na proizvodne diagrame, ker so pač zadevale ob rekonstrukciji in izgradnji več ali manj pomožnih obratov.

Šele po letu 1956 začenja delovni kolektiv Predilnice z načrtnejšim uresničevanjem popolnejše rekonstrukcije svoje stare tovarne. Tako rekoč tretja generacija predic se je lotila zahtevnega posla: akcija je trajala polnih šest let in šele v drugi polovici leta 1963 zabeleži kolektiv s poizkusno proizvodnjo zadovoljive rezultate. Rezultati so bili celo boljši od predvidevanj. Predilnica ima danes 37.484 vreten v predilnici in 4968 vreten v sukalnici. Lani je

kojencev, ki so se odzvali vabilu tovarniškega kolektiva ob končani rekonstrukciji. Njihove primerjave med starim in novim, med utrudljivo zastarelim in osvežujočo sodobnim, je zadevala v črno z mnogimi spomini. Marsikdo od njih si je tisti dan iskreno zaželel povratek med znane zidove, med neprimerno tišji ropot modernih vreten v primerjavi s prejšnjimi, v svetlobo prostranih proizvodnih dvoran.

Tretja generacija delavcev v Predilnici torej zmaga. Udeležba Predilnice pri formiranju celotnega dohodka v industriji komunne pomeni s 53,8 odstotka pomemben vpliv na vsakoletno oblikovanje narodnega dohodka, kar je v letošnjih devetih mesecih rezultat za približno 20 odstotkov povečanja fizičnega obsega proizvodnje ter zadovoljivega porasta stopnje produktivnosti. Zrcalo proizvodnih uspehov je seveda osebni dohodek zaposlenih: povprečni osebni dohodek je dosegel letos že 39.500 dinarjev v primerjavi z lanskim ob enakem času, ko je komaj presegel 30.000 dinarjev.

Podrobnejša seznanitev z letošnjo analizo proizvodnih in poslovnih

organiziran. Geološka raziskovanja pa kažejo na nadaljnje možnosti polabljanja odkupnih horizontov ter

so vsekakor opravičilo za optimistične perspektive več kot 400 let starega rudnika.

POGLOBLJENA VREDNOST HORIZONTOV

Gradnja nove flotacije z zmogljivostjo 100 ton rude v 24 urah je v marsičem izboljšala proizvodne diagrame v litijskem rudniku, v obratu SITARJEVEC, v poslovni enoti znanega rudnika Mežica. S povečano produkcijo galenitnega, baritnega in sfaleritnega koncentrata s povečevanjem izplenov je obrat upravičil svoj obstoj. Mnogi rudni bloki, ki v starih pogojih niso bili rentabilni za odkopavanje so zdaj prišli v poštev. Z uvedbo novega tehnološkega procesa je bilo konec gospodarski škodi, ki je spremljala delo stare, nizko kapacitetne gravitacijske separacije, s katero je bil dosežen samo polovični učinek izkoristnika svinca pri svinčevi rudi.

Rudnik Sitarjevec dobavlja svinčeve koncentrate matičnemu podjetju, cinkov koncentrat pa celjski Cinkarni. Če primerjamo letošnji poslovni uspeh prvega tričetrtletja z uspehom enakega lanskega obdobja, ugotovimo za več kot 57 odstotkov povečan čisti dohodek, za 22,4 odstotka povečane osebne dohodke in za 11,4 odstotka zmanjšano število delovnih ur v plačani rezilaciji. To so nedvomno ugodni in vzpodbudni rezultati, zlasti še ob dejstvu, da je bil litijski rudnik že nekajkrat re-

Pogled na upravne prostore poslovne enote RUDNIKA LITJA obrat SITARJEVEC

MOZAIK IZ DELA IN ŽIVLJENJA LITIJE

Finalizacija proizvodov je impenativ, ki usmerja razvoj litijske Lesne industrije; z njo bo doseglo podjetje neprimerno ugodnejši uspeh v izvozu. Načrtovanja so naklonjena predvsem proizvodnji pohištvene opreme in furnirja. S svojimi izdelki je podjetje vezano na neposredni izvoz in na posrednega v kooperaciji z drugimi lesno-industrijskimi središči.

Pogovor o kmetijski proizvodnji nas privede na prag Kmetijske zadruge; pozornost vzbuja podatek, da je Zadruga v kmetijskem družbenem sektorju letos presegla planska predvidevanja za dobrih 26 odstotkov. Hkrati pa kaže na potencirano ekonomiko poslovanja primerjava med letos ustvarjenim celotnim in narodnim dohodkom, pri čemer je narodni dohodek ugodnejši v odnosu na celotno realizacijo.

Dvoimensko delo je karakteristika litijske Pekarije, ki oskrbuje celotno občinsko območje z najosnovnejšim in tudi najpotrebnejšim vsakdanjim prehranskim blagom. Podjetje je letos planiralo nekaj nad 67, ustvarilo pa bo nekaj nad 72 milijonov dinarjev. Ob pro-

izvodnih prostorih ima Pekarija dve lastni trgovini, sicer pa dostavlja kruh in pecivo široki potrošnji s pomočjo trgovskega omrežja.

Nova cesta približuje Litijo ostalim krajem v Sloveniji ter ji s tem naravnost ponuja možnosti za njen turistični razvoj. Pričakovanja lahko uresniči domače gostinsko podjetje »Restavracija Pošta«, ki pomeni za litijsko komunno ob sicer številnih manjših gostiščih osnovo za razvoj turističnega gospodarstva.

Do Litije so že speljane razmere dobre, vsekakor pa izredno slikovite ceste, ki se jim bo zdaj pridružila sodobna asfaltna magistrala. Po teh cestah so organizirane redne avtobusne linije ljubljanskega podjetja Slovenija avto promet. Točnosti prevozovala pa ne omogoča samo vestnost soferjev, pač pa tudi domače Cestno podjetje, ki s svojimi ekipami oskrbuje prevozno cesto ter s svojo dejavnostjo skrbi za varno potovanja.

Vse kaže, da bo tudi letošnje poslovno leto uspešno zaključila Kmetijska zadruga Gabrovka-Dole. S svojo proizvodnjo v živinoreji, sadjarstvu in v predelavi sadja v sokove in alkoholne pijače se je zadruga že močno uveljavila na tržišču in si pridobila vrsto stalnih odjemalcev.

GIBANJE PROIZVODNJE V RITMU REKONSTRUKCIJE

Kupna moč domače potrošnje in zanimanje tujih tržišč za naše blago iz leta v leto bolj uveljavlja eno izmed naših elitnih konfekcijskih tovarn — **Industrijo usnja, krzna, konfekcije in lahke obutve SMARTNO PRI LITIJU**. Dejstvo, da usnjena konfekcija čedalje bolj osvaja potrošnikov okus, je edino večjo tovrstno industrijo v Sloveniji že dokaj zgodaj vzdramilo v misli na potrebno rekonstrukcijo. Tovarniška poslopja so pravzaprav stara ter so bila vse do leta 1956 komaj ustrezna za začetek ter sploh uveljavitev proizvodnje usnjene konfekcije. Z letom 1956 pa je podjetje začelo s prvo fazo rekonstrukcije. Namen je bil v usposobitvi starih obratov za sodobno proizvodnjo krzna, strojenja kož divjačine in za proizvodnjo konfekcije. Ze naslednje leto so novi obrati začeli s poslovanjem. Z letno zmogljivostjo 30.000 kv. metrov različnih kož je podjetje doseglo minimalno stopnjo rentabilnosti. Z nadaljnjo širitvijo obratov pa je iz leta v leto večalo svoje proizvodne diagrame. V prvem letu po opravljeni prvi fazi rekonstrukcije je doseglo podjetje 800 milijonov v realizaciji, letos dosega 3 milijarde 200 milijonov. Z nadaljnjo rekonstrukcijo manjšega obsega pa bo podjetje že v naslednjem letu lahko realiziralo 4 milijarde 200 milijonov ter se bo s to številko uvrstilo med daleč najdonosnejše gospodarske organizacije v komun.

Pri povečanem obsegu proizvodnje pa seveda upošteva predvsem postopno uvedbo druge izmene. Trenutno je strojni park podjetja po sodbi kolektiva še premalo izkoriščen ter tiče v njegovih zmogljivostih solidne rezerve. Cilj je vsekakor v 6 milijardah bruto produkta, ki naj bi ga začelo podjetje dosegati z letom 1970. Možnosti so, tako v tradiciji in strokovni usposobljenosti delovnega kolektiva kot v potrebah domačega in tujega trga. Podjetje že zdaj izvažja v vrednosti okoli pol milijona dolarjev, pri čemer pa ne upošteva tako imenovanega indirektnega izvoza, saj z mnogimi polizdelki zalaga domače tovarne obutve, ki so prav tako na seznamu izvoznikov. Posebno poglavje pri realizaciji deviznega priliva je funkcija industrije v Smartnem, ki je znala organizirati tri lastne prodajalne: v Smartnem, v Ljubljani ter v Zagrebu. Ob domačih obiskovalcih beležijo te trgovine lepo število tujcev, ki so tudi dobri kupci, saj ob pristopnih cenah radi izkoriščajo še 20 odstotni turistični popust. Kot je prodaja blaga tujcem v naših trgovinah za nas ugodna, pa je del te ugodnosti izražen v premiji tudi za neposrednega proizvajalca, v našem primeru za industrijo v Smartnem. Zategadelj razmišljanje njenega delovnega kolektiva o možnosti nadaljnje organizacije takšnih specializiranih trgovin, predvsem v neposredni bližini naših meja s sosedji, v pasu malo-obmejnega prometa; za potrebe domače široke potrošnje pa razsoja kolektiv o organizaciji takšnih trgovin v vseh večjih mestnih središčih ter seveda o sodelovanju z večjimi trgovskimi hišami.

Ob tem pa je povsem izvedljiv program podjetja, ki pripoveduje o milijonu dolarjev ustvarjenega izvoza v prihodnjem letu. Kvalitetno spodnje usnje za zbito, šivano in lepjen obutev, vse vrste govejega zgornjega usnja, ovčje krzno, vse vrste krzna iz kož divjačine, navadno in fino krzno konfekcijo ter lahko obutev z zanimanjem absorbira v dokajšnjih količinah tržišče Amerike, Zahodne Nemčije, Poljske in Sovjetske zveze...

Rekonstrukcija Industrije usnja, krzna, konfekcije in lahke obutve je potemtakem živa dinamika. Ob njej podjetje stalno veča svojo proizvodnjo, opravljenim rekonstrukcijam dodaja v svojem programu do leta 1970 modernizacijo obratov za spodnje in zgornje usnje, rekonstrukcijo strojne opreme. Z njo dosega nižje proizvodne stroške ter s tem ugodne cene za uveljavitev svojih proizvodov na domačem in na tujem trgu.

Rekonstrukcija pa ne zadeva samo ob tovarniške zidove in stroje, ampak tudi ob zaposlene. Leta 1956 je bilo v podjetju zaposlenih 244, letos pa 580 delavcev. S končano rekonstrukcijo bo štel kolektiv 640 članov. Priliv novih in strukturalne spremembe kvalifikacijskega sestava obstoječe delovne sile pa terja od kolektiva znatne napore in tudi precejšnja sredstva za uveljavitev izobraževanja, usposabljanja na delovnem mestu. V tovrstni industriji spoznamo številne poklice: kemik, pravnik, ekonomist, usnjarski in strojni tehniki, krznarji, čevljarji, krojači, šivilje, skratka malone brez števila tej industrijski panogi za njen življenjski obstoj potrebnih poklicev. Podjetje ima v okviru lastnega izobraževalnega centra organizirano poklicno šolo za krzno in usnjeno konfekcijo, priučevalni tečaj za zaposlene v lahki obutvi in občasna strokovna predavanja. Hkrati pa štipendira svoje delavce na srednji tehnični usnjarski šoli v Domžalah, v Ekonomski srednji šoli Trbovlje in v Litiji ter na kemični fakulteti v Ljubljani. Podjetje je potrošilo za potrebe izobraževanja v lanskem letu nad 1.600.000 dinarjev,

V obratu krzna industrije usnja Smartno pri Litiji

v letošnjem letu pa bo predvidoma potrošilo nad 8 milijonov dinarjev. Ob izobraževanju, ki zahteva daljši čas, se podjetje močno zavzema za priučevanje na delovnem mestu. Organizira razne seminarje in tečaje, s katerimi strokovno usposablja začetnike za tista delovna mesta, na katerih ni potrebna daljša priučevalna ali izobraževalna doba.

Hkrati s tem si podjetje prizadeva rešiti tudi stanovanjski problem in problem družbene prehrane zaposlenih. Slednje je v dokajšnji meri že uredilo, saj ima dobro organiziran obrat družbene prehrane v podjetju, medtem ko bo svoj stanovanjski fond (ki šteje danes okoli 40 stanovanj) po programu letno obogatilo za 10 novih stanovanj.

Takšna ilustracija podjetja ter njegovega razvoja pa je rezultat sa-

moupravnega sistema, ki temelji na organizaciji ekonomskih enot. Ob centralnem delavskem svetu, ki rešuje predvsem vprašanja perspektivnega razvoja podjetja, vprašanja skladov in investicijske politike, prepušča podjetje kot delovna skupnost probleme, ki zadevajo organizacijo dela, produktivnost, delovno disciplino in ne naposled sistem nagrajevanja po delu delavskim svetom posameznih ekonomskih enot. V takšni organizaciji so premostljive logične težave, s katerimi se srečuje kolektiv in so upravičljiva predvidevanja, ki seznajajo z bodočim razvojem podjetja.

Ob koncu še informacija: Industrija usnja v Smartnem predvideva v letu 1970 doseči v realizaciji indeks 211 v primerjavi z indeksom 100 ob zaključku lanskega leta.

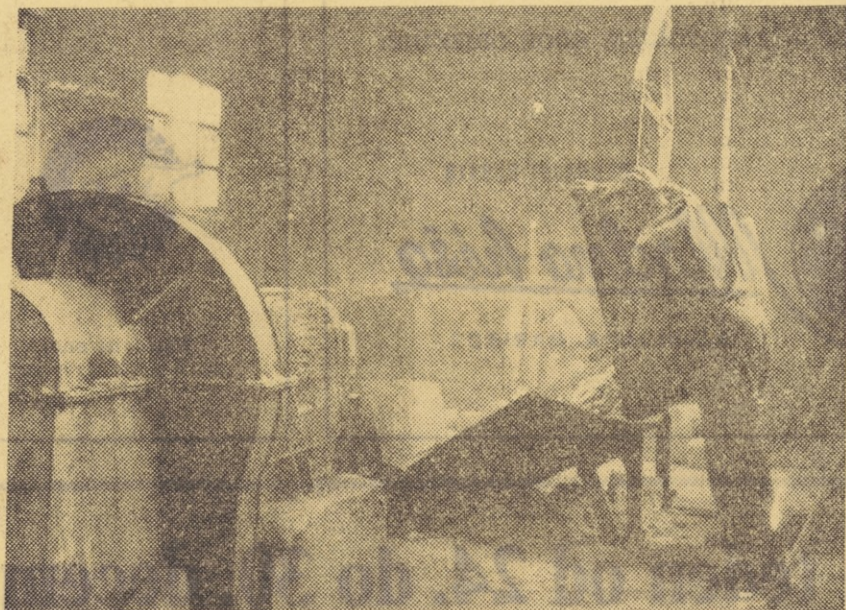
POVEČEVANJE PROIZVODNJE ZA POTREBE GIGANTOV

Razsojanja o naraščajoči proizvodnji v metalurški, gradbeniški, usnjarski, tekstilni industriji, o naraščajočem povpraševanju široke potrošnje — nas spozna z ekonomsko utemeljenim razvojnim konceptom **Industrije apna Kresnice**, z nameni ene starejših gospodarskih organizacij v litijski občini.

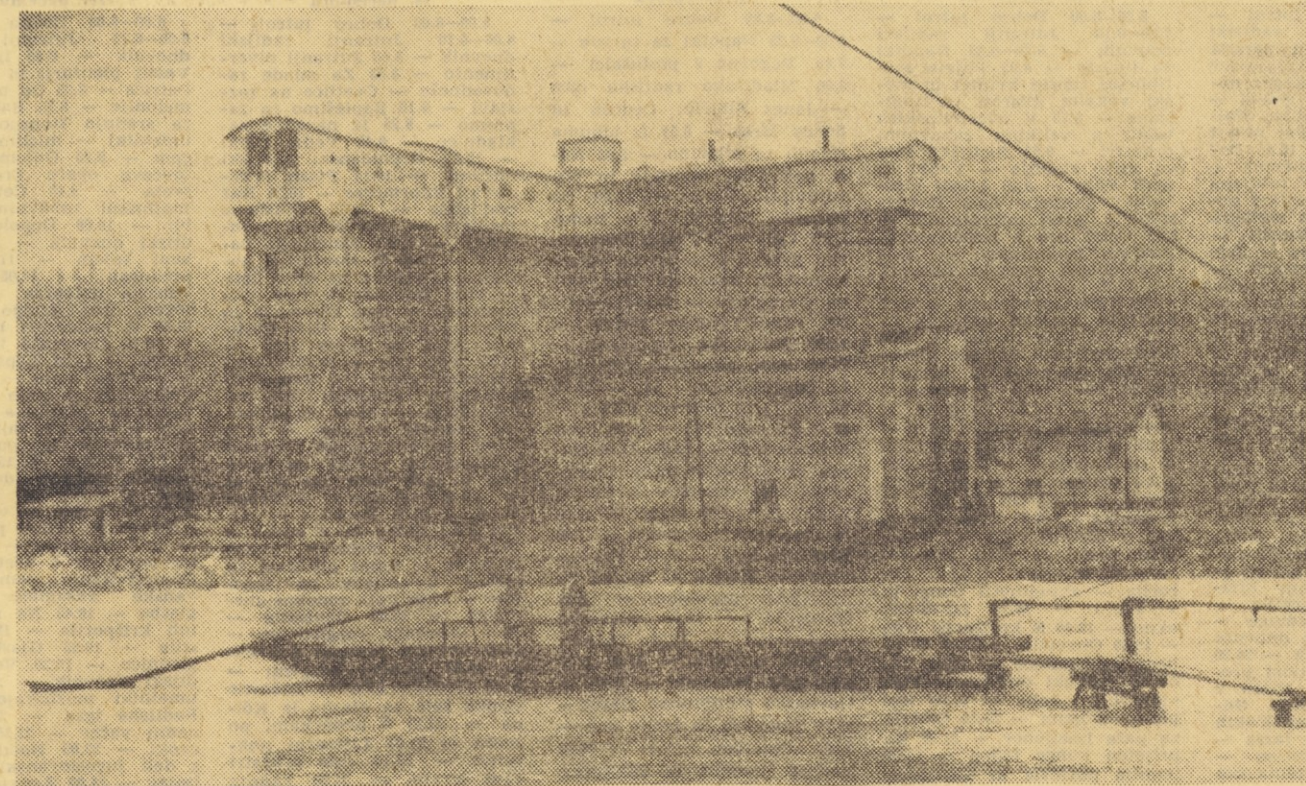
Trenutno daje apnenica domačemu trgu okoli 40.000 ton apna letno, kar ob sicer planirani letošnji proizvodnji 30.000 ton opozarja na vzoren uspeh delovnega kolektiva. Potrebe nekaterih industrijskih gigantov pa so že zdaj znatno večje: samo Jesenice, Ravne, Štore in Lito-

skovnega žganega apna, kje so potemtakem šele usnjarne in papirnice — med njimi Maglaj in Prijedor — kemična industrija, industrija gradbenega materiala, gradbeniška industrija, kmetijstvo, kje je naposled trgovska mreža s svojimi trenutnimi potrebami, ki dosegajo letno 45.000 ton apna, da posebej ne poudarimo čedalje nestrpnjše povpraševanja po hidratu — že gašenem apnu, ki ga pri nas očitno primanjkuje.

Današnja potrošnja apna v Sloveniji dosega približno 170.000 ton, perspektivna pa bo po šestih letih nadaljnje izgradnje predvsem težke industrije in gradbeništva potrebovala čez 330.000 ton. Naše apnenice —

Polnitev jaškovne peči v APNENICI v Kresnicah

Tovarniški objekti APNENICE v Kresnicah

V oddelku proizvodnje kož v tovarni usnja

Kresnice, Solkan, Zagorje, Pečovnik in Dobropolje — pa imajo trenutno na tržišču komaj 160.000 ton, če zamenjamo razmeroma idealne možnosti vsaj nekaterih apnenic, da se uveljavijo v izvozu.

Kresniška industrija apna je vse doslej povečevala svojo proizvodnjo. Možnosti za nadaljnje povečanje, vendar pa ob investicijah v osnovna sredstva, so na dlani: geološka raziskovanja seznajajo s kvalitetnimi zalogami apnenca vzhodno od starega kamnoloma na Slivni, glavne zaloge — za dobo 120 let — pa so na območju Stance Laz. Naravnega apnenca je v obeh nahajališčih nad 12 milijonov kubičnih metrov, kar zadostuje za zdajšnji ritem proizvodnje za dobo 150 let. Tako bogata in čista surovinska osnova pa predstavlja pomemben impulz v razsojanju o nadaljnjem razvoju Kresniške industrije.

Misel najpoprej zadeva ob energetske baze. Premog že dolgo časa ni več niti zanesljiv, niti ne kdo ve kako ekonomičen faktor ogrevanja... Zatorej je umevno razmišljanje o napeljavi plinovoda iz Velenja. Investicija — približno 168 milijonov — je sicer visoka, vendar pa opozarja na dinar, ki se naglo rentira. Ob tej možnosti pa je na tehnični se možnosti uveljavitve ogrevanja z mazutom, kar je tudi neprimerno cenejše in zanesljivejše kot ogrevanje s premogom.

Naslednjih 150 milijonov investicij velja uvedbi proizvodnje hidrata. Gašeno apno v prahu ima vrsto kvalitet, zavoljo katerih je na tržišču po takšnem apnu precejšnje povpraševanje: lažji transport, šestmesečna obstojnost, manjši stroški v proizvodnji...

Manjša sredstva pa bi veljala delovni kolektiv za investicije v opremo, montažo novih strojev. Načrtovanja so naklonjena zamisli, da bi Apnenica postavila dve novi peči apna na levem bregu Save, bližje kamnoloma, s čimer bi občutno zmanjšala transportne stroške, zlasti za jalovino, ki jo zdaj dvakrat prevažajo. Obenem pa je ob levem bregu Save speljana nova magistrala, ki bi omogočala hitrejši transport bolj zahtevnega blaga, kot je kosovno žgano apno, katerega čas uporabe je močno omejen. Na drugi strani reke, kjer danes stoje visoke peči, je seveda železnica, ki predstavlja žilo aorto med apnenico in potrošnjo, vendar pa postaja iz sebe v leto bolj obremenjena ter bi ji v primeru takšnega razmišljanja prišla prav usluga nove ceste.

Novi mehanizmi — oprema je predvidena iz Poljske — bi industrijo apna močno posodobili. 8 ton apna na uro je vsekakor količina, ki zadovolji tudi zahtevno ekonomiko in rentabilni račun. Je pa to v kompleksnosti investicija, ki bi bila izvedljiva v štirih letih, vendar pa ne zgolj ob razpoložljivih skladih

podjetja, ampak ob znatnejši participaciji skupnosti. Ob izvedeni investicijski zamisli bi dala Industrija apna Kresnice domačemu trgu letno 36 tisoč ton kosovnega žganega apna in 45 tisoč ton dragocenejšega apnenega hidrata. To so pa količine, ki so vsekakor vsklajene s predvidevanji drugih slovenskih apnenic in seveda s perspektivnimi potrebami močnejših odjemalcev v naši ter v sosednji republiki in ne naposled na tujih tržiščih.

Zaloge so torej tu, potrebe so več kot očitne, volja delovnega kolektiva pripoveduje v prid modernizacije proizvodnje in razširjene reprodukcije, potreben je le znak za začetek te pomembne in vsekakor mnogo obetajoče akcije. Namesto nadaljnega komentiranja, zaključek podrobno izpisanega programa, ki zveni kot apel: **»Kolektiv Industrije apna Kresnice je po političnih organizacijah in samoupravnih organih razpravljal o nalogah in nakazanih potrebah ter je pripravljen izpolniti obveze do skupnosti glede na fizični in materialni obseg proizvodnje, ali samo ob izdatni začetni finančni pomoči v obliki posojil.«**

Zgolj rekonstrukcija tovarne pa ni edina skrb delovnega kolektiva. Poudariti namreč moramo, da lahko istovetimo Industrijo apna Kresnice in njen delovni kolektiv z naseljem Kresnicami ter z njegovimi prebivalci. Karkoli v Kresnicah je — od cest do razsvetljave, od mikavne ureditve do družbenega življenja — je v najtesnejši zvezi z industrijo, s prizadevanji njenega delovnega kolektiva. Semkaj vsekakor sodi oblikovanje družbenega standarda: vprašanje stanovanjske izgradnje je v podjetju zmerom na dnevnem redu. Naporen posel v obratih je lažji ob udobnem stanovanju, barake naj bi bile že enkrat spomin na preteklost. Vodovod je nujnost, za katere izvedbo daje kolektiv 14 milijonov. Z njim bodo rešeni številni problemi zdravstvenega obeležja. Za kulturno in rekreacijsko dejavnost daje podjetje lepe milijone letno. Spet nujnost, ki je ne kaže zanikati! Trenutno je v podjetju zaposlenih 180 delavcev, po rekonstrukciji se bo delovni kolektiv povečal za novih 30. Torej spet nova zaskrbljenost za vzpon osebnega in družbenega standarda zaposlenih in sploh domačinov!

Vse to zaradi preprostega dejstva: Industrija apna Kresnice in Kresnice so eno in isto, z enakimi načrtovanji, iz enakimi željami

GOZDNO GOSPODARSTVO LJUBLJANA

LJUBLJANA, Tržaška c. 2 seznajajo krog sodelavcev, da s svojimi poslovnimi enotami — gozdnimi obrati Domžale, Kamnik, LITJA, Ljubljana-Polje, Medvođe, Polhov Gradec, Ravnik, Škofljica, Trbovlje in Hrastnik, Vrhnika ter Zagorje — opravlja vsa gozdno gojitvena dela, urejuje gozdne plantaže, proizvaja in prodaja vse vrste gozdnih sortimentov.

SOLIDNI DELOVNI REZULTATI

Z letošnjim, za 33 odstotkov prekorajenim delovnim programom, si je obrtno podjetje **»PLETILJA«** v Litiji ustvarilo solidno osnovo za nadaljnji razvoj. Podjetje je bilo ustanovljeno pred 6 leti. Izdeluje vse vrste pletenih in raznih materialov — od nogavic do kap. Odlikujejo ga predvsem modni damski kostumi, skratka okoli 50 vrst različnih izdelkov. Z večjim številom pletilskih strojev bi podjetje lahko skladno s povpraševanjem povečalo letno realizacijo od letošnjih 30 na 50 milijonov dinarjev.

Te strani smo odstopili
OBČINI LITJA

Humoreska

Dragomir se je večer pred vsemi spri zopet s poslovojem. Zaradi vpitja so se tresla okna in celo mater mu je preklinjal. Ker je bil do sedaj popolnoma odporen do disciplinskega kaznovanja, do tovariške kritike in do drugih metod vplivanja, so se tokrat odločili v podjetju za nekaj novega — poslali so ga k psihologu!

Sedela sta tako s psihologom skoraj dve uri in razmišljala o dogodku. Razmišljala sta o Dragomirovem otrostvu, o njegovem življenju, o strasteh, o konjičkih in ni jima šlo ravno gladko...

— Povejte mi, vztraja psiholog, kakšne odnose imate z zakonsko tovarišico, z ženo mislim?... Ali so redni?... Ste zadovoljni?

— Nerodno vprašanje!... Zadovoljen?... Gotovo sem zadovoljen! Kdo ne bi bil zadovoljen!

— Ne sme vas biti sram. Za pravičen zaključek moram poznati vse okoliščine! Na primer to, če razen rednih odnosov čutite potrebo tudi podnevi?...

— Kako podnevi?! Tudi ponoči je težko, dokler otroci ne zaspijo. Imam eno sobo za vse...

— Da, da — godrnja psiholog, ko krči misli in obrvi. In potem po majhnem premoru nadaljuje:

— Vidite, tovariš Dragomir!

— Dragomir!

Edipov kompleks

— Da, oprostite, Dragomir... Vidite, po vsem sodeč, je vaš spor posledica incestuozne fiksacije in ranega otroštva, pri čemer vam je v osebi poslovođa projicirana predstava očeta, kar potrjuje kletvica, ki ste jo uporabili. Da spregovorim bolj jasno, pri vas je zapaziti klasičen primer Edipovega kompleksa.

— Mogoče! Ne zanikam!... pravi Dragomir, rdeč in razburjen. Toda ne pustim mu, da dela z menoj kot s ciganom, vrag ga vzemi, pa tudi, če bi bil sam bog in ne poslovođa.

Psiholog se trudi, da bi ga pomiril s svojim učenim baritonom:

— To so pri vas potlačeni in nesublimirani nagoni, ki jih je povzročil kompleks kastracije, kar se brez dvoma odraža v tem na videz nepomembnem vztrajanju...

— Kako nepomembnem?! Je vzroji Dragomir. Ali je prav, da mi je namerno obračunal 3.675 dinarjev manj, kot bi moral? Ali se zavedaš, kaj to pomeni?!

— Poslušajte, glavno je, da omejite na razumno mejo vaše razburjenje, obračunana vsota pa v tem primeru ni važna.

— Ni važna? 3.675 dinarjev ni važno? se zgraža Dragomir. Ali ti je znano, da zaradi tega tisti mesec nisem dobil niti 25.000 dinarjev osebnega dohodka! Človek, ali veš, kaj je 25 tisočakov?!

— Zato, ker se je zver spravila na mene...

— To vam pravkar poskušam razložiti. V iskanju objekta ste svoj antagonizem usmerili na poslovođa, čeprav on najbrž nima pojma o tem...

— Nima pojma!... Joj, kje si mati moja! Pa on bi mi, če bi mogel, odri kožo!... To pa samo zaradi tega, ker nimam diake na jeziku, ker na konferencah povem vse tako, kot je. Seveda!... Za povračilo se mi mašuje pri osebnem dohodku. V tem je bistvo stvari, če že želiš vedeti! vpije Dragomir in tolče z dlanjo po mizi.

— Ne, vi me ne razumete dobro — ga pomirja psiholog. Vi govorite o pojavih, ko vam skušam globlje analizirati bistvo problema. Vprašajte se, zakaj niste izkoristili zakonite oblike v odnosih do poslovođa in zakaj stereotipirali emotivno! Morate razmisliti, zakaj vam je razburjenost nesorazmerno večja od samega povoda, kakšno energijo razmetavate s temi impulzi.

— Počakaj, počakaj malo!... ga prekine Dragomir. — Ali te smem nekaj vprašati?

— Izvolite!

— Ali imate ženo... otroke?...

— Ne. Se nisem oženjen.

— Aha! In kakšne mesečne dohodka imaš?

— Tako... okoli petdeset tisočakov.

— Jasno!... Dragomir vstane in se napoti proti vratom. Zato se midva ne razumeva. Na zdravje!... MIRA MITROVIC

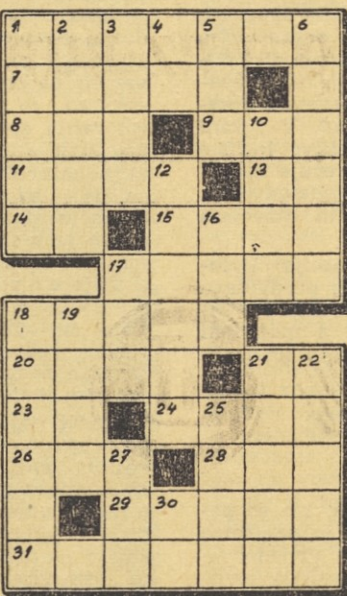
Za razvedrilo in kratek čas

SODOBNI CENTAVER

— S kadri imamo pa strašne težave — šef ni poročen in tako nima dovolj sorodnikov...

Križanka

Vodoravno: 1. miselni vodja kakega nazora, smeri, 7. tekmovalac v kavbojskih spretnostih, 8. starorimsko ime za 13. ali 15. dan v mesecu, 9. kratka velike mariborske tovarne, 11. merska enota za silo, 13.

medmet, 14. površinska mera, 15. slikanje z vodnimi barvami, 17. vrsta peciva, 18. začetek tekmovanja, 20. korist, 21. kratka za pripis, 23. veznik, 24. tovarna žival (množ.), 26. sukanec, 28. reka v Burmi, 29. tolažba, 31. steklena omara za gojenje rastlin in živali.

Navpično: 1. šarenica v očesu, 2. dotik (srbohrv.), 3. priimek nekdanjega britanskega ministra za zunanje zadeve (Anthony), 4. tuj dvoglasnik, 5. stara utež, 6. golenica, ovjka, 10. drag kamen, 12. kraj v severni Italiji pod Marmolado, 16. nasad pred hišo, 17. jezero na Kitajskem, 18. starinsko glasbilo na strune, 19. konica, bodica (množ.), 21. debela deska (množ.), 22. polotok med Sredozemskim in Rdečim morjem, 25. pravec, 27. bizon, zober, 30. kazalni zaimek.

REŠITEV

PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. Telamon, 8. izobara, 9. Rita, t. 10. ano, 11. ste, 13. ne, 14. drog, 15. draga, 16. Jereka, 18. Anita, t. 20. zima, 21. ja, 22. BG, 23. tor, 24. embargo, 27. carinik.

Prikolice za varno vožnjo

Proizvaja:

TEHNOSTROJ LJUTOMER

Prešernova cesta 40

Telefon 81-035
81-064

LEPO OBLEČEN — ZADOVOLJEN, KDOR OBISKUJE:

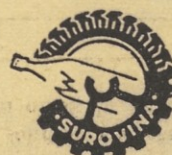

PRODAJNI SERVIS

Modna hiša

LJUBLJANA · MARIBOR

Odkupujemo vse vrste odpadnega materiala po dnevnih cenah

SUROVINA

MARIBOR

Poslovne enote:

Maribor, Celje, Ljubljana, Ilirska Bistrica, Radlje ob Dravi z 28 odkupnimi postajami.

Spored RTV Ljubljana za teden od 24. do 30. decembra 1964

ČETRTEK

24. decembra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — O slovenski književnosti po zadnji vojni — I — 9.25 Glasbeni vedež — 9.45 Nekaj domačih za prijetno dopolnilo — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 Na kmečki peči — 12.30 Modest Musorgski: Slike z razstave — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Naši solisti v popularnih operah — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Igra pihalna godba Ljudske milice — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Tudišča oddaja — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Četrtoke večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Glasbeni nokturno — 22.10 S popevkami po svetu — 23.05 Večer Haendlova in Bachove glasbe — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

PETEK

25. decembra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Mala parada jugoslovanske orkestrane glasbe — 8.35 Za vsakogar nekaj — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Igra pihalna godba Walter Schacht — 9.35 Pet minut za novo pesnico — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Komorni zbor Ljubljana — 10.35 Novost na knjižni polici — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Domače viže in napevi — 12.30 Iz oper starih mojstrov — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Veliki in mali Filip — 14.35 L. van Beethoven: Variacije na temo iz Eroica v Es-duru, op. 34 — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.25 Napotki za turiste — 15.30 Poje zbor Tridentskih alpinistov — 15.45 Novo v znanosti — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.45 Revija naših pevcev zabavne glasbe — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Zvočni mozaik — 20.30 Tjedenski zunanje politični pregled — 20.40 Vloga zborov v evropski glasbi — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih — 22.10 Za ljubitelje jazz — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Iz sodobne skandinavske glasbene kulture

SOBOTA

26. decembra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 6.30—6.35 Napotki za turiste — 8.05 Pojeta mariborski ženski kvintet in moški vokalni kvartet iz Ljubljane — 8.25 V tričetrtinskem taktu z velikimi zabavnimi orkestri — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — Veliki in mali Filip — 9.25 Mladi glasbeniki glasbene šole Rakovnik-Vič pred mikrofonom — 9.45 Četrte ure z latinskoameriški melodijami — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 Čez hrib in dol — 12.30 Med gredicami domače glasbe — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Odlomki iz slovenskih in hrvaških oper — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Nastopata amaterska zborja Jakob Galus iz Kočevja in Lira iz Kamnika — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Izložbeno okno — 18.45 S knjižnega trga — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe — 22.10 Melodije za lahko noč — 23.05 »Osterčev večer« — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

NEDELJA

27. decembra

6.00—8.00 Dobro jutro! — 6.30—6.35 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — Janez Ribičič: Cenček in dedek Mraz — 8.51 Iz albuma skladb za mladino — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 10.00 Se pomnite, tovariši... — Rodoljub Colakovič-Franc Forstnerič: Srečko Kosovel na »Partizanski srečanju leta 1953 na Okroglici« — 10.40 Nedeljski koncert lahke glasbe — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 23.30 Za našo vas — 13.50 Pred domačo hišo — 14.00—17.00 Danes popoldne — 16.00 Humoreska tega tedna — J. Verih: Zakaj je morje slano — 17.05 Majhen operni koncert — 17.30 Radijska igra — 18.40 »Pri kamninu« — Koncertni spored za nedeljsko popoldne — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe — 22.10 Melodije za lahko noč — 23.05 »Osterčev večer« — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

PONEDELJEK

28. decembra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Jutranji divertimento — 8.55 Za mlade razvedneže — Cvetlice na razstavi — 9.10 Zaplešimo in zapojmo — 9.25 Iz narodne zbirke — 9.45 Vedri zvoki — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Pisan orkestralni intermezzo — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Iz slovenskih krajin — voščila za novo leto — 12.30 Domače in tuje virtuoznosti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Čestitajo vam za novo leto — 14.05 Pol ure s francoskimi opernimi pevc — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Tisoč pisanih taktov — vmes podpravi in voščila za novo leto — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasbena križanka št. 6 — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Zbrane melodije, znane popevke — vmes pozdravi in voščila kolektivov za novo leto — 18.45 Pota sodobne medicine — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Zvočni razgledi — 20.45 Godalni kvartet Državne visoke šole za glasbo iz Kölna — 22.10 S popevkami po svetu — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz orkestri vam igrajo — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

TOREK

29. decembra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Igrajo vam Veseli planšarji in trio Vilija Petriča — 8.25 Od melodije do melodije — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — Mladi umetniki — mladim poslušalcem — 9.25 Odlomek iz Gotovčeve opere Ero z onega sveta — 9.45 Četrte ure z majhnimi zabavnimi ansambli — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 V novem letu mnogo sreče — 12.30 Iz koncertov in simfonij — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Lepe melodije — Iskrene želje — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Glasbena pravilnica Peter in volk — 14.35 Pet minut za novo pesnico in pozdravi za mlade risarje — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 V torek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Predstavljamo vam jugoslovanske ansamble zabavne glasbe — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Naši umetniki muzicirajo — 20.20 Radijska igra — 21.37 Srednjo večer — 22.10 Zabavni zvoki — 23.05 Nočni koncert z deli jugoslovanskih skladateljev — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

SREDA

30. decembra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Komorni zbor RTV Ljubljana poje skladbe ruskih romantikov — 9.25 Domači peči mele — 9.45 Dva solista: pianist Aci Bertonec in violinist Edvard Grač — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Melodije za razvedrilo — 10.45 Človek in zdravje — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 V novem letu mnogo sreče — 12.30 Dvospevi ljubezni — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Vedre melodije pred novim letom — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — Mladi umetniki — mladim poslušalcem — 14.35 Kaj in kako pojo mladi pevci pri nas in po svetu — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Okrogle in domače v domačem ritmu — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Slovenski reproduktivni umetniki v preteklosti in danes — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Iz fonotek Radia Koper — 18.45 Naš razgovor — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Poje zbor Robert Shaw — 20.20 Dvajset minut s pesnim orkestrom RTV Ljubljana — 20.40 Peter Cornelius: Bagdadski brivec, radijska priredba opere — 22.10 Godala in zabavni zbori — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz s plošč